

מחברים

העלון השבועי מבית עוז והדר - אור לישרים

גליון קכ"ד | פרשת ויקרא | תשפ"ג

לונדון	ניו יורק	בני ברק	ירושלים	זמני כניסת ויציאת שבת קודש:
בגמ"מ	בגמ"מ	בגמ"מ	בגמ"מ	
19:35	20:25	20:08	20:11	
19:11	20:03	19:32	19:30	
18:04	18:54	18:32	18:17	

חשיפה: מי היה שורף בתנור של אפיית מצות את שטרי חובות העניים, ומי אמר שמקנא בכזית מצה שלו | עמ' ו'
סגולה: סגולת לימוד קדשים | עמ' ב'
אקטואליה: ברכת האילנות - פרטי דינים למעשה | עמ' י"ג

השבוע בגליון:

פנינים ואמרות על פרשת השבוע

פנינים חכמים ואמרות נפלאות על פרשת השבוע

פנינים ואמרות

בלי דעת...

ב. נבילה אכן נודף ממנה ריח לא טוב, אבל ריח זה איננו מתפשט למרחקים, ומורגש רק במקומו, לעומת זאת תלמיד חכם שאין בו דעת, ממלא עם חוסר דעתו את כל העולם כולו.

[הפירוש השני של תלמיד חכם שאין בו דעת אמר משמו של הרה"ק ר' חנה מקאלאשיץ ז"ע, והוא אמר זאת על רב שאין בו דעת ויר"ש שנותן הכשר על מפעל מפוקפק שסרחונו נודף מסוף העולם ועד סופו].

בית פשעווארסק (ח"ב עמ' 230)

כל הרפואות למד הבעש"ט הק' מפסוק 'ויקרא אל משה'

ויקרא אל משה וגו' (א, א).

מצאתי שאדונינו קודש הקדשים הבעש"ט נשמתו בגזי מרומים אמר, שכל הרפואות למד מפסוק ויקרא אל משה, עד כאן מצאתי. ועיין במסכת סנהדרין (קא ע"ב) והלוחש על המכה כל, ר' חנינא אמר אפילו ויקרא אל משה עיי"ש, מזה נראה דיש רמז לרפואה בפסוק הזה. ועיין בשער רוה"ק הגד"מ בירושלים (יחוד כ"ד דף ג.) היחוד שבפסוק זה, השו"ת יארד עיני בתורתו הקדושה אמן.

ליקוטי אמרי יוסף (הרה"ק מספינקא ז"ע)

החלב טעונה הדחה, והכלי לבון, והרגל של הפרה נעיצה בקרקע

מן הבהמה מן הבהמה מן הבהמה (א, ב).

פעם אחת הייתי אצל שולחני של הרה"ק (רבי צדוק) הכהן מלובלין ז"ע בסעודת פורים, והיו שם חסידים שבאו מערי השדה. ובחפצם לשמח את רבם הקדוש בשמחת פורים, התחפש אחד מהם לרב מעיירה קטנה, ואחדים התחפשו לפרנסי העיירה, ויגשו אל הרב הקדוש לדין תורה.

הפרנסים טענו כי הרב שלהם הוא עם הארץ ואינו יודע להורות אף הוראה אחת, והרב באחת כי הוראותיו הם בדיוק על פי דין היורה דעה, וכל רב וגם גאון הגאונים לא יורה אחרת.

אז שאל הכהן את הפורים רב: אמור נא לי את הוראותיך, ענה הפורים רב: באה לפני שאלה

מדוע תהיה נבילה יותר טובה מתלמיד חכם שאין בו דעת, הרי הוא בכל זאת תלמיד חכם, על שאלה זו השיב רבי יענקלעלע שלושה או ארבעה תירוצים, שנים מתוכם אני זוכר.

א. כידוע לדבש יש תכונה, שאם משליכים משהו לתוכו, אז כעבור זמן מסויים, הופך גם דבר זה להיות חלק מהדבש (ראה י"ד ס' פא), כי לדבש יש טבע כזה שהוא מעבד את כל מה שמונח בתוכו ועושה אותו לחלק מהדבש עצמו, ולכן אם השליכו חתיכת נבילה לתוך דבש, הרי לאחר זמן יהיה מותר לאכול את הדבש כולו, כי למרות שהשליכו לתוכה חתיכת נבילה, היא כבר אינה קיימת והיא הפכה להיות דבש.

מדין זה אנו רואים שלנבילה יכול להיות תיקון שיוציא אותה מידי נבילה, הזאת ע"י השלכתה בתוך דבש. לעומת זאת, תלמיד חכם שאין בו דעת, לא מצאנו לו שום תיקון, הוא תמיד ישאר

ביאור נפלא במאמרם ז"ל: ת"ח שאין בו דעת נבילה טובה הימנה

ויקרא אל משה וגו' (א, א). איתא במדרש (ויקרא א, טו) מיכן אמרו כל תלמיד חכם שאין בו דעת נבלה טובה הימנו ע"ש.

בתקופה הראשונה להנהגתו של הרה"ק רבי יענקלעלע מפשעווארסק ז"ע שמעתי ממנו רעיון, והיות ולא שמעתי מאנשים אחרים שזוכרים את הרעיון הזה ממנו, וגם לא הקליטו אז את דבריו הקדושים, כי אמר זאת בליל שבת קודש, לכן אעלה את רעיון על הכתב.

חז"ל אומרים כל תלמיד חכם שאין בו דעת נבילה טובה ממנו, ולכאורה אינו מובן, כי באמת

מסר חסידי לפרשת השבוע עמ' כ"ז

פניני אביר יעקב עמ' ד'

דאין השלכה פחות מעשרים אמה. ועולת עוף נעשה במזבח וגם זריקת המזבח נעשית שם בעודו עומד אצל המזבח (זבחים ס"ד ע"ב), לכן כדי לקיים מצוות השלכה, צריך לזרוק לא פחות מעשרים אמה מהמזבח, אבל עדיף שישליך את המזבח עד אחרי הכבש שהוא באורך ל"ב אמה כדברי המדרש, מאחר שהמזבח ודישון המזבח נעשה נס ונבלעו במקומן (יומא כ"א ע"א), לא היה צורך לעשות בית קיבול מיוחד למזבח אלא כל השטח מל"ב אמה מהמזבח עד אחרי הכבש שהוא ל"ב אמה, בכל המקום הזה היו נבלעין במקומן. לכן במסכת תמיד אמרין לא פחות מל"ב אמה מהמזבח, היו מקיימין מצות השלכה, ואילו במדרש אמרין שכוחו של הכהן היה רב והיה זורקו עד ל"ב אמה, ולא פליגי.

אמרי שמאי (להגה"ח רבי שמאי גינזבורג זצ"ל) - בפרשתנו

מי שיכול - תולה מראי מקומות מראש חודש...

מסופר כי כשנתקבל נכדו של ה"פני יהושע" לרב באמשטרדם, תלה בפתח בית המדרש את ה"מראה מקומות" לדרשתו בשבת הגדול - כבר בתחילת חודש ניסן.

אך לעומתו, רב מקומי אחר, תלה את ה"מראה מקומות" לדרשתו, דקות מועטות לפני שנכנסה השבת... אמר על כך בצחות אחד מתלמידי החכמים שבאמשטרדם: "יכול - מראש חודש", מי שיכול ללמוד כדבעי (=בלשון אשכנז: "אויב עהר יכולט"), אינו פוחד שיפלו עמו על חידושו, ולכן מודיע ברבים את פרטי הסוגיא שעליה עומד לדרוש כבר מראש חודש... אולם "תלמוד לומר - ביום ההוא", מי שאינו אלא "מתלמד לומר", מפחד הוא שידעו הציבור את הסוגיא כדבעי, כדי שלא יפריכו את חידושו, ולכן מגלה את ה"מראה מקומות" רק "ביום ההוא"... לא שעה אחת קודם...

איך? "וניתח אותה לנתחיה", תעבור אבר אבר ותבדוק את המצב, ולא "בסך הכל", אלא אבר אבר.

למשל, המזוות, מתי בדקת אותם לאחרונה? מתי למדת הלכות תפילין לאחרונה? האם בדקת את כל פרטי ההלכות, או שמאז הבר מצוה ועד עכשיו לא עברת על ההלכות פעם נוספת? ואיך נראית התפילה, השבת, השלום בית, הלימוד? זהו להפשיט את העולה, איך מורידים את הגאוה? ע"י "וניתח אותה לנתחיה".

מדשן ביתך - בפרשתנו

השליכו את מראתו כ' אמות או ל"ב אמות

והסיר את מראתו בנצתה והשליך אתה אצל המזבח קדמה (א, טז).

במפרש על מסכת תמיד (במקום רש"י) שלחי פרק א' כתוב בזה הלשון: אמר לי רבי דמזהשליך דכתיב במזבח ונוצה דייקנין, והשליך אותה אצל המזבח קדמה, וקים להו לרבנן דלא מיקרי השלכה פחות מעשרים אמות, עכ"ל המפרש.

משמע שלא זרקו את המזבח לכל אורך הכבש שארכו ל"ב אמה אלא זרקו את המזבח למרחק של כ' אמה. ואילו במדרש קהלת פרשה י"ב אות ח' איתא: המזבח הזה דבר קל הוא והיה הכהן מכיין ונוטלו באחת ידו וזורקו לאחורי הכבש ל"ב אמה לאחורי ידיו, ע"כ. היינו שהשלכת המזבח והנוצה היתה למרחק של ל"ב אמה מהמזבח, לכאורה יש הבדל בין המפרש של מסכת תמיד הכותב שההשלכה היתה כ' אמה, ובין המדרש דסבירא ליה שההשלכה היתה ל"ב אמה.

אפשר לומר דבמסכת תמיד אמרין שמקום שנותנים בו מוראת עולת עוף ודישון מזבח הפנימי ודישון המזבח, היה עשרים אמה מהמזבח, למדין זאת, מדכתיב "השליך" וקים ליה לרבנן

שחלבו חלב לתוך כלי מנוקב והפרה תחבה את רגלה לתוך הכלי.

אז שאל אותו הכהן: ומה הורית בזה. ענה הרב: הוריתי כי החלב טעונה הדחה, והכלי לבון, והרגל של הפרה נעיצה בקרקע...

כשמוע הכהן את הוראתו התחיל לשחק שחוק גדול שאורך רגעים אחדים. וכולם אמרו כי מעולם לא ראוהו בחדוה ובשמחה כמו אז!

הפורים רב סיפר לפני הכהן עוד מהוראותיו, אבל מפני שהדבר הזה קרה מלפני ארבעים שנה שכחתי את יתר ההוראות אבל ההוראה ההיא נשארה בזכרוני.

מלאכי עליון (עמ' כה אות לד)

המסר המהדהד של הגר"ח שמואלביץ בשבע ברכות

והפשיט את העלה ונתת אתה לנתחיה (א, ו).

פעם כיבדו את הגאון רבי חיים שמואלביץ ראש ישיבת מיר לדבר בשבע ברכות. הרב שהיה כבר מבוגר, קם והחל לומר כך: אני אחד הצדיקים הגדולים בדור, אני אולי גדול הדור, אני תלמיד חכם עצום, אני מדקדק במצוות. האנשים שהיו באותו מעמד חשו שלא בנוח, הם חששו שקרה משהו לרב, ואיך קרה שדווקא אנחנו צריכים להיות במעמד כזה שהרב מתבוזה. והרב המשיך... אי אפשר לומר שיש רק יתרונות, נכון שיש לי גם חסרונות, אבל באופן כללי אני באמת בסדר גמור. וכאן סיים הרב ואמר, "כך כל אחד חושב לעצמו"...

אומר ה"ילקוט גרשוני" בשם ה"ערבי נחל", הבעיה היא שכל אחד יודע שיש לו מעלות וחושב שהוא כמעט גדול הדור, נכון שיש "פה ושם חסרונות", אבל בסה"כ הוא מאמין שהוא בסדר. מכאן נובעת כל הגאוה של האדם. הגאוה נובעת מה"סך הכל", אם אתה רוצה להוריד את הגאוה, תנהג לפי הכתוב "והפשיט את העולה",

סגולת השבוע

סגולת לימוד קדשים

ויקרא אל משה וגו' (א, א). ובמדרש רבה (פר' ז, ג) אמר רב אסי מפני מה מתחילים לתינוקות בתורת כהנים ואין מתחילין בבראשית אלא שהתינוקות טהורין והקרבת טהורין, יבואו טהורים ויתעסקו בטהורים.

כתב בספרה"ק שם משמואל - פר' מקץ (שנת תער"ב): "יל, עפ"י מה ששמעתי מאבי (הגה"ק ב' האבני נזר זצ"ל) בשם זקני הרמ"מ מקאצק זצ"ל שהלימוד בסדר קדשים מטהר את המחשבות, ובשם חידושי הר"ם מגור זצ"ל אמר שללימוד סדר קדשים צריכים מחשבות טהורות, והוא (האבני"ז) הכריע ביניהם שלעומת שאדם לומד במחשבות טהורות בה במדת הלימוד מטהר את המחשבות ונקל לו טהרת המחשבה בכל פעם יותר עכ"ד.

ולפ"ז מובן שלהתחיל בלימוד בתו"כ צריכין מחשבות טהורות, ולכן התינוקות שאינם יודעים ממחשבות לא טהורות ראוי להם הלימוד בתו"כ ביותר, ומשמר אותם שלא תתפגם מחשבתם. ומסיים "ונהירגא כד הוינא תליא כ"ק אבי (האבני"ז) זצלה"ה ספי לי כי תורא דינים והלכות פסוקות בתו"כ יותר מבשאר חלקי הש"ס, אף בעודני רך שלא יכולתי להבין יותר מהלכות פסוקות, ואולי היה זה מטעם הג"ל עכ"ד.

כשהוא מחדיר לעצמו וללבו שהוא שמח באמת, הוא לא מוטרד בכלל, שמחת השבת אופפת אותו מכל כיוון ומניסה מלבו כל דאגה ואנחה! יתירה מכך: לאורך כל השבת הוא לא התעניין אפילו מה אומרים הרופאים. הם נכנסו ויצאו, טיפלו את שטיפלו, והאב לא שאל ולא התעניין, רק השגיח בעין פקוחה ולבו מלא אמונה וביטחון במקדש השבת. הוא סירב לתת לכל בדל של דאגה או מתח לחדור ללבו השרוי בשמחת השבת, ונתן דרוו לדגשותיו המרוממים למרות התנאים הקשים בהם הוא נמצא!

את הסיפור הזה סיפר האב המאושר בעת ריקודו בחצר ציון הרשב"י בעיצומו של יום חול רגיל: 'שמחו במלכותך שומרי שבת'. הוא נסע מירונה לרגל שמחת החאלאקה של בנו זה, ולא שכח חסדו הגדול שהילד חי וקיים, והוא זוכה לגלח מחלפות ראשו ולעטרו בכיפה, בפאות ובציצית. הוא זכר היטב שהילד הזה נחשב כחסר סיכוי לחיות, אבל הריקוד 'שמחו במלכותך שומרי שבת' באותה שבת מתוחה שהפכה לבטוחה – השיב אותו לחיים!

רק ביום ראשון שאל את הרופאים מה שלום בנו, והם השיבו לו את התשובה הפלאית הבאה: 'למעשה, עד שבת בצהריים מצבו הלך והידרדר, ולרגעים היה נראה שעוד דקות הוא כבר לא איתנו. אתה לא שאלת אז לא סיפרנו, ביקשנו שלא להקדים את בשורת האיוב... אלא שמשבת בצהריים חל מהפך, והיום בבוקר החלה התייצבות מרשימה בכל המדדים, פלאי פלאים!'

ואכן כן, תוך כמה ימים התינוק הזעיר הצליח להתגבר על הזיהום שבדמו, ולשבת הבאה כבר שוחרר לביתו, מעשה ניסים ממש!

את הסיפור הזה סיפר האב המאושר בעת ריקודו בחצר ציון הרשב"י בעיצומו של יום חול רגיל: 'שמחו במלכותך שומרי שבת'. הוא נסע מירונה לרגל שמחת החאלאקה של בנו זה, ולא שכח לה' על חסדו הגדול שהילד חי וקיים, והוא זוכה לגלח מחלפות ראשו ולעטרו בכיפה, בפאות ובציצית. הוא זכר היטב שהילד הזה נחשב כחסר סיכוי לחיות, אבל הריקוד 'שמחו במלכותך שומרי שבת' באותה שבת מתוחה שהפכה לבטוחה – השיב אותו לחיים!

אחים יקרים! סיפור נפלא זה, אותו קיבלנו מהרה"ג רבי ישראל שלמה שליט"א – מחבר הספר 'שמחו במלכותך', מעיד על הכח העצום של שמחת השבת. האב המאושר של הילד הניצול ואביה של הילדה שניצלה מדלקת קרום המוח מוכיחים עד כמה השבת היא מקור הברכה והישועה, הניסים והנפלאות, כאשר בזכות שמחת השבת והדבקות בה בלי לתת לדאגות לחצות את מפתן הלב ביום השבת – זכו לניסים גלויים!

הבה נתחבר גם אנחנו לשמחת השבת, הבה נחקוק אותה בליבנו. לא ניתן לכל מתח או דאגה להפריענו משמחת השבת, נשיר ונשמח עמה ברנן ובגילה בכל לב. וככל שנפתח את ליבנו לשמחת השבת, ככל שליבנו ייצא בריקוד מענג 'שמחו במלכותך שומרי שבת' – כך נזכה שבורא עולם מקדש השבת יפתח לנו את אוצרו הטוב, נזכה שיקויים בנו 'עם מקדשי שביעי כולם ישבעו ויתענגו מטובך!'

(גל פניני פרשת השבוע)

ישמחו במלכותך שומרי שבת:

בשבת הסיר מלבו כל דאגה לעולל הרך הנמצא בבית הרפואה במצב קשה, ושמח עם יום השבת, ביום ראשון התבשר בבשורות טובות...

סיפר אותו יהודי מה שעבר עליו באותה שבת, והוסיף: 'למעשה, כל אותה השבת הסחתי את דעתי מכל המקרה. נכון, שהייתי לצד מיטת בתי ועקבתי אחר הנעשה סביבה, אבל לא אפשרתי לעצמי להיות מתוח או מודאג, התחזקתי בשמחת השבת ובאמונה תמימה במקדש השבת, ש'שבת היא מלזעוק', והלא יאומן קרה! - חתם האיש את סיפורו - 'ביום ראשון בצהריים, בבת אחת, הילדה פשוט הבריאה. תוך יומיים שוחררנו מבית החולים עם ילדה בריאה לחלוטין!'

הסיפור הבא התחיל ביום ששי אלולי אחד, בחדר המיון של בית החולים הירושלמי 'שערי צדק'. אמבולנס 'טיפול נמרץ' הבהיל למקום תינוק זעיר, עולל שנימול באותו יום בשעות הבוקר, ובשעות אחר הצהריים החל לאבד צבע וניכר עליו שהוא בסכנה. הרופאים סברו כי אולי חלילה הסתכן עקב הברית, אולם הבדיקות גילו כי התינוק סובל מזיהום חמור בדם, המסכן את חייו.

תוך כמה שעות היה התינוק מחובר לאינספור צינורות ועירוויים שעקבו אחר מצבו הבריאותי ושמרו עליו מורדם ומונשם. הרופאים הכינו את ההורים לבשורה הקשה ביותר, באומדם כי נראה שאין סיכוי להתייצבות, ובתוך כמה שעות הנורא מכל יקרה. האם היולדת שבה לביתה לפני כניסת השבת, ואילו האב המודאג נותר בבית החולים, נאחז בשיביבי תקווה...

עם כניסת השבת פנה האב לבית הכנסת שבמרכז הרפואי, כשאותות המתח והדאגה ניכרים היטב על פניו. שם הוא פגש יהודי לא מוכר שהתעניין בעובר עליו, וכשהוא שמע את הסיפור המלא – הוא ביקש מהאב להאזין לסיפורו האישי, כי אולי יש לו עצת זהב עבורו. וכך סיפר היהודי הלז:

לפני כמה שנים אירע המקרה. בתו הובהלה לבית החולים ביום ששי, בחשד שהתאמת שהיא סובלת מדלקת 'קרום המוח'. כשהגיעה לבית החולים הרופאים סברו שאין לה סיכוי לצאת מזה בחיים, ואמרו להורים שאולי – במקרה הטוב – היא תישאר 'צמח' או במקרה הכי טוב – ילדה חיה ונושמת, אולם משותקת למחצה, לשליש ולרביעי, ה' ירחם...

על הרקע הזה נכנס יום השבת, ואותו יהודי נכנס לבית הכנסת כשהוא מוטרד ומודאג ממצבה של בתו. 'כל זאת' – כך סיפר – 'עד שהתחלנו להגיד: 'מזמור שיר ליום השבת', אז הרגשתי פתאום את המילים: 'טוב להודות לה' ולזמר לשמך עליון, להגיד בבוקר חסדך ואמונך בלילות' – מטלטלות אותי בעוצמה רבה. הרגשתי שיום השבת כאן, זה הזמן להאמין בה' בכל לב, להודות לו, ליזמר לו, לשכוח מכל הדאגות ולייחל לחסדו באמונה תמימה ומלאה!'

כך סיפר אותו יהודי מה שעבר עליו באותה שבת, והוסיף: 'למעשה, כל אותה השבת הסחתי את דעתי מכל המקרה. נכון, שהייתי לצד מיטת בתי ועקבתי אחר הנעשה סביבה, אבל לא אפשרתי לעצמי להיות מתוח או מודאג, התחזקתי בשמחת השבת ובאמונה תמימה במקדש השבת, ש'שבת היא מלזעוק', והלא יאומן קרה! - חתם האיש את סיפורו - 'ביום ראשון בצהריים, בבת אחת, הילדה פשוט הבריאה. תוך יומיים שוחררנו מבית החולים עם ילדה בריאה לחלוטין!'

האב המודאג והמתוח לשלום בנו ששרוי בסכנת חיים, החליט לאמץ את השיטה למרות שאינה קלה... לאחר התפילה יצא למרפסת בית החולים, תפס במעקה הברזל הקודר והחל לרקוד עמו, פשוט כך! בהתרגשות ובשמחה עמד ורקד במרפסת בית החולים, ושר את השיר: 'שמחו במלכותך שומרי שבת,

החולה שהיה נפעם ומרוגש מזכיתו כי רבה היא, שהנה זכה, בפרוטקציה רבה כמובן, לקבל תור אצל הרופא המפורסם, תוך שבועיים בלבד. והנה כבר אומר לו הרופא ללא שום הקדמה והאזנה, עלה ושב על הכסא. כשהעיר הערה קלה באוזני המומחה המפורסם נענה מיידית, חבל על כל רגע, אני אראה מיד הכל.

האברך עוד לא הספיק לשכב וליישר את עצמו, וכבר נשמעה הדיאגנוזה בפקודה, אתה יכול כבר לקום, אין מה לעשות. אני אעקוד לך את כל השיניים. והתדהמה מכה בו באברך, הנה לך מומחה מפורסם שאין מקום להרהר אחר דבריו, דבריו הם המילה האחרונה בעולם הרפואה, כמובן. והנה יש לו לרופא המומחה, המומלץ ע"י כל היועצים למיניהם, יש לו משהו נוסף לומר לו לאברך.

חשב לו האברך לתומו, בטוח עכשיו מגיעה בשורת האור לה הוא מצפה. הנה או-טו-טו, מתחיל שביב האור המצוקה והכאב מתחילים לנוע אחור. ואלו דברי המומחה: היות ואני הפרופסור של מחלקת השיניים במוסד האוניברסיטאי בעיר, אני מבקש ממך שתשאיר לנו את כל השיניים שלך בשלימות, למזויאון שלנו.

אני רוצה להראות לסטודנטים שלי מקרה נדיר של מחלת חניכיים שגרמה להוצאת כל מערכת השיניים בשלימות, ללא שום חור בשום שן. ככה בשלימות יהיו שיניך מוצגות בוויטרינה שבאוניברסיטה, כדי שיוכלו הסטודנטים להבין את מחלת החניכיים, עד כמה היא הרסנית וכו'.

כל זה נאמר לחולה בנשימה אחת או שתיים, תוך דקה אחת או שתיים מאז שנושכב והוקם מהכיסא הלא טיפולי. ככה בצורה אלגנטית, אכזרית מושלמת.

אולם האברך, הלא בן תורה הוא, אברך שכבר למד לשים מבטחו בהשם יתברך, דווקא בשעות הקשות, השליך יהבו על הקב"ה שלא כלו רחמיו. נסע היישר מאותו מומחה מפורסם, שכל היועצים המליצו עליו, ושמו הולך לפניו מסוף ת"א ועד סופה, נסע משם היישר אל הכותל המערבי בירושלים.

שם, לא ביקש ממנו איש דמי כניסה, לא דמי התרברבות, לא השכיבוהו ולא הקימוהו מהכיסא הטיפולי ללא טיפול. השעה היתה כבר מאוחרת, משחזר מת"א מאותו מומחה, כבר פרשה חשיכה את כנפיה, האריך האברך בתפילתו ואף זכה שתפילתו מעוטפת בדמעות שליש היתה. אברך צעיר, במיטב שנותיו, יסתובב בלא שיניים בפיו, ושיני פלסטיק בפיו.

הכאב היה נורא, והדמעות כמים נטפו. כאבה לו גם צריבת העלבון שבדברי הרופאים, הזלזול, אי אכפתיות. ידע החולה כי עתה ניצב הוא בפני מי שרק הוא, ואף הוא, בוחן ליבות וכליות, רואה הוא הבורא כל העולמים לא רק את שיניו וחניכיו, גם כאבו עלבונו וצערו, נראים לפניו יתברך.

נסתם ויבש מעין עיניו, עייפו. סיים האברך תפילתו, ופנה לביתו מלא אמונה בבורא עולם שדבריו נשמעו ובקשתו התקבלה. עלה על יצועו ונרדם מעיפות וחולשה.

והנה הלום. בחלומו, מופיע לפניו המגיד בעל החלום, ודבר בפיו. הלא אתה לומד בכולל בביהמ"ד של חסידי באבוב ברחוב חגי 7 בירושלים, וממול בית המדרש גר החכם הצדיק ששון מזרחי (נפ' ז' ניסן תשנ"ח), מדוע לא תלך אליו לשאול ממנו עצה ותושיה, עד כאן היו דברי בעל החלום.

ותפעם רוחו של אותו אברך, ההיטב שמעה רוחו, כן, הוא האמין בלא יאומן כי יסופר. הבוקר אור ורגליו נשאוהו לביתו של אותו חכם צדיק, עניו ושפל רוח, מקובל ומחבר ספרים על הזוהר הקדוש רבי ששון מזרחי זיע"א. מעולם לא ביקר בביתו של אותו צדיק, רק ראהו תדיר עולה ויורד במדרגות ביתו, מביתו אל בית הכנסת הקדוש 'שמש צדקה' ומביהכ"ס לביתו.

עלה האברך במדרגות הבית מהחצר האחורית, והנה בקומה השניה נשקפה אליו דמותו של הצדיק יושב בחדר הסמוך לפתח ביתו, על יד חלון הפונה לחדר המדרגות, ומעיין בספר קדוש. ביקש האברך רשות כניסה, שניתנה לו במאור פנים.

נכנס האברך וכיסא הוצע לו. סיפר האברך את צרת נפשו, את דברי הרופאים, את דבר תפילתו לפני מלך רופא חולים ע"י הכותל המערבי,

לי תהלתִי יִסְפְּרוּ:

האברך שכל הרופאים אמרו 'פה' אחד שצריך לעקור לו כל שיניו...ההשגחה הפלאית - החלום ופתרונו עד לרפואת השלימה

היתה שם הרצאה אחת, שכל 500 רופאי השיניים התקבצו ונכנסו לשמוע אותה. המרצה היה רופא שיניים איטלקי זקן כבד פה, עם אנגלית כושלת. הרופא האיטלקי טען שהוא המציא שיטה כיצד לטפל בדלקות חניכיים מבלי לעקור שיניים. לא יאומן. כל הרופאים נכנסו לשמוע את ההרצאה. אלא שההרצאה נאמרה בצורה כל כך משעממת, ומפי הרופא הזקן, עד שרוב הרופאים החלו לנמנם או אף לצאת מהאולם.

בפועל רק שניים שלושה רופאים היו קשובים לכל ההרצאה הארוכה, והמשעממת, אך בעלת תוכן רב. ואני אישית הייתי מאותם יחידים שההרצאה עניינה אותי במיוחד. כך מספר ד"ר שטרן.

בן תורה יקר, מיקירי קרתא דירושלים, סבל שנים רבות מדלקת חניכיים, מלווה ביסורים וכאבים, עד שלא יכל לאכול כראוי. כשהלך לרופא השיניים, הודיע לו הלה חגיגית, כי אין לו ברירה ועליו לעקור את כל השיניים חד וחלק, ואח"כ יעשה לו שתלים ובמחיר "נוח מאד" של כמאה אלף ש"ח וכו'. אותו בן תורה לא התעצל, והלך לבדיקה נוספת אצל מנהל מחלקת השיניים בבית החולים הדסה בירושלים, אלא שגם הלה בישר לו כחבירו, כי עליו להוציא את כל שיניו וכו'.

אותו בן תורה שם מבטחו בהשם יתברך, הוא בירר אצל היועצים החרדים הידועים מי הוא ואי זה הוא הרופא המומחה לשיניים וחניכיים אשר יוכל להיות השליח להושיעו. ואז ניתנה לו כתובת של רופא מסוים בתל אביב, מנהל מחלקת שיניים וחניכיים בב"ח בת"א. הוא המומחה הגדול, הוא גם מרצה לבעיות חניכיים באוניברסיטת ת"א, הוא הכתובת והוא המילה האחרונה בנושא, כמובן.

טרם אותו אברך כואב, לנסוע לת"א לאותו מומחה. הכין באמתחתו קרוב לאלף ש"ח כדי לרכוש לעצמו את הזכות לראות ולהראות אצל אותו מומחה, והגיע לפתחו של הלה.

או אז התבקש מהמזכירה מיד עם הגעתו, לשלם את הסכום הנ"ל. לשאלתו, אולי אין בכלל מה לעשות, למה לשלם מראש, נענה האברך כי בכל מקרה הוא חייב לשלם, על הזכות לראות ולהראות אצל הרופא המומחה. האברך בידוע את גודל חשיבות הענין, הבין שהוויכוח ממילא מיותר, משום שהרי ברור שהמומחה כבר יידע מה שלא ידע אותו רופא פשוט בירושלים, דהיינו כיצד לשמר את שיניו החולות, או כיצד להתגבר על חניכיים חולות ומודלקות.

שלף האברך את ארנקו ושלשל את מלא הסכום לקופה, קיבל קבלה כחוק, והמתין לתורו. כשהגיע תורו פסע אל תוככי חדרו של המומחה המפורסם, המומלץ ע"י כל יועצי הציבור, ומי כמוהם יודע את אשר לפניו, מומחה גדול, שכדי להיכנס לחדרו כבר צריך לשלם. מי כמוהו. פסע

האברך מעדנות, המומחה המפורסם הורה לו לשכב על המיטה. החולה העיר למומחה המפורסם כי כדאי שישמע ממנו הקדמה קצרה על תולדות החולה והמחלה, ומה אמרו הרופאים 'הפשוטים' לפניו, ומה הוא מצפה ממנו.

ולבסוף הגיד לו את דבר החלום.

נענה הצדיק בחיוך ובענוות אמת, ואמר "וכי אני רופא, מנין אדע מה תעשה. טעות יש כאן".

עמד האברך על שלו. לא טעות יש כאן, וכמו כן גם רופא הוא אינו מחפש. הוא נצטווה לגשת אל הצדיק שם יקבל עצה וישועת ה' וזאת הוא מבקש.

נכנע הצדיק לניכרים דברי אמת של אותו אברך. קימט הצדיק את מצחו, הרהר מעט ואמר, מדוע צריך רופאי שיניים, הים יודעים לרפא רק לפי הספר שלמדו בו.

עליך ללכת לרופא כללי שלא למד דווקא רפואת שיניים, ותשמע את דעתו שלו. אבל תנאי אני מתנה עמך, לך אצל רופא כללי אבל שיהיה רופא ירא שמים.

נענה האברך ושאל אולי יכול הצדיק להמליץ לי על מישהו, נענה הצדיק ואמר, כן, לך אצל ד"ר אסטרו המקבל חולים פה בקצה רח' חגי פינת רח' יואל. הוא רופא כללי טוב, רציני וירא שמים. ותאמר לו שאני שלחתי אותך.

האברך לא התמהמה, ומיד ניגש אל ד"ר אסטרו. ד"ר אסטרו הסתכל מעט בתימהון על האברך ומשאלתו, כנראה שבשנות עבודתו הרבות כרופא כללי ומשפחה, היה זה המקרה הראשון שמישהו בא אליו על בעיות שיניים וחניכיים.

אבל כאשר שמע שהצדיק רבי ששון מזרחי שלח אותו אליו, התרצנו פניו, והוא נאות לבדוק את האברך. מסקנתו היתה שקשה להאמין שאין דרך לרפא את החניכיים. כיום כאשר ישנם דרכי רפואה פולשניים לכל פינה נידחת באברי האדם, קשה להאמין שאין דרך להגיע אל תוככי החניכיים.

קימט גם הרופא את מצחו והרהר. לאחר מחשבה ארוכה אמר, "תראה, יש לי ידיד ושמו ד"ר גדליה שטרן, הוא רופא שיניים וירא שמים, צריך לשאול אותו, ומה שהוא יאמר זו ההחלטה וכך תעשה".

לא שהאברך האמין עדיין ברופאי שיניים, אך היתה הוראה של בעל החלום ללכת במסלול מסוים שתחילתו בצדיק ששון מזרחי, הנה כי כן המסלול מתגבש והולך, לכן הסכים האברך להמשיך במסלול שהורו לו מן השמים, והאברך הביע הסכמה לדברי ד"ר אסטרו.

ד"ר אסטרו הבין שהענין דחוף ביותר, והמתחיל במצוה אומרים לו גמור! חיפש את מספר הטלפון של ד"ר שטרן והגיע למזכירה. המזכירה הודיעה חגיגית לד"ר אסטרו, כי אין בעיה, "האברך יכול להגיע כבר היום לטיפול אצל ד"ר שהוא ממלא מקומו ומחליפו של ד"ר שטרן, משום שד"ר שטרן נמצא בימים אלו בחו"ל וישוב רק בעוד שבועיים".

ד"ר אסטרו ביקש להמתין דקה בטלפון, ושאל את האברך אם הוא מסוגל לסבול עוד שבועיים נוספים. אין ד"ר אסטרו רוצה שהאברך יגש למחליף ולממלא מקום. הוא רצה דווקא את ד"ר שטרן. האברך הסכים להמשיך ולשאת בדומיה את ייסורי, ולהמתין לשובו של ד"ר שטרן.

התשובה ניתנה למזכירה, כי אנו ממתנים דווקא לד"ר שטרן, ובבקשה לעשות לו לאברך דגן תור מייד לכשיחזור ד"ר שטרן ארצה. וכך נעשה.

כעבור שבועיים מצלצל הטלפון בבית האברך. על הקו נמצא ד"ר גדליה שטרן המודיע כי חזר ארצה, והוא מוצא לפניו הודעה דחופה מד"ר אסטרו, אודות מקרה מיוחד של האברך, עם בקשה לטיפול דחוף ומייד.

ד"ר שטרן מבקש לקבל יותר אינפורמציה, מה הבעיה שהיא כה דחופה, ולמרות זאת ממתנים כבר שבועיים דווקא עליו ולא על רופא אחר.

האברך חזר שוב על סיפורו המדהים, לפני ד"ר שטרן באותה שיחת טלפון.

ולפתע, שתיקה ארוכה, ארוכה, ארוכה. ד"ר שטרן שותק.

הלו, שואל האברך, אולי ניתק הקו?

לא ולא, עונה ד"ר שטרן, הקו לא ניתק, הקו קיים הכל קיים, גם קו ההשגחה הפרטית בהתגלותה ממש, קיימת.

ד"ר שטרן מוסיף, אני אספר לך עכשיו משהו מאורה הגדול וגילויה המדהים של ההשגחה העליונה. וממשיך ד"ר שטרן, אני נסעתי לקונגרס מיוחד של רופאי שיניים בארה"ב לפני כשבועיים, ההרצאות היו בחלקן מעניינות ובחלקן משעממות.

אולם היתה שם הרצאה אחת, שכל 500 רופאי השיניים התקבצו ונכנסו לשמוע אותה. המרצה היה רופא שיניים איטלקי זקן כבד פה, עם אנגלית כושלת. הרופא האיטלקי טען שהוא המציא שיטה כיצד לטפל בדלקות חניכיים מבלי לעקור שיניים. לא יאומן.

כל הרופאים נכנסו לשמוע את ההרצאה. אלא שההרצאה נאמרה בצורה כל כך משעממת, ומפי הרופא הזקן, עד שרוב הרופאים החלו לנמנם או אף לצאת מהאולם.

בפועל רק שניים שלושה רופאים היו קשובים לכל ההרצאה הארוכה, והמשעממת, אך בעלת תוכן רב. ואני אישית הייתי מאותם יחידים שההרצאה עניינה אותי במיוחד. כך מספר ד"ר שטרן.

לאחר ההרצאה הארוכה הייתי כמעט הרופא היחיד שניגש אל הרופא האיטלקי בבקשה להמשיך ולשוחח בענין המעניין והחדשני הזה. הרופא האיטלקי שנהנה שיש לו מישהו המתעניין בו ובדבריו הקדיש לו תשומת לב רבה, גם בימים הקרובים.

והנה ד"ר שטרן חוזר ממש עכשיו ארצה, מאותה הרצאה מאלפת, שמביאה בכנפיה בשורה ותקוה בדיוק לבעייתו של האברך.

גם הרופא, גם האברך, נדהמו מצידוף המאורעות שהנהיגה יד ההשגחה העליונה. החל בתפילה ע"י הכותל המערבי שזכתה להיכנס לפני ולפנים אצל אבינו שבשמים. המשך בחלום המדהים. המשך בביקור אצל החכם ששון מזרחי.

המשך בביקור אצל ד"ר אסטרו. המשך בהפנייתו לד"ר שטרן דווקא. המשך בנסיעתו של ד"ר שטרן בדיוק בימים אלו לקונגרס לרפואת שיניים בארה"ב. המשך בדיוק בהרצאתו של אותו רופא איטלקי. המשך דווקא בהאזנה הקפדנית של ד"ר שטרן לדברי אותו רופא איטלקי זקן.

המשך בחזרתו ארצה בדיוק עכשיו בימים אלו בהם זקוק האברך לטיפול המיוחד.

ד"ר שטרן הודיע לאברך, כי הוא מקבל על עצמו את הטיפול בו בשיטה החדשה שלמד בדיוק עכשיו, אך הוא מבקש שבועיים נוספים של המתנה, בהם הוא רוצה לעיין היטב במה שלמד, להחליט על הדרך המדויקת בה יעשה את מלאכת הקודש, ומבקש שהאברך ימתין עוד שבועיים.

ואכן כך נעשה. והאברך היה למקרה הראשון שטופל פה בארץ הקודש בשיטה חדשה זו. ההצלחה היתה למעלה מן המשוער, כל השיניים ניצלו ונשאר במקומם, והתפילה התקבלה.

לאחר הצלחה גדולה זו ערך ד"ר שטרן קורסים לרופאי שיניים אודות השיטה החדשה, והדוגמא לכל הרופאים והמטופלים היתה אותו אברך.

הנה כי כן גם בדורות אלו בהם ההשגחה האלוקית נראית כמוסתר, עדיין זורח בחושך, אור למבקשי האור.

(גל קבלת שבת מספר 'בך בטחנ')

**והאברך היה למקרה
הראשון שטופל
פה בארץ הקודש
בשיטה חדשה זו.
ההצלחה היתה
למעלה מן המשוער,
כל השיניים ניצלו
ונשאר במקומם,
והתפילה התקבלה.
לאחר הצלחה
גדולה זו ערך ד"ר
שטרן קורסים
לרופאי שיניים
אודות השיטה
החדשה, והדוגמא
לכל הרופאים
והמטופלים היתה
אותו אברך**

לאחר שסיים את תוכחתו לבעל בית המזיגה היה מהרהר רגע ואומר: "אחרי החג בוא אליי ואתן לך לפני משורת הדין את המשקאות שאתה זקוק להם. אולי הפעם יעזור לך הקב"ה, וכשהעסקים יצליחו, תוכל להחזיר גם את החוב הקודם".

כך נהג ר' מענדל בכל בעל חוב שעסקיו כשלו. למשמע ההצעה היו בעלי בתי המזיגה נענים בחפץ לב, וחוזרים לקחת ממנו סחורה. המשקאות שנתן להם בהקפה סייעו לרבים מהם להיחלץ מהמשבר שאליו נקלעו ולהחזיר את בית העסק שלהם לרווחיות.

אך היו מי שגם ההזדמנות החוזרת לא הועילה להם. הללו חזרו בבושת פנים אל ר' מענדל, כי כבר ידעו שהם עתידים להינזף אם ינסו ללכת אל מתחריו. "קעת לא אוכל לתת לך סחורה סתם כך", היה ר' מענדל אומר לאותו

יהודי במבט חמור. "הפעם תצטרך להביא לי שטר שבו אתה מתחייב להשיב את חובך. זאת ועוד, על השטר תצטרך לחתום לצידך גם זוגתך".

מובן שהדרישות האלה היו חסרות משמעות, שכן אם אין לאיש יכולת להחזיר את חובו, אין שום תועלת בחתימתה של רעייתו על שטר החוב חסר הכיסוי...

אבל כך היה ר' מענדל גורם לבעלי בתי המזיגה העניים לחוש בנוח לבוא אליו בפעם הרביעית ולקבל סחורה בהקפה. הללו מסרו לידיו את שטר החוב, שעליו מתנוססות חתימות שני בני הזוג, ור' מענדל היה נוטל אותו בארשת פנים רצינית ומכניסו למגירת שולחנו.

ר' מענדל הוסיף לספק לבעל בית המזיגה הכושל משקאות ביד רחבה, שהרי ברשותו 'שטר התחייבות' המבטיח כי התשלום ישולם בבוא העת...

בערב פסח נהג ר' מענדל ללכת בעצמו למאפיית המצות, ולהשתתף בגופו באפיית מצות המצווה. קודם צאתו היה מוציא ממגירת שולחנו את כל 'שטרות ההתחייבות' שהחתים את הסוחרים העניים במשך השנה. הוא היה סוקר את הערימה במהירות, ובורר מתוכה את השטרות שחותמיהם היו עניים, שאין באפשרותם לפרוע את החוב. את ערימת השטרות היה שם בכיסו ויוצא למאפייה.

לאחר שהתנור הוסק כראוי והאש בערה בו במלוא העוצמה, היה ר' מענדל תופס את חבילת השטרות ומשליך אותה בשמחה אל תוך התנור הבוער. רק אחרי שהאש הייתה מכלה לגמרי את השטרות והם נהפכו לערימת אפר היה מתחיל באפיית המצות.

רבו של ר' מענדל, ה'צמח צדיק' מוויז'ניץ, היה אומר: "מתקנא אני בכזית מצה של ר' מענדל", ואף היה מורה לחסידיו לטעום מן המצות הללו. "יש לי שני חסידים", היה האדמו"ר אומר, "אחד יודע לתת והשני יודע לקבל. ר' מענדל מקומנשטי הוא האחד שיודע לתת"...

(גל שיחת השבוע)

הַאֲ לַחְמָא עֵינַיָא:

המצות המהודרות שנאפו בתנור ששרף שטרי חוב של עניים...

בערב פסח נהג ר' מענדל ללכת בעצמו למאפיית המצות, ולהשתתף בגופו באפיית מצות המצווה. קודם צאתו היה מוציא ממגירת שולחנו את כל 'שטרות ההתחייבות' שהחתים את הסוחרים העניים במשך השנה. הוא היה סוקר את הערימה במהירות, ובורר מתוכה את השטרות שחותמיהם היו עניים, שאין באפשרותם לפרוע את החוב. את ערימת השטרות היה שם בכיסו ויוצא למאפייה.

לאחר שהתנור הוסק כראוי והאש בערה בו במלוא העוצמה, היה ר' מענדל תופס את חבילת השטרות ומשליך אותה בשמחה אל תוך התנור הבוער. רק אחרי שהאש הייתה מכלה לגמרי את השטרות והם נהפכו לערימת אפר היה מתחיל באפיית המצות.

"בוא נצא לדרך", אמר ר' מענדל לעגלונו. "ניסע לרבי ונשאב קדושה מלוא חופניים, וגם אתפוס שם את בעלי החוב שלי, הנמנעים מלפגוש אותי כל ימות השנה".

שם משפחתו של ר' מענדל היה שכטר, אך הכול כינוהו קומנשטר, על שם הכפר קומנשטי שבאזור סוצ'בה ברומניה, שבו התגורר. בכפר היו עשרים משפחות יהודיות בלבד, אך הן היו מגובשות וקהליות. לא בכדי נקרא הכפר 'ארץ ישראל הקטנה', שכן יהודי הכפר ניהלו אורח חיים חסידי עשיר. פרנסתם התבססה בעיקר על תעשייה ומסחר. בבעלותו של ר' מענדל הייתה מזקקה לייצור משקאות חריפים. תוצרתה נודעה בטיבה המשובח, והיא שווקה לבעלי בתי מזיגה בכפרי האזור, רבים מהם יהודים.

כדרכו של עולם, בין לקוחותיו של ר' מענדל היו כאלה שמזלם לא האיר להם פנים. בתי המזיגה שניהלו לא הגיבו רווחים גדולים, ולעיתים הוצאות עלו על ההכנסות. את המשקאות קנו מר' מענדל בהקפה, ובבוא עת הפירעון לא היה בידם לשלם את חובם.

בעלי החוב האלה התביישו להראות את פניהם לפני ר' מענדל, וניסו להתחמק מלפגוש בו. הוא לא דחק בהם, וכך יכלו להמשיך בחייהם השגרתיים.

ואולם בהתקרב חודש החגים, כאשר יהודי האזור היו נוסעים להסתופף בצילו של רבי מנחם-מענדל הגר, מייסד שושלת ויז'ניץ, היו בעלי החוב נאלצים לפגוש את ר' מענדל ברצונם או שלא ברצונם.

עינו החדה של ר' מענדל הייתה מבחינה באחד מהם, והוא היה קורא לו הצידה. כשהיה בטוח שאיש אינו שומע את שיחתם היה מעמיד פנים כעוסות ואומר ברוגז: "קונים סחורה ולא משלמים! כך מתנהגים!".

בעל החוב היה מרכין את ראשו בבושה, ור' מענדל היה ממשיך בדבריו: "לא דיי שאינך משלם את חובך, אתה הולך וקונה משקאות מהמתחרים שלי?! וכי זו צורת התנהגות ראויה, לפנות אל המתחרים שלי כאשר אינך משלם את חובך לי?".

פנינים על הפרשה:

דכל השערים נגעלו חוץ משערי דמעה, דאף על פי שאין האדם ראוי מצדו שהקבל תפלתו, על ידי דמעות הקדוש ברוך הוא מתמלא עליו רחמים ומקבל תפלתו. וזה שנאמר וכל קרבן מנחתך שהיא התפלה, במלח תמלח שהם דמעות שהם מים מלוחים. ולא תשובית מלח ברית אלהיך, הטעם שקראם מלח ברית הוא משום דכל השערים נגעלו חוץ משערי דמעה, וזהו הברית שנכרת להם, שאינם חוזרות ריקם. על כל קרבן תקריב מלח, דהינו בכל תפלה תוריד דמעות, ובה אינה חוזרת ריקם: (פיתוחי חותם פרשת ויקרא)

מעלת הדמעות מעומק הלב ותיקונם

בראשית ברא אלקים וגו' (בראשית א א). בראשית ראשי תבות תקון רפואת אות יבכה בדמעות שלישי. בא לתשלום מה שכתבנו בסמוך דתקון הברית הוא תענית שק ואפר, ועוד צריך להרבות בבכיה, כמו שרמזו רבותינו ז"ל במלת 'תשובה' עצמה שהיא ראשי תבות תענית שק ואפר בכי הספד. והבכיה דבר גדול עושה למעלה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות לב): שערי דמעה לא נגעלו. והבכי צריך שיהיה מעמקי לבו, דבכי נמי גימטריא לב, דהינו צריך להיות הבכי מהלב. ובהו יתבונן הנלכב דהדמעות תקון גדול לפגם הברית, דכמו שהשחית זרעו מרתיות וחמימות גופו, כך הוא תקנתו כשמוציא דמעות מרתיות וחמימות גופו מרב דאגתו וחרטתו ונאנתו, זו היא כפרתו ותקנתו:

'הלוך ילך ובכה' בתשובה

ואפשר דלזה רמז דוד המלך עליו השלום (תהלים קכו ו) 'הלוך ילך ובכה נשא משך הזרע בא יבא ברנה נשא אלמתי'. והכונה של הרמז כך היא, מי שמשך זרעו והשחיתו, 'הלוך ילך' בתשובה ותורה ומעשים טובים, והליכה זו של יראת השם, כמו שנאמר (שם קיט א) 'אשרי תמימי דרך ההלכים בתורת ה'. ובא לומר אף על פי ש'הלוך ילך' בתשובה ותורה ומעשים טובים, מי שמשך זרעו והשחיתו צריך להיות 'ובכה' נשא, דהינו שיוסיף עליו על ומשאווי הבכי, דזהו תקון גדול מדה כנגד מדה, יבואו מים רותחים של דמעות ויכפרו על מים רותחים של השחיתות זרע. וכיון שעושה כן בודאי דתקן מה שפגם, וזהו שאמר 'בא יבא ברנה', דהינו ישמח שמחה אחר שמחה, דעל ידי

הנהגות למתפלל כדי שתהיה תפלתו רצויה

ואם מנחת מרחשת קרבנך סלת בשמן תעשה. והבאת את המנחה אשר יעשה מאלה לה והקריבה אל הכהן והגישו אל המזבח. והרים הכהן מן המנחה את אזכרתה והקטיר המזבחה אשה ריח ניחח לה. והנותרת מן המנחה לאהרן ולבניו קדש קדשים מאשי ה' (ויקרא ב ז-י). זה בא לרמז על התפלה, דצריך אדם להתפלל אותה בלב שלם, שיוסיף מלבו כל המחשבות המטרידות אותו, דעקר התפלה בלב היא. וצריך שיקים מאמר התנא עליו השלום (אבות פ"ב מ"ג): אל תעש תפלתך קבע אלא רחמים ותחנונים לפני המקום. וצריך לסדר התפלה לאט מלה במלה, ויתבונן בפרוש מה שמוציא בשפתיו. והנה גדולה התפלה מאד מאד, כי עקר יחוד העולמות למעלה והשפעתם היא בשעת התפלה: וזהו שנאמר (ויקרא ב ז) 'ואם מנחת מרחשת קרבנך, מרחשת רומז על התפלה שדוחש אדם ומבטא בשפתיו. עוד, מרחשת גימטריא תפלות אל עם הכולל. וצריך שתשמר עצמך בשעת התפלה מכל מחשבות המטרידות אותך, וזהו סלת, שתהיה התפלה כסלת, נקיה מכל מחשבה זרה שאינה מענין התפלה. ועוד, 'הלב' במלוי כזה ה"ה למ"ד ב"ת גימטריא סולת, לרמז, דסלת רומז ללב שיהיה מנקה מכל סיג בשעת התפלה כסלת נקיה. והדברים של תפלה שאותה מוציא בפיו אל תוציאם במרוצה, רק לאט, ואל תעשה תפלתך קבע, אלא רחמים ותחנונים לפני המקום, וזהו שנאמר בשמן תעשה:

תפילה כראוי עולה קרבן לה'

ויכשתהיה תפלתך באפן זה בלב ובשפתים טהורים, אז ראויה להביאה מנחה לה ולא תדחה. וזהו שנאמר והבאת את המנחה היא התפלה, אשר יעשה מאלה שנעשית בלב ובשפתים טהורים, זאת ראויה לבוא לפני ה'. והקריבה המתפלל, אל הכהן דא מיכאל כהנא רבא, והגישו אל המזבח, מזבח של מעלה:

(פיתוחי חותם פרשת ויקרא)

חשיבות תפילה עם דמעות

וכל קרבן מנחתך במלח תמלח ולא תשובית מלח ברית אלקיך מעל מנחתך על כל קרבנך תקריב מלח (ויקרא ז יג). בא לרמז דצריך אדם להוריד דמעות בתפלתו,

עצות וסגולות:

פרישות מעיני עוה"ז (א')

הרודף אחר תאוות העוה"ז - מתרחק מה'

והנה גם הרודף אחר תאוות העולם דחוי הוא מלפניו יתברך ואין לו חלק בו, דאף על גב דמאמין בתורה ובמצוותיה, הרי אינו מקים, ומה תועיל אמנותו. (אלף בינה אות כ"ף ז)

יצא מעול מלכות שמים

אם הלך האדם אחר תאוות נפשו במאכל ובמשתה ובמחשבות והרהורים רעים וכיוצא בזה, יצא מעל מלכות שמים.

(פיתוחי חותם תחילת פרשת דברים)

צריך שמירה תמידית מתאוות עוה"ז

אם לא היה האדם נזהר ושומר עצמו בכל עת, אם לא ילכד בתאוה זו ילכד באחרת וכו', לכן צריך לשמר עצמו שמירה כראוי בכל עתיו היום והלילה. ובטול מחשבות התאוות הוא כשישם האדם תמיד ה' בין עיניו, כמו שנאמר (תהלים טז ח) 'שויתי ה' לנגדי תמיד כי מימיני כל אמוטי'. (מעגלי צדק אות אלף, ד"ה אשרי נוצרי עדותיו)

הגוף והתאוות הם מין במינו, ולכן עלולים לחטא

זה העולם הוא עלול לנזקין לבוא האדם על ידו לידי חטא ולידי עברה, לפי שכל העולם הזה כל תאוות יצר הרע יש בו, והגוף גם כן מחמך קרץ ומצא מין את מינו ונעור. האדם גורם, והמקום גורם, והיצר גומר ומשלים. (פיתוחי חותם פרשת לך לך, ד"ה כל אלה חברו)

היצר מטעה שהיום אי אפשר להיות קדוש

הבא לקרב אל הקדושה, יצר הרע נועל בפניו הדלת וסותם עליו הדרכים באמר לו, זה דבר דלא שייך שאדם ילוד אשה קצר ימים וישבע רגז יוכל להתקדש, והדורות הראשונים שאני, באותו זמן היתה שכינה מצויה ביניהם ועל ידה היו יכולים להתקדש, אבל בזמן הזה לא שייך שתמצא אותה קדושה, ומביא לו עצות מרחוק, ומרפה את ידיו. והנה דברי השטן בטלים ומבטלים, דה' הטוב לא ימנע טוב להולכים בתמים, והבא לטהר מסעיך אותו.

(פיתוחי חותם פרשת קדושים, ד"ה דבר אל)

באכילה ושתייה שלא כהוגן נעשה מדור ליצה"ר

תחלה צריך להתענות, לפי שכל גרוי יצר הרע ופתיו באדם הוא מחמת רבוי אכילה ושתייה, כי על ידי אכילה ושתייה שלא כהוגן מתחמם גופו של אדם ונעשה מדור ליצר הרע, וכמעט שכל העברות הם באים על ידי רבוי אכילה ושתייה (ברכות כט: לב). שאם הגוף היה חלש אין בו כח לעשות עברה אבל בהיותו חזק וישבע תמיד מצא מין את מינו ונעור.

(גזי המלך, תיקון התשובה ח)

פניני אביר יעקב

מחברים לתורתו של המקובל האלוקי רבי יעקב אבוחצירא זי"ע

וישתדל בכל כחו לעשות הטוב, ואז יהיה ראוי שיתקנו העולמות על ידו. זהו שכתב כאן (תהלים קיט קד) מפקודיך אתבונן, דהינו, מתפלתיך אני מתבונן שעל ידי מחשבה ודבור עולים העולמות, ואם כן צריכים המחשבה ודבור שיהיו ברים ונקיים הרבה, על כן גם אני שנאתי כל ארח שקר במחשבה ודבור, אולי תקבל תפלתי:

(אלף בינה תהלים קיט מ)

התפילה צריכה להיות בירה ובשמחה

והנה 'תפלה' גם כן הנקוד שלה הוא נקוד 'ר'אה, להורות דעקר התפלה הוא שתהא במורא, שיזע האדם שהוא בביתו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, והוא מצוי שם, וצריך שיהיה מוראו עליו. ועוד, צריך האדם שתהיה תפלתו בשמחה, שמחה שאין למעלה ממנה שזכה לשרת לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, וכמו שנאמר (תהלים ק ב) 'עבדו את ה' בשמחה. וצריך שתהיה השמחה ביראה ולא בקלות ראש, דנקוד 'ש'מחה הוא נקוד 'ר'אה, להורות שתהיה השמחה ביראה, ומשום הכי פסוק אחד אומר 'עבדו את ה' בשמחה, וכתוב אחר אומר (שם ב יא) 'עבדו את ה' ביראה, לומר לך ששניהם צריכים, משום הכי נקודותיהם שווים:

(מחשוף הלבן פרשת תרומה)

מכנגד הנלחמים עמי הם המקטרגים עלי מסבת פגמו, עכשו האל ברחמי פדאני בשלום ונסתלקו המקטרגים מעלי. ומי גרם לי זה, 'פי ברבים היו עמדי', דהינו אבות העולם שהם רבים ועצומים בתורה ובמצות, זכותם 'עמדי', שאני מתפלל בכל זמן תפלות שתקנו והם בקשו עלי רחמים ונתקבלו תפלותי לפני המקום. ובזה יבוא הרמז על נכון, דרפואת הברית יהיה שוחר אל תפלות:

(נגזי המלך, תיקון הברית אות יז)

חשיבות התפילה בפה נקי ושמור

והפה המוציא דברי תורה ודברי תפלה וברכות של מצות, צריך שיהיה פה נקי מדברי שקרים ודברים בטלים, דלא שירך פה מאוס ומטנף לשרת לפני ה' ולהיות תקון לעולמות עליונים על ידו. וכמו שכתוב (ישעיה סו כ) 'כאשר יביאו בני ישראל את המנחה בכלי טהור בית ה', דבעינן מנחה טהורה בכלי טהור. ובפרט בתפלה דתלייה בלב, דעל ידה עולים העולמות. ואם היה הפה דובר שקרים ואון ומרמה, איך יעלו על פיו העולמות, על זה נאמר (בבא קמא צד.): אין זה מברך אלא מנאץ. על כן צריך לזהר מי שרוצה שתקבל תפלתו, שישמר פיו ולשונו שמירה מעלה, דאז תקבל תפלתו [וכו']:

ועוד צריך שיסיר מלבו וממעשיו כל דבר רע

תקון זה 'נשא אלמתי', הם כחותיו טפות הנזע שהלכו לסטרא אחרא, עכשו שעשה זה התקון יחזר הכל לקדשה. ובזה בא הרמז על נכון דתקון ורפואת הברית הוא שייבכה בדמעות שלישי, ובזה ושב ורפא לו:

ישכים ויעריב לבית הכנסת

בראשית ראשי תבות רפואת ברית יהיה שוחר אל תפלות. בא לרמז דמעקרי תקון פגם הברית יהיה משכים ומעריב לבית הכנסת ערב ובקר וצהרים, דהתפלות במקום קרבנות, כמו שנאמר (הושע יד ג) 'נגשלמה פרים שפתינו, ובזה יחשב לו כאלו כל יום ויום מקריב קרבנות.

וגם כן תפלות אבות תקנום (ברכות כו:), וכיון דג' פעמים מבקש זכות אבות, זכות אבות מסיעתו והאבות מבקשים עליו רחמים כמה שפגם בברית, ונסלח לו מחטאתו אשר עשה. ועל זה יש לרמז מה שאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים נה יח-יט) 'ערב ובקר וצהרים אשיחה ואהמה וישמע קלי, פדה בשלום נפשי וגו', הכוונה היא 'ערב ובקר וצהרים' היא תפלת ערבית ושמרית ומנחה, אתפלל ואהמה, דהינו אהיה נאנח על מה שפגמתי, ומבטח אני שאב רחמן ישמע קולי ויקבל תפלתי ויסלח לי מה שפגמתי בברית. וזהו 'פדה בשלום נפשי' הוא הברית הנקרא 'שלום', והכוונה שפדה נפשי בשלמות בכל אברים אף 'שלום' שהוא הברית נהקן. ופרוש 'מקרב לי',

ישועות יעקב

דקה מתורתו של ה'אביר יעקב'

לשמיעת השיעורים 073-2951871

אוצרותיהם של מגידים

למה אתה זקוק לעזרתי? תהה הפסיכולוג.

השיב האיש: "בזמן ההמתנה להגעת כחות ההצלה הייתי שרוע בתוך הרכב. הרכב היה מעוך כלו, השמשות היו מנפצות לרסיסים. באותה שעה חשבתי בלבי: הרי כל זה יכול היה לקרות לי... יכולתי להימחץ כמו הרכב המעוך... מאז המחשבות הללו טורדות את מנוחתי והן גרמו לי לטראומה רצינית. אני מרגיש שהשתנית, נהייתי אדם אחר. בעקבות זאת התחלתי להסתכל על החיים במבט אחר. ואגלה לך משהו: אחרי הנס הגדול שקרה לי, התקרבתי לבורא עולם והתחלתי ללכת לבית הכנסת..."

הגאון רבי שלמה לוינשטיין: ניצל מתאונת דרכים ויצא מתוך רכב מעוך בלי שום פגע... הקושיא מאמירת קרבנות והתירוץ מהסיפור שעבר...

השיב האיש: "אני מודה ומתודה: זה לא כל כך מתאים לי..."
"מדוע?"

אמר האיש: "אני אסביר לך. בכל בקר אני פותח את תפלת שחרית באמירת פסוקי הקרבנות. אבל יש לי בעיה עם זה, אני לא מבין את כל הענין של הקרבנות. אם אדם חוטא - הוא צריך להיענש, ומה פתאם הוא שוחט את הבהמה? רחמנות עליה!"

אמר לו הפסיכולוג: "הרי ממש עכשו אתה עצמך נתת את התשובה לך. סיפרת לי שנצלת מהתאונה והיית שרוע בתוך הרכב המעוך, וחשבת לעצמך שאתה עצמך היית יכול להיות במצב הזה... גם ספרת שבעקבות המחשבה הזו התקרבת לה' והתחלת להתפלל בבית הכנסת. והרי זה בדיוק התהליך של הקרבת הקרבן: האדם אומר לעצמו: בעצם יכלתי 'להשחט' בעצמי, וההרגשה הזו מעוררת אותי להתקרב לה'."

(רבי שלמה לוינשטיין שליט"א - נאה דורש, החדש על ויקרא)

כלו, השמשות היו מנפצות לרסיסים. באותה שעה חשבתי בלבי: הרי כל זה יכול היה לקרות לי... יכולתי להימחץ כמו הרכב המעוך... מאז המחשבות הללו טורדות את מנוחתי והן גרמו לי לטראומה רצינית. אני מרגיש שהשתנית, נהייתי אדם אחר. בעקבות זאת התחלתי להסתכל על החיים במבט אחר. ואגלה לך משהו: אחרי הנס הגדול שקרה לי, התקרבתי לבורא עולם והתחלתי ללכת לבית הכנסת..."

"נו, ואיך זה?" התענין הפסיכולוג, "אתה חי עם זה בשלום? זה מתאים לך?"

וסמך ידו על ראש העלה ונרצה לו לכפר עליו (א, ד).

כל הענין של כפרה על ידי הקרבת קרבן דורש הסבר. הרי האדם חטא, הבהמה לא חטאה, ומדוע שהיא תשמש לו כפרה לחטאיו? איך הקרבת קרבן מכפרת על החטא?

אומר רבי ברוך דב פורבסקי: כדי שהקרבן יכפר לחוטא על חטאו, עליו 'להרגיש' את המעשה שהוא עושה. האדם רואה לנגד עיניו כיצד הבהמה נשחטת והוא אומר לעצמו: בעצם אני עצמי הייתי אמור 'להשחט' ולמות על החטא שלי. ההרגשה הזו מעוררת אותו לעשות תשובה, וזו הנקדה המכפרת על חטאו!

אם אדם מקריב את הקרבן, אך לבו אטום למעשה ההקרבה ואינו 'מרגיש' מאומה - אין ערך למעשהו ואין תועלת בהקרבת הקרבן. זו הסבה ש"זבח רשעים תועבה" (משלי כא, כז), כי אמנם הם מבצעים את הפעלה הטכנית של הקרבת הקרבן, אך הפעלה הזו אינה משפיעה עליהם במאומה. הרשעים נשארים ברשעותם ואינם משתנים לטובה.

מעשה באדם שבא לפסיכולוג ואמר לו: "אני זקוק לעזרתך".

"מה קרה?" שאל הפסיכולוג.

סיפר האיש: "עברתי תאונת דרכים. כשהאמבולנסים הגיעו למקום האירוע, אמרו לאנשי ההצלה בציניות: אין לכם מה להתאמן, ממילא אף אחד לא יצא מפה חי..."

אמר הפסיכולוג: "נו, הרי כעת אתה ניצב מולי, בריא ושלם, משמע שנצלת מן התאונה..."

"קרה לי נס", אמר האיש. "יצאתי מהתאונה ללא פגע".

"אם כן, מה הבעיה? למה אתה זקוק לעזרתי?" תהה הפסיכולוג.

השיב האיש: "בזמן ההמתנה להגעת כחות ההצלה הייתי שרוע בתוך הרכב. הרכב היה מעוך

לילות שישי ושבת זה אור החיים המבואר

אור החיים המבואר
תפנית עשירה מפורסם ובו הוא 'שוארי אור'
וישקט סאטור חיים
ביאור משולב שור אמנות כנות הילום
'אור חיים' | תורת חיים
הרבות גיבש מוסדות
עמוד מרהיב עץ

אור החיים המבואר
10 כרכים של מוסדות נאמני
הבית הרוחני על כל ספרי האור החיים הם
'שוארי אור' - סדר עני הלום
'שוארי חיים' - מקורות מחול
ביאור עשיר
עמוד מרהיב עץ

חיים של תורה

אידי: 437-0394 | 0176-8834-44
לחשיב בחירות הספרים המובחרות

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

אוצרותיהם של מגידים

אדם בא למנהל בנק ואומר: "אני רוצה מאה אלף דולר הלואה".
שואל מנהל הבנק: "יש לך בטחונות לתת לי תמורת ההלואה?"
"לא, אין לי כל בטחונות", עונה האדם.

"מצטער מאד", אומר מנהל הבנק. "בלי בטחונות איני יכול לתת לך מאומה".

הדבר ברור ומובן מאליו. מדוע שיתן לו סכום כלשהו ללא כל בטחונות? הוא כלל לא מכיר אותו!
אומר הפייטן: כאשר אדם בא לבקש ישועה מהקב"ה, הקב"ה שואל אותו: יש לך אשראי בשמים?
על בסיס מה אפשר לתת לך את בקשתך?! אך בחודש ניסן יש הנהגה אחרת. "הַחֲדָשׁ אֲשֶׁר בּוֹ
יְשׁוּעוֹת מְקִיפּוֹת!"

**הגאון רבי ברוך רוזנבלום: בחודש ניסן יש הנהגה אחרת. בחודש זה אפשר לקבל ישועות בהקפה.
אדם שזקוק לישועה גשמית או רוחנית - יכול לבקש אותה בחדש הזה על אף שאין בידו זכיות,
ולקבל אותה על חשבון הקבלות שיקבל על עצמו מכאן ולהבא.**

מכחן הם יצאו ממצרים.
אך לא רק במצרים לא היו להם כל זכיות.
מובא בחז"ל (ילקוט ש' שמות רמז רלד), שגם
כאשר עברו ישראל את ים סוף, טען עוזא, השר
של מצרים, לפני הקב"ה: מה נשתנו אלו מאלו?
הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה!
אבל הקב"ה לא התחשב כלל בכך שאין
בידינו זכיות, ונתן לנו ישועה 'בהקפה', על סמך
התחיבותנו שבעוד חמשים יום נקבל את התורה.
אומר הפייטן: חודש ניסן הוא "הַחֲדָשׁ אֲשֶׁר בּוֹ
יְשׁוּעוֹת מְקִיפּוֹת". בחודש זה אפשר לקבל ישועות
בהקפה. אדם שזקוק לישועה גשמית או רוחנית -
יכול לבקש אותה בחדש הזה על אף שאין בידו
זכיות, ולקבל אותה על חשבון הקבלות שיקבל
על עצמו מכאן ולהבא.

כמה צריכים אנו לנצל את הימים הגדולים של
חדש ניסן!

(רבי ברוך רוזנבלום שליט"א - הגדת 'נעימות'
(יאמר)

שהרועה שולח את ידו למעי הבהמה ומוציא את
העובר, כך הקב"ה הוציא את בני ישראל ממצרים.
אמר לו הקב"ה: לך אמר להם: "משכו וקחו לכם
צאן למשפחותיכם ושיחטו הפסח" (שמות יב, כא).
דרשו חז"ל (מכילתא שם): "משכו יְדִיכֶם מִעֲבֹדָה
יָרָה וְהִדְבַּקוּ בְּמִצְוֹתַי". ברגע האחרון נתן להם
הקב"ה שתי מצוות - דם פסח ודם מילה, ורק

חֲדָשׁ אֲשֶׁר בּוֹ יְשׁוּעוֹת מְקִיפּוֹת. בפיוט הנאמר
ביוצרות של 'פרשת החדש', נקרא חודש ניסן -
"חֲדָשׁ אֲשֶׁר בּוֹ יְשׁוּעוֹת מְקִיפּוֹת". מפרשים רבים
עמלו לפרש משפט זה.

יש שפרשו שחודש ניסן נמצא בין חודש אדר
לפניו וחודש אדר לאחוריו, וכיון שראשי התבות
של חדש אדר הן אני ה' רופאך, וגם ראשי התבות
של חדש אדר הן אני ה' רופאך, נמצא ששני
החדשים המקיפים את חדש ניסן הם חדשים של
ישועות.

ה"שם משמאל" מביא פרוש נוסף בשם
האדמו"ר מנור בעל ה"חדושי הרי"ם": אדם בא
למנהל בנק ואומר: "אני רוצה מאה אלף דולר
הלואה". שואל מנהל הבנק: "יש לך בטחונות לתת
לי תמורת ההלואה?" "לא, אין לי כל בטחונות",
עונה האדם. "מצטער מאד", אומר מנהל הבנק.
"בלי בטחונות איני יכול לתת לך מאומה".

הדבר ברור ומובן מאליו. מדוע שיתן לו סכום
כלשהו ללא כל בטחונות? הוא כלל לא מכיר
אותו!

אומר הפייטן: כאשר אדם בא לבקש ישועה
מהקב"ה, הקב"ה שואל אותו: יש לך אשראי
בשמים? על בסיס מה אפשר לתת לך את
בקשתך?! אך בחודש ניסן יש הנהגה אחרת.
"הַחֲדָשׁ אֲשֶׁר בּוֹ יְשׁוּעוֹת מְקִיפּוֹת!"

כשהקב"ה הוציא את בני ישראל ממצרים, הם
היו במצב של "וְאֵת עַרְם וְעִרְיָה" (יחזקאל טז, ז),
ללא כל מצוות בידם, כשהם שקועים במ"ט שערי
טמאה.

משה רבנו בא להודיע לעם ישראל על הגאלה,
והם אמרו לו: איך יגאל אותנו הקב"ה? הרי כל
ארץ מצרים מלאה עבודה זרה שלנו! ואכן חז"ל
(מדרש תהלים מזמור קז) אומרים שעם ישראל
במצרים היו כה דבוקים במצרים ובתועבותיהם,
עד שהם היו כעובר הנתון במעי הבהמה, וכפי

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 וחבנויות הספרים המובחרות

אוצרותיהם של מגידים

הרים העשיר את המכתב ונופף בו לעין כל: "ראו נא, אילו היו הורי מקבלים אז את המכתב, מי יודע מה היה עולה בגורלי והיכן הייתי היום, מה עשה הקב"ה, סובב שאבי יפסיד את עבודתי ויוכרז לעבור למקום אחר, כך נצלתי מגזר דינו האכזרי של הרופא, ועלה בידי להשתנות מן הקצה אל הקצה, עד שאני זוכה עתה לעמוד כאן ביום שמחת לבי, לעשות סיום הש"ס רבתי, ולראות את בני וצאצאיי מסובים כשתילי זיתים סביב לשולחני".

הגאון רבי מאיר צוויבל שליט"א: והרבה פעמים מנסה הס"מ להכניס הרהורי יאוש בלבו של אדם, וחושב שכבר אין לו תקוה, אבל האמת היא שאין דבר העומד בפני הרצון... הסכיתו ושמעו סיפור בן זמננו:

הרופא, כי עז רצוני לדעת מה כתב עלי". כשמוע בניו את דברי אביהם, התקשרו עם משפחת הרופא שנפטר זה מכבר, ובמאמצים מרובים ובתוספת ממון הרבה, הצליחו להשיג את קובצי כתביו, ולהוציא את הכתב האמור.

בעיצומו של הסיום קם העשיר על מקומו, ופתח את המכתב והתחיל להקריא כדלהלן: "הורים יקרים, שוחחתי עם בנכם במשך שני שעות, ונוכחתי לראות שיצא מדעתו כליל, לצערי אין מנוס מלהכניסו למוסד מיוחד שם יהיה סגור כל חייו, וכך לפחות לא יוכל להזיק את אחרים".

הרים העשיר את המכתב ונופף בו לעין כל: "ראו נא, אילו היו הורי מקבלים אז את המכתב, מי יודע מה היה עולה בגורלי והיכן הייתי היום, מה עשה הקב"ה, סובב שאבי יפסיד את עבודתי ויוכרז לעבור למקום אחר, כך נצלתי מגזר דינו האכזרי של הרופא, ועלה בידי להשתנות מן הקצה אל הקצה, עד שאני זוכה עתה לעמוד כאן ביום שמחת לבי, לעשות סיום הש"ס רבתי, ולראות את בני וצאצאיי מסובים כשתילי זיתים סביב לשולחני".

רבות אפשר ללמוד מעובדא זו, אך נקודה אחת נציע כאן, והוא שהרבה פעמים מנסה הס"מ להכניס הרהורי יאוש בלבו של אדם, וחושב שכבר אין לו תקוה, שאינו יכול להשתנות כי זה טבעו, אך כל זה מקליפת עמלק, אבל האמת היא שאין דבר העומד בפני הרצון, ואדם מקדש עצמו מעט, מקדשין אותו הרבה מלמעלה, וזוכה לסייעתא דשמיא.

(הגאון רבי מאיר צוויבל שליט"א-גר המאיר)

ואני עשיתי לעצמי חשבון הנפש שזהו הזדמנות טובה בשבילי, אין אחד שמכיר אותי וביכלתי לפתוח דף חדש, ואכן ממחשבה למעשה התחלתי להשקיע בלימודים ובהתנהגותי, הדבר עלה לי בעמל ויגיעה רבה, אך בסיעתא דשמיא, ובזכות מלמד יקר ששם עינו עלי וסייע לי, הפכתי תוך זמן קצר לאחד מבחירי התלמידים. וברבות השנים הזדקן ידידו של אבי, והוא נכנס תחתיו לנהל את עסקיו ולאחר פטירתו ירש אבי את כל הונו ונעשה עשיר גדול, ומזה נמשך גם הצלחתי ועשירי הרב".

וסיים העשיר את סיפורו: "ועתה אם רצונכם לגרום לי קורת רוח, השיגו לי את חוות דעתו של

פה אמר ה' עשך ויצרך מבטן יעזרך אל תירא עבדי יעקב וישרון בחרתי בו (הפטורה) - ישעיהו (מד, ב)

מעשה שהיה בגביר אדיר משיקאגא, שביום הולדת שלו כאשר הגיע לשנת ס"ג, ועם זאת זכה לסיים את הש"ס, הזמין לכבוד המאורע הגדול את כל צאצאיו, בנים ובני בנים, לחגיגת סיום מפואר. בימים שקדמו למעמד הגדולה התאספו בניו יחדיו, ודנו ביניהם איזה מתנה יקנו לאביהם לכבוד היום הגדול, וכמה הצעות עלו על השלחן, אך שום דבר לא מצאה חן בעיניהם. כיון שלא מצאו מתנה הולמת החליטו לשאול את אביהם בעצמו באיזה מתנה יחפון, אמר להם האב: "הן כסף לא חסר לי ב"ה, והקב"ה חנני די כסף לקנות כל אשר שאלו עיני, אך אם רוצים אתם לגרום לי קורת רוח, בקשה אחת לי מכם שמעו ואספרה:

בילדותי התגוררנו בניו יארק, הורי שלחו אותי לתלמוד תורה, אך אני מטבעי הייתי פרא אדם, לא למדתי כמעט ורק גרמתי לנזקים אדירים בכל מקום בו שהיתי, בעצת מחנכים לקחו אותי הורי לרופא מפורסם שיבדוק אותי, והוא הושיבני כנגדו, והתחיל לשאול אותי כל מיני שאלות שונות ומשונות, תוך שהוא רושם את תשובותי, ככלות שעתיים סיים הרופא את הפגישה בהבטחה שישלח את חוות דעתו בעוד כמה ימים.

באותו יום נפטר אבי מעבודתו ואיבד את מקור פרנסתו, חבר עשיר משיקאגא ששמע על כך, הזמינו לעבוד אצלו, לא התמהמנו ועוד באותו שבוע עברנו לשיקאגא, הרופא וחוות דעתו נשכחו מלב, אבי רשם אותי בתלמוד תורה חדש,

אוצרותיהם של מגידים

הציג הגבאי את עצמו בפני ר' שלמה ואמר: "אברכים רבים מאד לומדים בבית המדרש שלנו, ואנחנו נותנים לכולם תה וקפה עם חלב. מאחר והאברכים רבים מאד, ברוך השם, כמות החלב הנצרכת רבה מאד. האם תסכים לתרום את הכסף הנחוץ לקניית החלב?"
שאל ר' שלמה את הגבאי: "כמה עולה שקית חלב?"
"שקית אחת עולה בין ארבעה לחמשה שקלים", ענה הגבאי.
אמר לו ר' שלמה: "אני אתן לך דולרים בסכום השווה לשבעת אלפים שקלים. זה אמור להספיק לקניית החלב במשך כמה שנים."

הגאון רבי גואל אלקריף: בזכות א' קטנה - בזכות פעולה טובה אחת, זעירה-לכאורה, אתה יכול לזכות שהקב"ה יקרא לך בקריאה של חבה ואהבה - סיפור נפלא על תורם שתרם שקיות חלב ללומדי ביהמ"ד לכמה שנים זכות זו האריכה את ימיו...

"אברכים רבים מאד לומדים בבית המדרש שלנו, ואנחנו נותנים לכולם תה וקפה עם חלב. מאחר והאברכים רבים מאד, ברוך השם, כמות החלב הנצרכת רבה מאד. האם תסכים לתרום את הכסף הנחוץ לקניית החלב?"

שאל ר' שלמה את הגבאי: "כמה עולה שקית חלב?"

"שקית אחת עולה בין ארבעה לחמשה שקלים", ענה הגבאי.

אמר לו ר' שלמה: "אני אתן לך דולרים בסכום השווה לשבעת אלפים שקלים. זה אמור להספיק לקניית החלב במשך כמה שנים."

הגבאי קבל את שבעת אלפי השקלים, ועשה עבורם קופה נפרדת. כל חודש הוציא מהקופה את הסכום הנצרך, וקנה את החלב לקפה של כל האברכים. בחודש שנגמר החלב, נפטר שלמה גרוס באופן פתאומי.

איננו יודעים חשבונות שמים, אבל אנחנו כן יודעים, שלפעמים פעולה קטנה, יחסית - שנדמה לאדם שהיא כמעט חסרת משמעות - היא המעניקה לו את החיים.

בזכות א' קטנה - מעט חלב שאברך שם בכוס קפה, וכך גם כל מעשה טוב שאתה עושה, גם אם הוא קטן בעיניך - הקב"ה קורא אליך בחיובות.

לא רק המעשים הגדולים והמיוחדים הנם חשובים. צריכים אנו לרוץ אחר כל מצוה, קלה כחמורה, ולהשכיל ליקר כל מצוה ומצוה.

(הגאון רבי גואל אלקריף שליט"א - נאה דורש)

כלום - מביאה עליך שפע ברכה.

ר' שלמה גרוס היה מתומכי התורה הגדולים ביותר בארצות הברית, והיה תורם ביד רחבה ובמאור פנים. פעם אחת הגיע ר' שלמה להתפלל בקבר שמעון הצדיק, ויהודי אחד פנה אליו בבקשה שיתן צדקה להכנסת כלה. ר' שלמה הוציא מיד שלש מאות דולר ונתן לו.

היה שם הגבאי של מוסדות דושינסקי בירושלים, וראה שהוא נותן להכנסת כלה, לאדם שהוא לא מכיר, שלש מאות דולר! אמר הגבאי לעצמו: אם לאדם לא מוכר תורם האיש סכום נכבד כזה - עבור מוסדות דושינסקי הנודעים, יסכים בודאי לתרום בעין יפה.

הציג הגבאי את עצמו בפני ר' שלמה ואמר:

ויקרא אל משה וידבר ה' אליו (א, א).
בתבת "ויקרא" האות א' קטנה. פרושים ובאורים רבים נאמרו על כך, ונוסיף כאן פירוש על דרך צחות:

באה התורה ללמדנו, שגם למעשה קטן ביותר יכולה להיות חשיבות גדולה ביותר. לפעמים אדם מרגיש אזלת יד, כי אין לו אפשרות לעשות מעשים גדולים וחשובים. הוא לא יכול לפעל גדולות ונצורות. כל שביכלתו לעשות הוא רק איזשהו מעשה קטן ובלתי נחשב. הוא אומר לעצמו: 'בשביל מה, בכלל, לעשות? המעשה הקטן הזה שלי שווה משהו?'

אומרים לו: דע לך, א' קטנה יכולה להבדיל בין משה רבנו, עבד ה' וגדול הנביאים - לבין בלעם הרשע!

הכיצד?

רש"י הקדוש מבאר: "ויקרא אל משה - לכל דברות ולכל אמירות ולכל צוים קדמה קריאה לשון חבה, לשון שמלאכי השרת משתמשין בו, שנאמר: 'ויקרא זה אל זה', אבל לנביאי האמות נגלה אליהן בלשון עראי וטמאה, שנאמר: 'ויקרא אלקים אל בלעם'."

על בלעם נאמר "ויקרא", ללא א'. לשון מקרה וטמאה. להבדיל, על משה רבנו נאמר: "ויקרא אל משה וידבר ה' אליו". זוהי קריאה של חבה.

בזכות א' קטנה - בזכות פעולה טובה אחת, זעירה-לכאורה, אתה יכול לזכות שהקב"ה יקרא לך בקריאה של חבה ואהבה.

הפעלה הקטנטנת הזאת, שנדמית לך כלא

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

השבוע במדור:

ברכת אילנות על אילן אחד - ובשבת | האם רק בחודש ניסן אפשר לברך
ברכת האילנות? | דעת הראשונים שלא דוקא בניסן | דעת הפוסקים להלכה
| הויכוח בין בעלי הקבלה | פשט וקבלה - כיצד פוסקים? | קטן שיגדיל
בחודש ניסן | זריזות וברוב עם | ברכת האילנות בשבת | האם גם נשים
מברכות? | עדיפות לברך בגינות ובפרדסים | ברכה בחצר חבירו | ברכה
על אילני סרק, לימון, אילנות מורכבים | בדיקת חמץ בידי מוכרת בחנות
תכשיטים | עטיפת ידים בליל הסדר | כשרות סיגריות בפסח | אכילת מצות
'חמץ' בערב פסח | פיתות שלא שהו ח" דקות

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א
ראב"ד העדה החרדית מח"ס תשובות והנהגות

או לברך אבל אם ראה אפילו שתי אילנות ודאי יש לברך ואפילו בשבת, ועיקר המנהג לא לברך היינו לא לצאת בשבת לפרדס סביב העיר כדי לברך, וכמ"ש.

ומה שפסק חכ"א לא לברך בשבת, (בכף החיים מביא בשם מועד לכל חי שאסור בשבת שמא יטלטל האילנות או יקח בידו פרחים ולדבריו כן נהגו) אבל כמדומני שגורמים מכשול שמעביר על מצוה הבאה לידו ואסור, וכ"ש לפוסקים שעיקר הברכה היא רק פעם ראשונה שרואה, ואם נמנע מלברך בשבת מטל הברכה לדבריהם. [עיי' בירור הלכה או"ח סימן ר"ט], ואף שלהלכה נראה ההכרעה שמברך גם אחר כך, עיי' במשנ"ב סימן ר"ט סק"ה היינו בלא בירך, אבל לכרע עיקר המצוה לברך פעם ראשונה כשרואה.

ויש בברכה זאת תיקון גדול, ראשית האמונה שהקב"ה ברא הכל, וכן ע"פ סוד יש בזה תיקון לנשמות המוגלגלים, ובספר "מורה באצבע" (קצ"ט) שמאד יתעצם אדם בברכה זו שהיא לתיקון הנשמות שהם מוגלגלות בעצי בשמים ועשבים בזה"ז ויבקש עליהם רחמים, ובירושלים עיה"ק ראיתי מובילים תשב"ר למקום שיש גינה עם אילנות ומברכים שמה כולם יחד, ונראה המנהג נאה ויאה לקדש ש"ש ולחנך הנערים שכל הבריאה כולה יצירת הקדוש ברוך הוא.

ואורחא דמילתא נקט שיוצא מהעיר רואה כמה אילנות. ויש לסמוך ולברך באילן אחד אך לכתחלה נכון להדר בב' אילנות, ובפרדסים עדיף וכמ"ש, וכמוש"כ רבינו החיד"א ב"מורה באצבע" שהמדקדקין נזהרין בזה, (ובספר הנ"ל ליקט מדברי הפוסקים בזה, אך בהכרעה למעשה נראה לנהוג כמו שהבאנו שצריך שנים, וראוי להדר בשני מינים והיינו ענין שדות או גינות כמבואר ברמב"ם, אבל כשאי אפשר יברך על אחד.

ומהאי טעמא גופא שנהגו לא לצאת לתשליך בר"ה בשבת, נהגו לא לצאת בשבת לברכת האילנות, דחוששין שמא יוציא סידור להתפלל

ברכת אילנות על אילן אחד - ובשבת

שאלה: בברכת האילנות האם צריך ב' אילנות, והאם מותר לברך בשבת ברכת האילנות?

תשובה: נראה דלשון הגמרא "מאן דנפיק וחזא אילני", משמע דנפיק לשדה עם כמה אילנות כמו בשדה אילן שגורם לו הודאה להקב"ה על ריבוי האילנות וכמוש"כ בהלכות קטנות ח"ב סי' כ"ח, ואף דנראה דלא מעכב, דהגמ' אורחא דמילתא נקט ע"י בלשון הרמב"ם פ"ב מברכות "היוצא לשדות או לגנות וראה אילנות" ובודאי שאין שדות או גינות לעיכובא וסגי בשדה אחד והכי נמי אילנות וצ"ב. וברם עפ"י קבלה מצוה מן המובחר לצאת ולברך על פרדס עם עצי פרי, ולא על אחד או שנים לבד, שחשוב להודאה כשיש עצים הרבה יותר. ובעיקר הדין אם "אילני" היינו אפילו על אילן אחד, הלום ראיתי בספר "מעשה חמד" על עניני ברכת האילנות (פ"ו סעיף ט') שמצא מציאה שבמהר"ל גרס אילנא והיינו לשון יחיד ומצא כן ג"כ בש"ס הראשון שנדפס בוינציאה שנת ר"מ.

וברם גם לגרסא "אילני" אין הכרח שהוא לעיכובא וכמ"ש, שיתכן שלא דוקא נקט אילני

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

הראשון לציון
הגאון רבי יצחק יוסף שליט"א
בעל ה'לקוט יוסף'

מזמור "הללוי-ה הללו את ה' מן השמים", ויסימו באמירת קדיש 'הא שלמא', ויכוונו לעילוי נשמותיהם של המגולגלים בעצי השדה בדומם ובצומח.

אך בשו"ת עולת שמואל - לרבי שמואל קונפורטי, שהיה מקובל גדול, לפני כמאתיים עשרים שנה - (דף לו ע"א) כתב שגם על פי הסוד אין להקפיד לברך ברכת האילנות דוקא בחודש ניסן, אלא אף בחודש אדר או באייר, כל שהפרחים עדיין נמצאים מברכים עליהם, וכתב שכן דעת רבינו האריז"ל. הרי שאף לדעת בעלי הקבלה אין הדבר ברור.

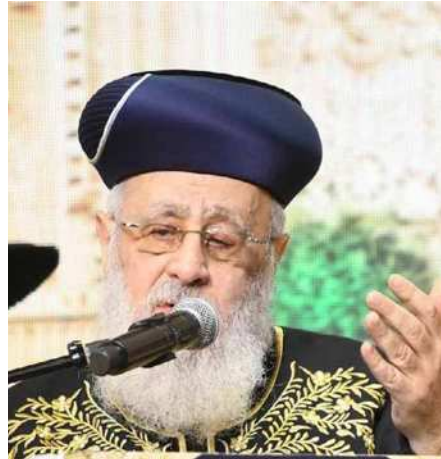
הפוסקים המקילים

ומכל מקום כמה אחרונים פסקו כדברי הראשונים הנ"ל, שאפשר לברך ברכת האילנות גם בחודש אדר. כן כתב במחצית השקל (ס' רכו), וכן כתב בספר מאורי אור (חלק באר שבע, דף יב ע"א), ובשו"ת השיב משה (ס' ה) ועוד. ובספר בירך את אברהם - להגאון רבי אברהם פריסקו - (סוף סימן סה) כתב שבשנה מעוברת שיש לחוש שמא לא ישארו פרחי האילנות בניסן, פשוט שיברכו ברכת האילנות באדר.

פשט וקבלה - כיצד פוסקים?

גם הגאון רבי יוסף זכריה שטרן בשו"ת זכר יהוסף (ס' קצד) כתב שאפשר לברך גם בחודש אדר, כשיש פרחים, והוסיף שאף אם נאמר כדברי החיד"א שעל פי הקבלה צריך לברך דוקא בחודש ניסן, הרי כבר נודע דעת הפוסקים שבכל מקום שהקבלה חולקת עם הפוסקים, הלכה כדברי הפוסקים. ובפרט שאין להשיג כאן במה שלא הוזכר בספרי הקבלה הקדמונים המוזקים להקראות בשם דברי קבלה. וכיוצא בזה כתב מרן החיד"א בשו"ת חיים שאל (ה"ב סוף ס' י) שהגם שהרמ"ז [רבי משה זכותא] גדול כבודו, עטרה בראש כל אדם, מכל מקום נראה כי סודות שלא גילה רבינו האריז"ל שקיבל מפי אליהו זכור לטוב, באלו אמרו שלא לסמוך עליהם. ולכן אין מה לחוש ואפשר לברך גם בחודש אדר.

ובשדי חמד (מערכת ברכות ס' ב אות א) כתב שבהיות שאנו נגדרים תמיד אחרי הוראות מרן החיד"א, על פי הכרעת המקובלים, וכמו שכתב בברכי יוסף (ס' מו ס"ק יא) ובשו"ת ברכה (שם סק"ב), לכן נקטינן כדברי האריז"ל אפילו נגד מרן, שאילו ידע מרן שעל פי הקבלה צריך יוצא

ניסן, משמע שעל פרחי השקדים שממהרים לצאת הרבה קודם ניסן, אין לברך. וכדבריו מצינו שכתבו כמה אחרונים להחמיר בזה, שיש לברך דוקא בחודש ניסן, כמו בספר זכרנו לחיים (ח"א, מערכת ברכות אות יד), והביא שכן כתב בספר דברי מנחם (ס' רכו), וכן כתב בשו"ת שער שלמה (דף סח ע"ד).

היכוח בין בעלי הקבלה

גם מרן החיד"א בברכי יוסף (ס' רכו סק"ב) כתב ששמע שעל פי דרך האמת, כלומר דרך הקבלה, ברכה זו אינה נוהגת אלא בימי ניסן, ולא דוקא באילנות השקדים שממהרים באופן תמידי להוציא פרחים קודם ניסן, אלא אף בשאר אילנות שבמקרה לבלבו באדר, מברכים רק בחודש ניסן. ויש סמך לדבריו מהמבואר בזוהר הקדוש (פרשת בלק, דף קצו ע"ב) שהנשמות בעולם העליון משוטטות בימי ניסן בגינות ובפרדסים, ועל ידי הברכות הללו זוכות הן לעילוי נשמותיהן, ומתפללים על החיים אשר בעולם הזה. ומשמע שברכה זו נתקנה דוקא בימי ניסן. ולכן מזכירים בנוסח הברכה "וברא בו בריות טובות ואילנות טובות", לרמז על נשמות הצדיקים. וכן הוכיח מדברי הזוה"ק בספר פתח הדביר (ה"ב ס' רכו) כדברי מרן החיד"א, שעל פי הסוד ברכה זו שייכת רק לימי ניסן.

וכן הגאון רבי חיים פלאגי - אב"ד באיזמיר - בספרו מועד לכל חי (ס' א אות ט) כתב שעל פי הסוד יברך ברכה זו דוקא בחודש ניסן.

והוסיף (שם אות ו) שמנהג נכון לומר ברכה זו בעשרה, ובכונה נכונה כראוי, ואחר כך יאמרו

האם רק בחודש ניסן אפשר לברך ברכת האילנות?

דעת הראשונים שלא דוקא בניסן | דעת הפוסקים להלכה | היכוח בין בעלי הקבלה | פשט וקבלה - כיצד פוסקים? | קטן שיגדיל בחודש ניסן | זריזות וברוב עם | ברכת האילנות בשבת | האם גם נשים מברכות? | עדיפות לברך בגינות ובפרדסים | ברכה בחצר חבירו | ברכה על אילני סרק, לימון, אילנות מורכבים

שאלה: היוצאים בימים אלו רואים אילנות מאכל פורחים, כגון שקדיה. האם רשאים לברך ברכת האילנות כבר בחודש אדר, או שיש להמתין ולברך דוקא בחודש ניסן?

דעת הראשונים שלא דוקא בניסן

תשובה: בגמרא (ברכות מג ע"ב): "אמר רב יהודה, היוצא בימי ניסן ורואה אילנות מלבליים, כלומר אילנות פורחים, וניצנים עולים, מברך: 'ברוך את ה' אלוקינו מלך העולם, שלא חיסר בעולמו כלום וברא בו בריות טובות ואילנות טובות ליהנות בהם בני אדם". ונוסח זה מובא בדברי הרמב"ם (פ"י מהל' ברכות ה"ג), והטור והשולחן ערוך (או"ח ס' רכו).

ולכאורה היה נראה לומר שמה שאמרו בגמרא "בימי ניסן", הוא לאו דוקא בניסן, והוא הדין באדר או באייר, אלא שדיברו חכמים בהווה, שרוב האילנות פורחים בניסן, אבל אם הקדימו לחודש אדר, אפשר להקדים הברכה, וכן אם מאחרים לחודש אייר, אפשר לאחר הברכה.

וכן כתב רבינו אברהם בר יצחק בספר האשכול - חמיו של הראב"ד בעל ההשגות - (עמוד סח) שלא דוקא בימי ניסן, אלא בכל זמן שרואה פרחי האילן בפעם ראשונה בשנה, מברך. וכן מבואר בחידושי הריטב"א (ראש השנה יא ע"א), בספר הרוקח (ס' שמב), כתב רבינו ירוחם (נתיב י"ג ח"ב), ספר צדה לדרך (מאמר א' סוף כלל ג), וכן דעת המרדכי (ברכות מג ע"ב ס' קמח) ועוד.

הפוסקים המחמירים

ואמנם הגאון רבי יעקב חאגיז בשו"ת הלק"ט (ה"ב ס' כח) כתב שמלשון הגמרא "היוצא בימי

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

שנמצאים בתוך העיר.

ברכת האילנות שבחצר חבירו

הרואה אילנות מבלבלין בחצר גינת חבירו, יכול לעמוד ולברך מפתח החצר, כל שרואה את האילנות (ואין בכך משום היזק דאיה, על תורת חיים ס' רכו סק"ו), ואינו חייב להיכנס. אלא אם כן קיבל רשות מחבירו להיכנס לחצרו, וכן אם ידוע שאינו מקפיד בכך, כגון שמברכים שם בכל שנה ברכת האילנות, עדיף שיכנס לחצר לברך קרוב לאילנות.

ברכה על אילני סרק

אין לברך ברכת האילנות אלא על אילנות של מאכל כשיש בהם פרחים, אבל על אילני סרק שאינם מוציאים פירות, אפילו יש שם פרחים, אין לברך עליהם. אולם מי שטעה וברך ברכת האילנות על אילני סרק, שוב לא יחזור לברך על אילני מאכל. עץ לימון אילן של לימון, אפשר לברך עליו ברכת האילנות כשמוציא פרחים, ואפילו שאין הלימון עשוי לאכילה בפני עצמו, אלא להטעים המאכלים וכדו', מכל מקום כיון שראוי לאוכלו על ידי שימתקו וכדו', אפשר לברך עליו אפילו לכתחילה.

אילני כמה מיני פירות

אפשר לברך ברכת האילנות כשיש כמה אילנות ממין אחד, ואין צריך שיהיו אילנות מכמה מיני פירות שונים, ומכל מקום המברך על מיני אילנות הרבה, הרי זה משובת. ואם אינו מוצא שני אילנות של מאכל, ויש לפניו רק אילן אחד של עץ מאכל, וחושש שאחר כך ישכח לברך, יכול לסמוך על הפוסקים המקילים בזה, ורשאי לברך ברכת האילנות על אילן אחד.

אילנות מורכבים

אילנות המורכבים מין בשאינו מינו, יש בזה מחלוקת הפוסקים. יש אומרים שאין לברך עליהם ברכת האילנות, שהרי קיומם הוא נגד רצון הבורא, שאסר להרכיב אילן באילן (ויקרא יט יט, ועי' קידושין לט ע"א וערכין ו ע"א), ולכן אין לברך ולהודות לה' על כך. אך יש חולקים ואומרים שהברכה היא על כללות הבריאה, שברא אילנות טובות להנות בהם בני אדם, ואין הברכה דוקא על אילן זה, ולכן יכול לברך אף על אילנות מורכבים. והרוצה לסמוך על הסברה השניה ולברך עליהם, אין למחות בידו, אבל מכל מקום הבא לשאול מורים לו שלא יברך. ומיהו סתם אילנות אין לחוש בהם שמא הם מורכבים, ומותר לברך עליהם ברכת האילנות בלא כל חשש, שהולכים אחר הרוב, ורוב אילני מאכל אינם מורכבים.

כשיגדל בתחילת אייר, ימתין מלברך ברכת האילנות עד אייר, באופן שיודע שימצא אילנות עם פרחים בתחילת אייר. ואם חושש שכבר לא ימצא אז אילנות עם פרחים, יברך לפני כן.

זריזות וברוב עם

זריזין מקדימין למצוות (פסחים ד ע"א), ולכן הרבה נוהגים לברך ברכת האילנות מיד בראש חודש ניסן, או למחרת. ומה טוב שייצטרפו עשרה לברך ברכת האילנות ברוב עם. והנכון הוא שאחד יברך הברכה בקול רם והשאר יאמרו אחריו בלחש, אך לא שייצאו ממנו ידי חובה מדין 'שומע כעונה', אלא יאמרו בעצמם.

ברכת האילנות בשבת

מותר לברך ברכת האילנות בשבת ויום טוב, ואין לנו לחוש ולגזור פן ישכח ויתלוש מפרחי האילנות בשבת, כי אין אנו גוזרים גזירות מדעתינו, כפי שכתב רב שר שלום גאון (תשובות הגאונים, שו"ת חמדה גנוזה סימן עז), הרא"ה (חידושי לכתובות ס ע"א) והרא"ש (פ"ב דשבת סימן כד) ועוד (ראה למרן הראש"ל שליט"א בספרו שלחן המערכת ח"א ערך גזירות), שאפילו חכם גדול, אפילו יהיה גובה כגובה ארזים, אין כח לגזור גזרות מדעתנו, ודי לנו במה שהתורה גזרה לנו ובמה שגזרו לנו רבותינו בשולחן ערוך, הפוסקים והגאונים. אי אפשר להוסיף דברים חדשים, ולכן מותר לברך ברכת האילנות בשבת ויום טוב.

יש שכתבו שעל פי הקבלה יש בזה חשש איסור בורר, שהוא בורר ניצוצי הקדושה, אבל אין לנו עסק בנסתרות ובעניני קבלה, ותמיד אנחנו הולכים לפי הפשט.

האם גם נשים מברכות?

גם הנשים תברכנה ברכת האילנות, (ואין צריך שתברכנה ברוב עם, אלא בכל הזדמנות שהיא), ואין ברכה זו נחשבת כמצוה שהזמן גרמא, שחכמים לא קבעו זמן לברכה, ומה שמברכים ברכת האילנות בתקופה זו, אינו מפני זמן ותאריך מסויים בשנה, אלא מפני המציאות שאז האילנות פורחים. ולכן אף הנשים הספרדיות - שבדרך כלל אינן מברכות על מצוות עשה שהזמן גרמא - תברכנה ברכה זו, וכל שכן האשכנזיות.

עדיפות לברך בגינות ובפרדסים

טוב לברך ברכת האילנות על אילנות הנטועים בגינות ובפרדסים שמחוץ לעיר, אך אין זה מעכב, ולכן אם קשה לו לצאת מחמת טירדא או חולשה, וכל שכן מפני חשש ביטול תורה, שהוא יושב ולומד וכותב, אינו צריך ליבטל מלימודו עבור כך, ויכול לברך ברכת האילנות גם על אילנות

לאור ע"י לברך דוקא בניסן, וכי"ב בשאר הלכות, גם הוא היה מורה כן, אם כן כל שכן כאן שדעת המקובלים שאין לברך בחודש אדר, שבודאי שנכון לומר 'שב ואל תעשה' - עדיף, זה כלל גדול בידינו, 'ספק ברכות - להקל'.

אולם אין זה מוכרח, שבאמת כאן אינו נכנס בגדר 'ספק ברכות להקל', כי לדעת הפוסקים הראשונים בעלי הפשט, כאמור, אפשר לברך גם בחודש אדר ואייר. וכן הגאון רבי יוסף ידיד הלוי, בספרו ברכת יוסף (ח"א עמ' י"א), הביא דברי השדי חמד וכתב להשיג עליו מנין לו שאנו הולכים תמיד אחרי הכרעת מרן החיד"א על פי דברי המקובלים, הרי הרבה אחרונים כתבו שהלכה כדעת בעלי הפשט, וכמו שכתב בשו"ת הרא"ם - לפני חמש מאות חמישים שנה - (סי' א), שו"ת הרדב"ז (ח"ד סי' פ), מהר"י אלגאזי בשו"ת שלמי צבור (דף רל"ב ע"ג) ועוד, שהולכים אחרי בעלי הפשט ולא אחרי המקובלים, ועוד, שכל זה שייך כשדברי רבינו האריז"ל ברורים נגד הפוסקים, בזה יש מקום לדון אחרי מי הולכים, אבל כאן שיש מחלוקת בדעת האריז"ל, ודאי שיש ללכת אחרי דברי הפוסקים, ולא שייך לומר בזה 'ספק ברכות להקל', מאחר שלא מצאנו לשום פוסק מהראשונים שיאמר שיש לברך דוקא בחודש ניסן ולא באדר ואייר, וכתב שדברי שו"ת הלק"ט דעת יחיד הוא, ומסתבר שלא ראה דברי הראשונים הנ"ל, ולכן סיים, שנראה לדעתו שהבא לשאול מורים לו למעשה שאפשר לברך כבר בחודש אדר וכן בחודש אייר.

מסקנת ההלכה

ההלכה למעשה, לכתחילה כדאי להמתין מלברך ברכת האילנות בחודש אדר, אלא דוקא בחודש ניסן, כדי לצאת ידי כל הדעות, וכמו שכתב הראשון-לציון הגאון רבי בן-ציון מאיר חי עוזיאל זצ"ל בשו"ת משפטי עוזיאל (ח"א אור"ח סי' 1) שענינו הרואות לרבותינו שבירושלים שהיו מדקדקים תמיד לברך ברכת האילנות בניסן דוקא, וטעמם ונימוקם עמם. וכן לכתחילה לא יאחר את הברכה לחודש אייר. אבל אם לא נזדמן לו לברך ברכת האילנות עד שייצא ניסן, רשאי לברך ברכת האילנות אף בחודש אייר, ולא יאבד ברכה יקרה זו מידו, ויסמוך על דברי רבותינו הראשונים והאחרונים שפסקו שניסן לאו דוקא, ובלבד שיהיו עדיין האילנות בפריחתם, ולא גדלו פירותיהם.

קטן שיגדיל בחודש ניסן

קטן שיגדיל ויעשה בר-מצוה במהלך חודש ניסן, לכתחילה עדיף שימתין מלברך ברכת האילנות עד שיגדל ויהיה בר-חיובא. וכן אף

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א אב"ד ק"ק באר ישראל

הברכה לבדיקה.

מקורות לעיון והרחבה: ערוך השולחן סימן תלז סעיף ז. וראה פסקי תשובות סימן תלא הערה 18, דאף שמבואר שאין כדאי לכתחילה לסמוך על נשים משום שעצלניות הן (תוס' פסחים ד: ד"ה בדיקה, מ"ב ס"ה תל"ב סק"ח), מ"מ בזמננו נשתנה המצב ונשים צדקניות הן ומנקין היטב וגוררות מהכתלים וכו' וטורחות במצוה זו יותר מכפי החיוב מהדין, ואפשר למנות אותה שליח אף לכתחילה, רק שתדע היטב מה נכלל בחובת הבדיקה, שלא תחשוב שאין צריך בדיקה מדוקדקת כי סומכת על נקיון הבית. תשובות והנהגות ח"ב ס' ר"ד. שבט הלי ח"א ס' קלו.

עטיפת ידים בליל הסדר

שאלה: נהגו אצלנו להזהר מאד בנושא של שריויה' בפסח, את המצות מגישים לשולחן בתוך שקיות ניילון כדי שלא יבואו במגע עם דברים לחים שעל השולחן, ובמשפחת בעלי עוטפים גם את הידים בשקית.

עלו בדעתי שתי שאלות, האחת תאורטית והשנייה מעשית:

1. אם עטיפת היד או האוכל בשקית מועילה בדיעבד במקום נטילת ידים, האם זה לא גורם שהברכה על נטילת הידים תהיה לבטלה?
2. האם אפשר להשתמש בכיסוי ניילון כזה גם בעת אכילת הכרפס במקום הנטילה? השנה עורך בעלי את הסדר לקבוצה גדולה של מתחזקים באולם של בית הארחה, וישתתפו בו כ-250

הגאון רבי בן ציון הכהן קוק שליט"א
ראש בית הוראה הכללי ירושלים
גאב"ד מרכז פתח תקוה

בדיקת חמץ בידי מוכרת בחנות תכשיטים

שאלה: בבעלותי חנות למכירת תכשיטים, ברצוני לשאול לגבי בדיקת חמץ: א. האם יש עניין שדווקא גבר יבדוק את החמץ, או שאני יכולה לחסוך את זה לבעלי? ב. בגלל הביטוח אין אפשרות להדליק אש בחנות, האם יש עניין לבדוק עם פנס דווקא? כי יש לנו תאורת ויטרינות חזקה מאד בחנות והיא מאירה היטב את כל המקומות שבהם יכול היה חמץ להידחק. ג. האם מדליקים את האור רק אחרי הברכה?

תשובה: א. אם האשה היא בעלת החנות היחידה, חיוב הבדיקה מוטל עליה ויש עניין שדווקא היא תבדוק. כשהבעל שותף בחנות או הבעלים היחיד עליו למנות את אשתו שליחה. וכתבו הפוסקים שבזמננו הנשים מדקדקות וטורחות בנקיון הפסח ואינן מתעצלות ולכן אשה ראויה לכתחילה להתמנות כשליח' לבדוק בברכה ואין עדיפות לשליח גבר.

- ב. בכל מקום שבו יש חשש לבדוק עם נר, מכל סיבה אפשרית, יש לבדוק לכתחילה באמצעות פנס, כי רק באופן זה יבדקו יפה בחורים ובסדקים ולא יימנעו מלקרב את האור למקום הבדיקה. כמובן שיש לעשות בדיקה זו בלילה כהלכתה.
- ג. הדלקת הנר אינה חלק ממצות הבדיקה, וראוי לכתחילה להדליק את הנר לפני הברכה, כדי שיוכל להתחיל תיכף לבדוק, ולא יפסיק בין

אנשים. גם כך לוח הזמנים צפוף ולחסוך פעם נוספת של קימה של כל הקהל לנטילת ידים יהיה דבר מועיל מאוד.

תשובה: 1. מאד החמירו חז"ל במצות נטילת ידים, והפליגו בסגולתה ומתן שכרה. לא ראוי לבטל נטילת ידים לאכילה ולהסתפק בעטיפת היד, ופתרון זה ניתן רק למקרי אין-ברירה כמו מצבי חולי וכדומה. הנאלץ לכסות את ידיו במקום לרחצן אינו מברך על נטילת ידים.

2. בנטילת ידים לכרפס, יש שנהגו שרק גדול המסובים נוטל את ידיו, לכן אף לפי מנהגנו שכולם נוטלים ידיהם, המקל בכך שישתמשו בכיסוי ניילון יש לו על מי שייסמוך. אולם מכל מקום עדיף שייטלו את ידיהם קודם תחילת הסדר. שאלת הברכה אינה נוגעת כאן, מאחר ואין מברכים על נטילת ידיים לפני אכילת הכרפס.

למרות האמור מעיקר הדיון, יש לדעת כי הטעם לרחיצה זו היא כדי שישאלו התינוקות ועל ידי זה ירבו בסיפור יציאת מצרים שהיא מצוה דאורייתא, זאת מלבד העניינים הגדולים על פי הקבלה, ולכן ראוי להשתדל ככל הניתן כן לנהוג בדקדוק כפי המנהג בלילה נשגב ומרומם זה, שכשמו כן הוא – ליל הסדר. לילה שיש בו סדר לדברים.

מקורות לעיון והרחבה: אורח חיים סימן קסג סעיף א. סימן תעג סעיף ו. שער הציון ס' תעג ס"ק סט. ובפסקי תשובות שם הביא את המנהגים, ראו שם.

אף כי חמץ זה נפסל מאכילת כלב יש לחשוש לו כיון שלא התקלקל בעצמותו, אלא רק מעורב בחומרים בלתי ראויים לאכילת כלב, אין זה נחשב נפסל מאכילת כלב. וכן הורה רבינו הגר"ש אלישיב (קובץ תשובות א, מט) שראוי לא לעשן אלא כשיש פיקוח שאין במרכיבים חשש חמץ. כל זאת בהקשר לפסח, אך ודאי נכון להימנע בכל ימות השנה מחמת היזקם לבריאות ו"חמידא סכנתא מאיסורא".

כשרות סיגריות בפסח

שאלה: האם יש צורך בתעודת כשרות על סיגריות בפסח.

תשובה: מג"א (הובא במ"ב תסז, לג) עורך על "שבקצת מקומות הדרך לשרות את הטבק בשוכר (חמץ)". בימינו התוסף עירוב תמציות ריח בסיגריות שיש לבדוק אם אין בהם חשש חמץ.

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

אכילת מצות 'חמץ' בערב פסח

שאלה: מתארחים במקום שאין מאפשרים להכניס חמץ כלל כבר כמה ימים קודם הפסח. כיצד יוכלו לקיים סעודות שבת באכילת פת בשבת ערב פסח, שהרי אסור לאכול מצות כשרות ב"ד. האם ניתן 'להערים' ולאכול 'מצת חמץ'.

תשובה: אכן, חמור איסור אכילת מצה בערב פסח ופסק הרמב"ם (חמץ ומצה ו, יב) "האוכל מצה בערב פסח מכים אותו מכת מרדות עד שתצא נפשו", אך אין מושג 'מצת חמץ' כיון שזהו תרתי דסתרי, שהרי חמץ הוא היפך ממצה. ואילו היינו בטוחים ש'מצה' זו חמץ ואסורה באכילה בפסח, היה מותר לאכלה בערב פסח, שהרי היא אינה מצה כלל ורק שם מושאל הוא לה. מצות אלו – אף אם כתוב על אריותן במפורש

בשעת דחק זו יכול להקל.

כמו כן לכתחילה ראוי להימנע מאכילת מצה כשרה כבר בליל שבת, לחוש לדעת האוסרים אף בלילה (אגרות משה אורח חיים א, קנה). אך בשעת דחק זו יכול לסמוך שהאיסור רק מעלות השחר (משנה ברורה תע"א, יב) ולאכול מצה כשרה בלילה.

פיתות שלא שהו ח"י דקות

שאלה: תהליך ייצור פיתות רגילות לא אורך ח"י דקות, עד כדי כך שיש מקומות בהם לא עוברת יותר מחצי דקה בין זמן נתינת המים לקמח ועד יציאתה מהתנור. האם עדיף לא לאוכלם בערב פסח.

תשובה: למרות שגששות במהירות רבה, כיון שמערבים בהן אף תומרי התפחה ושומרים, בודאי נידון כחמץ גמור שניתן לאכלם ב"ד

'חמץ' – אסור לאכלן בערב פסח, כיון שבמאפיות מסוימות תהליך ייצורן כמצות פסח: יצור קמח מחיטה לא רחוצה במים וניקיון כל מערכות הכלים כל ח"י דקות, והן נמכרות בסיוטונאות לחו"ל בכשרות רגילה לפסח. ולכן אף שמהראוי לא לאוכלן בפסח, אין היתר לאכלן בערב פסח.

אמנם ברור הדבר שאף הנוהגים שלא לאכול מצות מראש חודש (משנה ברורה תע"א, יב) מותרים באכילת מצות חמץ אחר ר"ח, בשונה ממצה שגששית שלא לשמה (מהרש"א פסחים צ"ט, ב) הנקראת 'מצה' גמורה שרק לא יוצא בה ידי חובה, ואסור לאכלה אחר ראש חודש.

הנכון ביותר לבשל/לטגן בערב שבת מצה של פסח שגודלה לא פחות מכזית, אך לא יוצאים בה ידי חובה מצה בפסח (תס"א, כ). ומחמת כן מותר לאכלה בערב פסח כדעת החיי אדם (הובא בשער הציון תמד, א), ואף שלכתחילה ראוי להחמיר כהגר"א (הובא שם) ולא לאוכלה בערב פסח,

מחברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישראל

- ווארט יומי • סיפור יומי • הלכה יומית
- אור החיים הק' יומי • פניני אביר יעקב
- זוהר יומי • פניני הדף היומי • זכרון לצדיק

ישירות למייל האישי

או לחץ
כאן

להצטרפות:

newsletter.mechubarim@gmail.com

נכה
מתחילים
את היום!

פניני הלכה מתוך תלמוד בבלי
המבואר מתיבתא על סדר הדף
היומי שילמד השבוע

פניני הדף היומי

מסכת נזיר דף סב-סו מסכת סוטה דף ב-ג

וכן חייב לעבוד בכל כחו שהרי יעקב הצדיק אמר כי בכל כחי עבדתי את אבייך, לפיכך נטל שכר זאת אף בעולם הזה שנאמר ויפרץ האיש מאד מאד. וכן העתיק השו"ע (ח"מ סי' שלו ס"כ).
בערוך השולחן (שם סכ"ה) כתב שכל זה בפועל אך מי שעושה מלאכה בקבלנות אין חשש בכל זה כיון שאינו שכיר יום.

נטילת העפר שסביב המת בעת פינויו

במשנה: המוצא מת בתחילה מושכב כדרכו נוטלו ואת תפוסתו (נזיר סד, ב).

במשנה מבואר שבשעת פינוי המת יש ליטול גם את תפוסתו. כלומר: את העפר שסביב למת, ובגמרא דנו כמה עפר צריך לקחת.

בטעם הלכה זו, נחלקו הראשונים. יש אומרים שהיות ויתכן שבעפר שמסביב למת יש שאריות דם או ליחה וכדומה מהמת, על כן משום כבודו יש ליטול גם את עפר זה (ריטב"א ב"ב ק: ד"ה נוטלו). ויש שביארו, שאין זה משום כבוד המת אלא כדי שיוכלו לעשות בקרקע זו בטוהרות ושלא יהיה חשש טומאה (רשב"ם ב"ב קא).

דין זה הובא ברמב"ם (טומאת מת פ"ט ה"א), אולם בשולחן ערוך לא הזכיר המחבר דין זה. ובספר ערך שי (י"ד סי' ססד) ביאר שדין זה זה נאמר רק משום ענין טוהרות, וכפי שכתב הרשב"ם (ה"ד לעיל), ולכן לא הביא השו"ע דין זה כיון שאין בזה נ"מ בזמנינו.

בשו"ת אגרות משה (י"ד ח"א סי' רנט) כתב שהיות שדין זה לא הוזכר בשולחן ערוך, וכן לא הוזכר בתשובות האחרונים, בנו"ב (סי' פט), ובח"ס (סי' שנג) המדברים בענינים אלו, על כן לדינא אין צריך ליטול אלא מה שמוציאין מהעצמות לבד.

ובשו"ת מהרי"א עגזיל (סי' לו) כתב שדין זה אינו נוהג אלא בארץ ישראל ולא בחו"ל.

אולם בשו"ת מהרש"ם (ח"ג סי' רב) כתב שנטילת תפוסת המת, הוא מפני שכבר זכה בו המת מתחלה ונאסר העפר ולא פקע אסורו, ועל כן במקום ששייך צריך ליטול תפוסתו, ורק כשאי אפשר הרי זה כדעבד, ודין זה אינו אלא לכתחילה. כמו כן בחזו"א (י"ד סי' רט-י) נקט גם שיש לטול תפוסת המת גם בזמן הזה.

ועיין בשו"ת דברי מלכיאל (ח"ד סי' צה) בתשו' הגר"א שבסו"ס שו"ת חות יאיר, בספר חיים וברכה (שמחות עמוד שכג), ובשו"ת שרידי אש (ח"ב סי' ק) מה שכתבו בענין זה.

כיוצא בזה כתבו בשו"ת שואל ומשיב (ח"א סי' יד) ובאמרי בינה (טריפות סוף סי' ו) שכן נח נענש אף אם הוא פחות מבן י"ג שנים כל שהגיע לכלל דעת.

אולם ביערות דבש (ח"ב דרוש ב) כתב בשם מדרש (שוחר טוב א יב) שזמן גדלות לבן נח הוא מבן עשרים ומעלה.

דעה נוספת נאמרה בענין זה שגם בעכ"ם זמן הגדלות הוא בהיותו בן י"ג שנה, עיין בספר משנת רבי אהרן (כתובות סי' י אות ה) שהאריך בזה. ועיין בחלקת יואב (או"ח סי' א), בשו"ת מחנה חיים (או"ח ח"ב סי' כב), ובספר ברית הלוי השלם (דף מב.) מה שכתבו בענין זה.

הקפדת פועל שלא לבטל ממלאכת בעה"ב

בגמ': וגבי נדרים מי לא עסקינן דליכא אלא האי חרצן דאי לא אכיל ליה חליש וכ' (נזיר סב, ב).

בתוספתא (ב"מ פ"ח) אמרו שאסור לפועל לסגף ולהרעיב עצמו וכן אסור לו לעשות מלאכתו בלילה ולהשכיר עצמו ביום, וכן לקמץ מערך מזונותיו הדרושים לו. ובסוגיין מבואר שאסור לפועל לנדור או לקבל נזירות, וכל זה משום שמחלישים כחו ומבטל ממלאכת בעה"ב.

ברמב"ם (שכירות פ"ג ה"ז) פסק כדרך שמוזהר בעה"ב שלא יגזול שכר עני ולא יעכבנו כך העני מוזהר שלא יגזול מלאכת בעה"ב ויבטל מעט בכאן ומעט בכאן ומוציא כל היום במרמה אלא חייב לדקדק על עצמו בזמן שהרי הקפידו על ברכה רביעית של ברכת המזון שלא יברך אותה,

מתי נהיה העכו"ם 'בר מצוה' (ז-ז) מצות בני נח

בגמ': מה ת"ל איש איש לרבות את העובדי כוכבים שהן נודדים נדרים ונדבות ישראל (נזיר סב, א).

כתב הרא"ש בתשובה (כלל טז סי' א) 'ששאלת, מאין לנו דבן י"ג שנה ויום אחד הוא בר עונשין, אבל פחות מכן לא. דע, כי הלכה למשה מסיני הוא, והוא בכלל שיעורין חציצין ומחיצין, שהן הלכה למשה מסיני, דשיעור וקצבה לכל דבר נתן למשה בעל פה.

לפי זה כתב החתם סופר (י"ד סי' שיז) היות וההלכות שנמסרו למשה מסיני, נמסרו רק לישראל נמצא שרק בישראל זמן הגדלות והחיוב במצוות הוא בשנת ה"ג, אולם בעכ"ם אף קודם זמן זה, כל ששכלו שלם כראוי הרי הוא חייב בשבע מצוות בן נח, [וכל שאין שכלו שלם, אינו פטור אלא כדין אונס כשם שתנינוק בן יומו פטור מטעם זה].

אמנם יש שהקשו אם כך מדוע הוצרכו בסוגיין ללמוד שעכ"ם מופלא הסמוך לאיש יכול לנדור, והלא אף קודם לכן כל ששכלו שלם הרי הוא חייב במצוות, וממילא מסתבר שגם יוכל לנדור.

ליישוב קושיא זו כתב החתם סופר (שם) שבודאי בכל הדינים הנוהגים בבן נח ובכל עניניהם אין מקום לשיעורים שנמסרו לישראל שהרי שיעורים אלו לא נמסרו לבני נח, אולם בנוגע לדיני נדרים ועירוכים שאין זה ממצות בני נח, אלא התורה חידשה מהפסוק 'איש איש שגם בני נח נודדים נדרים ונדבות ישראל, בזה דין העכ"ם כדין הישראל שהרי מצווה זו אינה מצוות בני נח אלא מצוות ישראל.

אדם שנטמא חתי יטבול בבוקר או בערב

בגמ': וכתוב לפנות ערב ירחץ במים וכו' (גזיר סה, א).

בפרשת כי תצא (דברים כג יא-ב) נאמר, 'כי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה ויצא אל מחוץ למחנה לא יבא אל תוך המחנה: והיה לפנות ערב ירחץ במים וכבא השמש יבא אל תוך המחנה'.

הגאון רבי יוסף ענגיל בספרו גליוני הש"ס (ד"ה דייק) כתב להקשות מדוע כתבה התורה שזמן הטבילה של בעל קרי הוא 'לפנות ערב', והלא בידו לטבול מיד בבוקר, ולהמתין עד לבא הערב שאז היא מותר לבא למחנה, ואף שבסוגיין דרשו ממה שאמרה התורה 'והיה לפנות ערב' לענין דין שכבת זרע של זב, מכל מקום עדיין יש להבין לפי פשוטו של מקרא, מדוע אמרה התורה שיטבול 'לפנות ערב'.

לפי הערה זו כתב ר' יוסף ענגיל, יתכן שאין בטבילה דין זריזין מקדימין לטבול מיד בבוקר אפילו למ"ד טבילה בזמנה מצוה, ועל כן איחר הכתוב זמנו וכתב 'לפנות ערב', לומר שרשאי אפילו לכתחלה לאחר טבילתו עד לפנות ערב.

אולם בסיום דבריו הביא טעמים אחרים מדוע התורה כתבה לפנות ערב, עיי"ש.

והנה בשו"ת לב חיים (ח"ב סי' מז) נשאל על אדם שהוא טמא ממקרה לילה וכדו' והוא רגיל לטבול בטבילה כדי לטהר גופו, אם ימחר להיות טבילתו בבקר בבקר קודם תפילה כדי שהיה טהור, או באמצע היום, או יהיה דווקא סמוך לערב כפשט הכתוב בסדר אמור 'ובא השמש וטהר', ובסדר כי תצא 'והיה לפנות ערב ירחץ במים' דאין לו טהרה כי אם עד שיהיה סמוך לערב, ולטבול ביום לא מהני, או לאו דוקא בערב. והשיב, נראה לומר כי בודאי לענין טהרה כל כמה שמקדים לטבול מצוה איכא להסיר הטומאה מגופו, ומה שהתורה אמרה שהטבילה היא לפנות ערב אין זה אלא לענין אכילת קדשים שאינו יכול לאכול עד שיעריב השמש, אולם לענין טהרה, לטהר גופו מטומאת קרי הוא נטהר בטבילה אף בשחרית, וכל כמה שימחר לטבול, יש בזה מצות טהרה שממחר להסיר הטומאה מגופו. והביא שכן מבואר בחינוך (מצוה רסה) שהטהרה היא מיד כשטובל, ורק לענין אכילת הקדשים צריך להמתין עד הערב.

יתירה מזו כתב הלב חיים שבזמן שבית המקדש היה קיים לא היה ראוי שבעל קרי יטבול בבוקר, היות ולבעל קרי אסור להכנס למחנה לוויה עד הערב, ואם היה טובל שמה גם היה נכנס למחנה. אולם, בזמן הזה שאין נכנסים למחנה לוויה שהוא הר הבית אף לאחר טבילה, אין מקום לחשש הנ"ל ולכן יותר טוב שיטבול בבוקר. [בסיום דבריו הוכיח שאף בזמן בית המקדש

שהכל בחזקת סכנה, בודאי שגם הנשים מותרות ללבוש ולחגור כלי זיין, וכמו שכתב הכנסת הגדולה בהגהות הטור ביורה דעה (סי' קפב) בשם ספר חסידים (הנ"ל). וכתב סמך לכך ממה שאמרו במדרש רבה פרשת נשא (פרשה יא סי' ג), 'ההנה מִטוּתוֹ שֶׁלְשֵׁלֶמֶה, של הקדוש ברוך הוא שהשלום שלו. 'שְׁשִׁים גְּבָרִים סָבִיב לָהּ, אלו ששים רבוא שיצאו ממצרים. 'מִגְבְּרֵי יִשְׂרָאֵל, לרבות טף ונשים. 'כָּלֶם אֶחָזִי חָרָב, שנאמר (שמות יג, יח) וְחָמְשִׁים עֶלֹו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וכו'. הרי שגם הנשים היו אחוזות חרב. ועיין באגרות משה (או"ח ח"ד סי' עה אות ג) מה שכתב בענין נשיאת כלי מלמה ע"י הנשים במקום סכנה.

לא היה קפידא מלטבול בבוקר, עיי"ש], וע"ע בשו"ת בית שערים (או"ח סי' שה) ובספר כרם יעקב (סי' ה).

איסור לא ילבש במקום חשכה סכנה

בגמ' רבי אליעזר בן יעקב אומר, מנין שלא תצא אשה בכלי זיין למלחמה, תלמוד לומר לא יהיה כלי גבר על אשה, ולא ילבש גבר שמלת אשה, שלא יתקן איש בתקוני אשה (גזיר נט, א). וכן מבואר מתרגום יונתן בן עוזיאל (שופטים ה' כו) על הפסוק יְדָה לִיתֵד תְּשַׁלְּחָנָה, שלא רצתה יעל להשתמש בהריגת סיסרא בכלי זיין, לפי שנאמר בתורה לא יהיה כלי גבר על אשה, ולכן הרגה אותו ביתד האהל. וכן פסק הרמב"ם (עבודת כוכבים פ"ב ה"י) והשו"ע (י"ד סי' קפב ס"ה).

והנה כתב רבינו יהודה החסיד בספר חסידים (סי' ר) 'צַת לְעִשׂוֹת לָהּ הַפְּרוֹ תוֹרְתָךְ, אע"פ שאמרה תורה לא יהיה כלי גבר על אשה ולא ילבש גבר שמלת אשה, אם צרו אויבים על העיר או אם הולכין בדרך, ואם ידעו שהם נשים ישכבום תלכנה במלבושי אנשים ואף בחרב, כדי שיהיו סבורים שהן אנשים, וכן אם אין עמהם אלא עשרה מאנשים, ויש שם כמה נשים, תחגורנה חרב כדי שיהיו סבורים שהן מן אנשים וייראו מפניהם'.

והביא שם (סי' רא) מעשה באשה יפה מאד שהלכה עם בעלה בדרך, ועשתה משער חבירתה זקן והניחה על פנים שלה והרואה אותה היה סבור שהיא איש וניצלה, וכן הבחורים שאין להם זקן ילבשו בגדי נשים להנצל או לבוש נכרי להטעות אויבים, כגון רבי מאיר אצבעו אחד הכנים בדבר האיסור ואצבעו השני הכנים בפיו. וכ"כ בתרומת הדשן (סי' קצו).

כך פסק גם בשו"ת שם משמעון (פאללאק, או"ח סי' טז)) שאיסור לבישת כלי זיין לנשים אינו אלא בשעת שלום, מה שאין כן בשעת מלחמה

נשואין עם אשה שמבוגרת מהבעל

בגמ': אמר רב יהודה אמר רב: ארבעים יום קודם יצירת הולד, בת קול יוצאת ואומרת: בת פלוני לפלוני בית פלוני לפלוני שדה פלוני לפלוני. לא קשיא, הא בזוג ראשון, הא בזוג שני. (סוטה ב, א).

בתוס' (ד"ה קודם) ביארו שההכרזה היא קודם יצירת הזכר בין אם הנקבה נולדה כבר, בין אם לא נולדה.

במהרש"א (ח"א שם) ביאר שתוס' למדו כן ממה שאמרו 'בת פלוני לפלוני' ולא אמרו פלונית לפלוני, שמשמע מכך שהנקבה עדיין איננה בעולם, ולכן מכריזים 'בת פלוני לפלוני', שהזכר כבר ביצירה.

לפי זה ביאר מה שאמרו בגדה, 'זכר זה כר, נקבה נקיייה באה, דהיינו שהזכר נולד במזלו, אבל הנקבה נקיייה באה בלי מזל כי כבר נתלה מזלה ביצירת הזכר בן זוגה. ועיין בדרישה (י"ד סי' קצד).

והנה בספר עץ חיים (שער לה פ"ב) כתב שאין האשה נתקנת עד גמר תקון האדם, וזה שכתוב 'לא טוב היות האדם לבדו' וכו' כי אחר הגדלת הזכר עדיין הנקבה קטנה ואין הנוקבא נתקנת

פניני הלכה מתוך תלמוד בבלי
המבואר מתיבתא על סדר הדף
היומי שילמד השבוע

פניני הדף היומי

שאני גדול ממך שלשה ימים שאני נבראתי ביום השלישי ואתה לא נבראת עד יום הששי, והשיב לו משה אדרבא הואיל ונבראתי אח"כ אחרון חביב. וכמו כן בעניין היוזוג שאמרו זכה עזרתו, לא זכה כנגדו, ולכאורה יפלא כיצד יתכן שהאשה שנבראה מהאיש ונבראה אחריו מצלעותיו, תמשול בו, ועל פי המדרש הנ"ל מבואר שטענת האשה היא: אמנם נבראתי אחרי האיש אולם אחרון חביב, ועל כן אמרו קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף.

לפי זה ביאר הלחמי תודה מה שאמר רבי יהושע מעולם לא נצחני אדם אלא אשה ותניוק, והיינו מאותו טעם מאחר שהם נבראו אחרונים טענתם בצידי שאחרון חביב, ולזאת אמרו בן חכם ישמה אב בן כסיל תוגת אמו, והיינו לפי שכשהבן חכם אין חידוש שמשמח את אימו מאחר שהיא רואה על ידו שאחרון חביב וממילא גם היא חשובה יותר מבעלה מאחר שנבראת אחרונה, אבל כשהבן הוא כסיל, אין זה אלא תוגת אמו, מאחר שהיא רואה בזה שהראשון חביב.

וע"ע בשו"ת חבצלת השרון (ח"א אבהע"ז ס' סג) אם בעת השידוכין אין הצד השני יודע שהאשה גדולה בשנים מהאיש אם מחוייבת לומר זאת.

אשה ובתה, וחד אמר: כלה וחמותה. מ"ד אשה ובתה, יוכבד ומרים. ומ"ד כלה וחמותה, יוכבד ואלישבע.

אלישבע זו, כתב רש"י (ד"ה אלישבע) היתה בתו של עמינדב אשתו של אהרן. אמנם מפרשי המדרש (יפה תואר, פירוש מהר"ו) התקשו כיצד יתכן שאלישבע היתה אז אשתו של אהרן, והלא אהרן היה אז בן ב' או ג' שנים שהרי אהרן גדול ממשה ג' שנים.

ובמשברי ים (ד"ה ואלישבע) כתב ליישב שבזמן זה עדיין לא היתה אלישבע אשתו של אהרן ואף לא כלתה של יוכבד, ונקראה אשת אהרן על שם העתיד. עוד כתב ליישב שיתכן שהיא היתה גדולה מאהרן בכמה שנים. וכן ביאר ביפה תלמוד (שם ד"ה וכשאני). נמצאנו למדים שלא הקפידו על דבר זה ונשאו נשים אף שהיו גדולות מבעליהם.

יש לציין את ביאורו של הלחמי תודה (דף קלט טו"א) על מאמר הגמ' בסוגיין שקשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף, על פי מה שאמרו במדרש (עיין מדרש תהילים בובר קיד, אוצר המדרשים מדרש ויושע, וילקוט שמעוני יושע רמז כב) שבקריעת ים סוף אמר הים למשה לא אעשה כדבריך לפי שאתה ילוד אשה, ולא זו בלבד אלא

עד גמר תיקון הזכר לכן אנו רואין בחוש הראות והטבע כי האיש גדול בשנים מאשתו.

דברים אלו הובאו גם בספר פדה את אברהם (מערכת הקו"ף אות יג), והוסף על כך שחידוש הוא שבירושלים נהגו על פי רוב שהאשה תהא גדולה מהאיש, והיה להם להזהר בזה.

וכן כתב בספר תיו יהושע (ח"ב) שיהיה אדם כשנושא אשה שהוא יהיה כביד לימים מאשתו והדבר הזה מועיל לשלום בית ובפרט לזרע שיווליד.

אמנם בספר בני אהרן (פירוש לשער הגלגלים למהר"ש אגסי, הקדמה כ' אות ב) הבין בכוונת האר"י הק' שלא כתב אלא שכן הוא הדרך על פי הרוב, אבל מזדמן פעמים שתהיה האשה גדולה בשנים מבעלה ואין בדבר שום קפידא, עיי"ש.

ובעיני כל חי (קדושין ב' ד"ה בעל אבידה) הביא מנהג ירושלים שהכלה גדולה מהחתן, ולפי זה ביאר שההכרזה 'בת פלוני לפלוני היינו שמכריזים בשמה, שהרי פעמים שיש לאדם כמה בנות, ואם נאמר שההכרזה היא בת פלוני בלא לומר איזו בת, לא נדע מי היא.

והנה לקמן (יא:) נחלקו האמוראים, מי הם המילדות האמורות בפסוק (שמות א') 'ויאמר מלך מצרים למילדות העבריות, רב ושמואל, חד אמר:

כאז כן היום: הפרוייקט הפנומנלי הנדיר בהיקפו הרמב"ם המבואר

מנופה ומנוה ב"ג נפה ביאור רהוט משולב על הדף
כותרות והקדמות נרחבות ילקוט ביאורים מקיף
מאות אלפי הערות והוספות חובה לכל בן ישיבה

השיטת המרכיבים שיצא להם:

• נכסים השלישי והרביעי	• פירושים שונים ב שולחן ערוך	• ספר שני ונתיב שבתה דה
• סוגיות מבוארות	• דפים שונים אצל השולחן ערוך	• ארבע סוגיות שונות הנחלק ב
• סוגיות מבוארות	• קריאות ספר שני	• תולדות השולחן ערוך
• סוגיות מבוארות	• קטן מבואר	• נכסים מבוארים
• סוגיות מבוארות	• קטן מבואר	• נכסים מבוארים
• סוגיות מבוארות	• קטן מבואר	• נכסים מבוארים

3 כרכים חדשים
מספר קדושה

אור הגאולה לישרי לב

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 ובחנויות הספרים המובחרות

הרה"ק רבי אלימלך שפירא מגראדזיסק זי"ע

בעל 'אמרי אלימלך' ו'דברי אלימלך'

ר"ח ניסן תרנ"ב

יגזור אומר ויקם

שמעתי מכבוד חותני הרב החסיד רבי שמואל צבי טייטלבוים ז"ל, שפעם אחת חלה מאוד חותנו הרב רבי ישראל ז"ל, והרופאים החליטו פה אחד שצריך לנתחו. יסוריו היה גדולים למאוד עד שלא היו יכולין לגעת בו, והוכרחו לשאתו על עגלה עד למסילת הברזל, ולנסוע עמו לווארשא כדי לנתחו שם.

והנה רבי ישראל ז"ל היה מהמסתופפים החשובים והגדולים אצל הרה"ק רבי אלימלך מגראדזיסק זי"ע, והעיר גראדזיסק היתה על אם הדרך לפני ווארשא. והיה כאשר נסעו דרך גראדזיסק לא הסכים החולה להמשיך בנסיעתו עד שנאלצו לשאתו במיטתו לבית רבו הרה"ק רבי אלימלך זצ"ל.

כאשר ראה אותו רבו, ציוה תיכף ומיד להשיבו הביתה בהבטיחו כי יבוא הביתה ברגליו. רבי ישראל הוכרח לעשות כן ויסוריו וצעקותיו היו עד לב השמים. אולם כאשר באו לפני ביתו, בכח אמונתו הגדולה ברבו הרגיש בעצמו יסוריו כלים והולכים עד שעזבוהו לגמרי. הוא החליף כח, ירד בעצמו מהעגלה, והלך ברגליו עד הבית... ומאז היה בריא כאחד האדם עד יומו האחרון. (בישישים חכמה)

בהנהגת ביתם וישליכו מידת ההסתפקות במיעוט, ואחר כך יבואו שנים רעות וחוסר ודחקות פרנסה ועניות גדולה בעולם, וכבר לא יהיו רגילים במידת ההסתפקות, וצורכי עם ישראל יהיו מרובים ולא יהיה להם מקור לפרנסה כפי הצטרותם, וזאת יהיה חבלי משיח!

ומאוד מצאו הדברים חן בעיני אדמו"ר הגה"ק בעל השפת אמת זי"ע ואמר שכן הוא עתה בעוונותינו הרבים.

(ספיר ויהלום פר' בהר פ"א - הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

הרה"ק רבי אלימלך שפירא מגראדזיסק נולד לאביו הרה"ק רבי חיים מאיר יחיאל השרף ממוגלניצא זי"ע, ולאמו בת הרה"ק רבי אלעזר מליזנסק [בן הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע]. ונקרא על שם זקנו הרבי ר' אלימלך זי"ע.

בזיו"ר היה חתן הרה"ק רבי ירחמיאל בן היהודי הק' מפשיסחא. ובזיו"ש חתן הרה"ק רבי חיים שמואל מחענטשין זי"ע.

הסתופף בצל אביו ובצל הרה"ק מרוזין. לאחר הסתלקות אביו לשמי מרום באו אליו רוב חסידי מוגלניצא. חיבר ספר אמרי אלימלך עה"ת וספר דברי אלימלך עה"ת ומועדים. נתבקש לשיבה של מעלה בר"ח ניסן שנת תרנ"ב כבן ס"ח שנה. זי"ע.

חבלי משיח

סיפר הרה"ק רבי אלימלך מגראדזיסק זי"ע"א לאדמו"ר הגה"ק בעל שפת אמת זי"ע"א מגור, ששמע מאביו הרה"ק ממוגלניצא זי"ע"א ששמע מזקיני המגיד מקאזניץ זי"ע"א שאמר בשם הבעל שם טוב זי"ע"א, שקודם ביאת המשיח תהיה השפעה גדולה בעולם, ויתעשרו אחינו בני ישראל, ויתרגלו את עצמם בהוצאות מרובים

הרה"ק רבי יעקב יוסף טווערסקי זי"ע

האדמו"ר מסקווירא

ב' ניסן תשכ"ח

הצדדים מכים והורגים ביהודים הי"ד. השהות בסקווירא הפכה מסוכנת, רבי דוד זצ"ל גלה לעיר קייב עם בני המשפחה, שם הסתלק לבית עולמו בט"ו כסליו תר"פ.

הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא זצ"ל, בחר בו לחתן עבור נכדתו בת רבי פנחס מאוסטילא, עקב מצב המלחמה, התקיימה חתונתו רק בשנת תרפ"ה בבעלזא.

לאחר זמן, משפג תוקף אשרת שהייתו בגליציה, אנוס היה לחזור לרומניה שם התגוררו בני משפחתו. הרבי נסע לווארשא, שם הפעיל את עסקי אגודת ישראל למענו, אך לשווא. רק כעבור זמן, ראו הכל כי 'מאת ה' היתה זאת. כאשר כל בית חותנו עלו על המוקד בימי

אחרי מלחמת העולם הראשונה, פרצה מלחמת אזרחים ברחבי רוסיה ואוקראינה, כששני

הרה"ק רבי יעקב יוסף, נולד בעיר סקווירא כילד שביעי לאביו הרה"ק רבי דוד מסקווירא זי"ע"א בט"ו תמוז תרנ"ט.

כבר בהיותו בן חמש שנים, התבטא עליו אביו הקדוש, "הוא יוכל לפעול תמיד כל מה שירצה". שנים רבות אחרי כן, כשגברו מאוד המכשולים, בהקמת השיכון בארצות הברית, עד כי אנשי שלומו באו אליו ויעצוהו לסגת מהרעיון. סיפר הרבי את העובדה הזו, ואמר, "לא נניח להרפות, נמשיך לבנות", בכוח הבטחה זו מאביו הקדוש.

משחר ילדותו, ישוב והגה בתורה הקדושה בהתמדה מופלאה לילות וימים בכל עת מצוא, כאשר חסידי אביו ששוחחו עמו בלימוד, מתפלאים על בקיאותו בכל חדרי התורה.

אמר לו הרבי: יש לנו הבטחה מצדיק אמת שאינו חי עמנו בדור הזה אלא מדורות הקודמים, זה ה'תוספות יום טוב' שאמר שהשומר פיו ולשונו מלדבר בעת התפלה יזכה לראות בנים חיים וקיימים וכן תיקן בזמן הגזירות בשנות ת"ח ת"ט להוסיף 'מי שברך' לאחר קריאת התורה בצפרא דשבתא למי ששומר פיו ולשונו שלא לדבר בשעת התפילה שיזכה להתברך בהרבה ברכות, וביניהן שיזכה לראות בנים חיים וקיימים. למותר לציין שהלה עשה כהוראת רבו. לימים אמר האברך, שבחייו עשה כמה וכמה 'טיפולים' שונים וקשים, אך 'טיפול' זה היה הקשה שבכולם, ואכן לא בכדי מתאמץ היצר הרע להכשיל את האדם בזה, כי הוא מהדברים העומדים ברומו של עולם. (ספיר ויהלום פר' כי תבוא תש"פ - הגה"ח רבי מנחם מגדל פורמנץ שליט"א)

ברוך שאכלנו משלו

כ"ק האדמו"ר מסקווירא זי"ע אמר בדרך צחות, כי דבר טוב הוא שלא נפסק להלכה לאמר כל הלשונות של השם ב'ברכת הזימון' כשיש 'מאה' אנשים או 'אלף' וכו', כדתנן בפ"ז דברכות (מט:). כי אילו היה ההלכה כן, אז כשהיו באים אנשים מאיזה מעמד גדול היו שואלים: איך אמרו בברכה? ולא היה אפשר לומר 'גוזמאות'... ניצוצי צבי מאיר (גינזבורג) עמל קלא

שקידשו את בית החיים בשיכון סקווירא, שעל הקמתו מסר את נפשו, ונמשכה עד אחרי חצות ליל, במעמד אלפים מכל רחבי ארצות הברית.

שלא לדבר בשעת התפילה

הרה"ק רבי יעקב יוסף מסקווירא זי"ע איתרמי ליה פעמיים בחיי חיותו שפרצה שריפה בבית מדרשו, ובשתי הפעמים לא הצליחה השריפה להתפשט ולשרוף את חדרו שהיה מתפלל בו, כמנהגם בקודש של צדיקי בית טשערנאביל שהרבי מתפלל בחדר הסמוך לבית המדרש.

פעם שוחח עם ידידו הרה"ק רבי מרדכי שלמה מבאיאן זי"ע אודות השריפה, וכאשר סיפר הרה"ק מסקווירא שחדרו שלו לא ניזוק כלל מן השריפה. נענה הרה"ק מבאיאן ואמר: נו, הרי בחדרכם לא דיברו מעולם באמצע התפילה, ולכן לא שלטה בו האש.

ומעשה באחד ששנים רבות לאחר נישואיו לא זכה להיפקד בפרי בטן, וכל פעולותיו והשתדלויותיו עלו בתוהו. והי כאשר כלו כל הקיצין נכנס אל חדר רבו ופרץ לפניו בדמעות שלישי ואמר, כי אינו יכול לסבול יותר צער זה להיות עירירי. נענה רבו ושאלו: הנה הטעם שבאת אלי הוא כי אני רבך, אך אם אגלה לך שמו של צדיק אחד שכל ברכותיו מתקיימות האם תלך אליו להתברך מפיו? משהשיב האברך בחיוב,

המלחמה בפולין, והרבי נותר לפליטה ברומניה. עוד בטרם מלאו לו שלושים שנה, נענה להפצרות החסידים, והחל להנהיג את עדת סקווירא ועוד מבני רומניה, בעיר קאלאראש.

בימי השואה, סבל הרבי רבות, כאשר כמה פעמים כפסע היה בינו לבין המוות, ובכל פעם ברגע האחרון, היתה לו נפשו לשלל.

אחרי המלחמה, העביר הרבי שתי בקשות לאשרת עליה, לארץ הקודש ולארצות הברית, באומרו, כי האשרה הראשונה שיקבל, יהא בכך סימן משמים, כי זו דרכו. כאשר הגיעה אשרת הכניסה לארצות הברית, שם פעמיו לשם.

בארצות הברית, בנה את שיכון סקווירא במאמצים מרובים.

בעשרים שנותיו האחרונות, ממקום מושבו בחדרו הסגור, פרשה מצודתו על היהדות החרדית בארצות הברית, כשהוא מסייע להקים עוד ועוד קהילות וישיבות, כימים מקדם ללא כל פשרות וקולות. הנהיג את חסידיו בדרך אבותיו הקדושים, ללא שינוי בכהוא - זה.

כשנפל על ערש דווי לפני הסתלקותו, לא מצאו הרופאים מזור למחלתו. הוא אמר, שעשר שמחות ירפאוהו מחוליו. עין בעין ראו אז, שכל בשורה טובה שבשרו לו, החלימתו במקצת, וכמעט ששב לאיתנו.

הסתלק ביום ב' ניסן, הלווייתו התעכבה עד

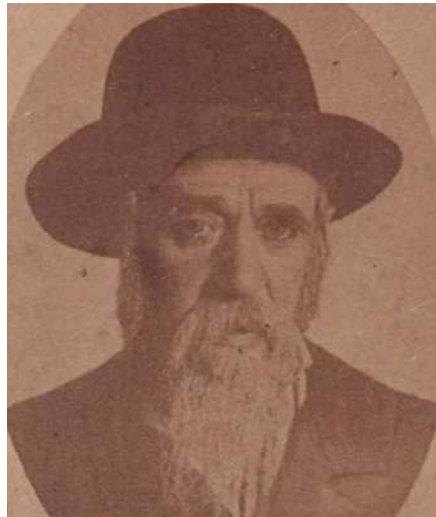
הרה"ק רבי יוחנן מראחמסטריווקא זי"ע

ד' ניסן תרנ"ה

המתנגד שהחל להסתופף בצילו

כ"ק אדמו"ר רבי ישראל מרדכי מראחמסטריווקא (ירושלים) זצ"ל, בבואו להגיד את מדת האמת של רבנו זצ"ל (האדמו"ר ממכונבוקא), פתח וסיפר:

אחד הרבנים הגדולים שהיה ממתנגדי החסידות, החל לבוא להסתופף בצל זקני הרה"ק רבי יוחנן מראחמסטריווקא זצ"ל. כשנשאל מה טעם מצא להסתופף בצילו, השיב הרב: כאשר למדנו בחדר את הפסוק 'ידבר ה', הסביר המלמד את הטייטש "דער אייבערשטער האט גירעדט", כך היה בכל מילה ומילה. אמנם כאשר הגענו אל המילה 'אמת' אמר המלמד: "אמת איז אמת". שכן לאמת אין

הרה"ק רבי יוחנן מראחמסטריווקא זי"ע נולד בשנת תקע"ו לאביו הרה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל זי"ע, ולאמו הרבנית בת הרה"ק רבי דוד לייקעס מאבאר זצ"ל. בהגיעו לפרקו נשא את הרבנית חנה ע"ה, בת הרה"ק רבי פנחס אב"ד קאלק, בן הרה"ק רבי זאב מזיטאמיר בעמח"ס אור המאיר ותן הרה"ק רבי צבי אריה מאליק זי"ע.

עם הסתלקות אביו הק' בכ' אייר תקצ"ז, סירב הרה"ק רבי יוחנן להנהיג עדה, ברם כעבור מספר שנים עבר לעיר ראחמסטריווקא ושם החל להנהיג עדת ישורון.

הרה"ק רבי יוחנן האריך ימים על פני כל אחיו, ונסתלק לגנוי מרומים בשנת ה-ע"ט ביום ד' בניסן תרנ"ה, בראחמסטריווקא וזכותו יגן עלינו.

טייטש. כאן, הוסיף הרב, אצל הרה"ק רבי יוחנן, ראיתי מהו הטייטש 'אמת'.

כאשר ראו את הרבי ממכונבא זצ"ל את הנהגתו ואת התנהגותו, סיים הרה"ק מראחמסטריווקא זצ"ל, יכלו גם להבין מהו הטייטש 'אמת'!..

(לעבדך באמת - עמ' רפה)

מכבדים עשירים מן הבית...

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר מראחמסטריווקא

שהרי לא ייתכן לקפה פרנסה של יהודי הגביר עדיין רצה לתרץ את עצמו, אך הרה"ק עמד ממקומו ודחף את הגביר וגער בו אסור להסתכל בפני רשע (מגילה דף כה) וצא מכאן.

ענה הגביר בעזות: רבי, הלא איתא (עירובין פו.) "רבי מכבד עשירים". אמר לו הרה"ק: "דו ווייסט לא פשט אין די גמרא, הפשט הוא רבי מכבד עשירים ער קרט על די עשירים (מלשון מכבדין את הבית)".

ילקוט מאורי אור (עמ' קצו)

ארה"ב שליט"א ששימע מזקנו מרן הרה"ק רבי דוד מראחמסטריווקא ז"ע, פעם בא אחד אל מרן הרה"ק רבי יוחנן מראחמסטריווקא ז"ע והתאונן לפניו, על בעה"ב שלו שהעבירו ממשמרת עבודתו ונשארו בלי פרנסה.

הבעה"ב הנ"ל היה גביר והיה ג"כ נוסע להרה"ק מראחמסטריווקא, לימים כאשר בא הגביר לראחמסטריווקא שאלו הרה"ק למה העביר את האיש מפרנסתו, והגביר התחיל לתרץ את עצמו. פקד עליו הרה"ק שיראה שיהיה לאיש פרנסה

הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא ז"ע

בעל "אוהב ישראל"
ה' ניסן תקפ"ה

דחיקא ליה ש"בליל הסדר" בעת אמירת ההגדה, כאשר יגיע לברכת "גאל ישראל" יבכה מעומקא דליבא, ואז יוכל להושיע מדוחקו.

בין השומעים את הדרשה היה איש פשוט, מאמין באמונה פשוטה בלא שום התחכמות, ונכנסו הדברים של הרב הקדוש מאפטא בלבו. היהודי הזה היה חייב לפריץ סכום כסף גדול, דמי חכירה עבור בית המזיגה שהחזיק, ולא היה בידו לשלם. כמו כן הפריץ היה חייב לו סכום פעוט כיון שלפעמים הוא היה נכנס לבית המזיגה להטיב את גרונו ביי"ש, והיה לוקחו בהקפה.

האיש הלז בא לביתו ואמר לבני ביתו: "הכניני נא את צרכי החג בהרחבה כי אנחנו בלא שום ספק ניגאל מצרתינו, כיון שכך שמעתי מהרב בדרשה". בליל חג הפסח קודם ברכת גאל ישראל, אמר לזוגתו ולבני ביתו 'כאן צריכים לבכות מעומקא דליבא, ובזה תלויה הישועה, והמה עשו כן מתוך אמונה פשוטה בתום לב.

בחור"מ פסח שלח הפריץ לקרוא ליהודי כדי לסדר את החשבונות ביניהם, ובעת עריכת החשבון ראה היהודי את נפלאות השי"ת בעליל. היהודי היה חייב לפריץ אלף זהובים, והנה נמחק מהחשבון ועברו לחשבון שהפריץ חייב ליהודי, נמצא שבחשבון החוב של היהודי לפריץ נעשה מאלף אחד, ובחשבון החוב של הפריץ ליהודי נעשה מאחד אלף, וכך היה הדבר בכל החשבונות שביניהם עד שהתברר שהפריץ הוא בעל חוב גדול ליהודי.

הפריץ, בראותו זאת, קם בחמתו והשליך את כל פנקסי החשבונות לתוך התנור הבוהר שעמד בירכתו החדר, והתחיל לפייס את היהודי ולבסוף שילחו לביתו.

מאפטא.

בשנת תקס"ט הוזמן לכהן ביאסי שברומניה, השפעתו על יהדות רומניה והמדינות הסמוכות היתה עצומה. לאחר פטירת הרה"ק רבי ברוך ממעזיבו' זיע"א עבר למעזיבו' בשנת תקע"ג, בה לא כיהן כרב אב"ד כי אם כמנהיג לעדת החסידים.

דורשי רשומות דרשו ה' מלכותיה קאים, ראשי תבות קולבאסוב אפטא יאסי מעזיבו', ארבעת הקהילות שבהן ישב רבינו, על ידו נתפרסמה בכלן מלכותא דשמיא.

נודע כזקן הצדיקים בדורו והמוני צדיקים וחסידים הסתופפו בצילו. נסתלק לשמי רום ביום ה' היסן תקפ"ה, ומנ"כ במעזיבו'.

ישועה בגאל ישראל

הרה"ק מאפטא בעל אוהב ישראל ז"ע אמר פעם בדרשת שבת הגדול, כי סגולה למי ששעתו

אורו של רבינו זרח בשנת תק"ח בעיר זימיגראד, בבית אביו רבי משמואל מנייטטאש שהיה מגדולי רבני פולין בדורו, וכיהן כראב"ד בעיר נייטטאט שבמרכז פולין, נצר לשולשלת רבנים שמוצאה מהמהר"ם מלובלין, מהמהר"ם פאדאוה, והרבי ר' העשיל מקראקא אשר על שמו נקרא.

ומילדותו התפרסם כגדול בתורה וכבעל תכונות מופלאות, בהגיעו לפרקו היה לחתן רבי יעקב מרגליות אב"ד טייטשין, כשהוא יושב שש שנים סמוך על שלחן חותנו ושוקד על לימוד התורה.

רבנותו הראשונה היתה בעיר קולבאסוב שבגליציה בה נקרא לשמש כרב אב"ד בשנת תק"מ, בעיר זו מצא את דרכו לדרך החסידות, בהשפעתם של הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב, והרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זיע"א, נסיעתו הראשונה כחסיד היתה אל הרה"ק המגיד מזלאטשוב זיע"א שרבינו החשיבו למפתח התורה לאחר שתירץ לו כל קושייתיו בקביעות.

אחר נסע אל רבו המובהק הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זיע"א אשר החשיבו למאד, קירבו ביותר, ואף אמר עליו שכשמו כן הוא, יש לו מידת החסד כאברהם, פניו זורחות כיהושע, והריפותו היא כשל זקנו הרבי רבי העשיל.

אחר הסתלקות רבי אלימלך נעתר להפצרות החסידים הרבים ששיחרו לפתחו, ופתח את בית מדרשו, בשנת תקמ"ו.

בקולבאסוב ישב כחמש עשרה שנה, שם סבל מדחקות נוראה, בשנת תק"ס נתקבל כאב"ד אפטא בה ישב שמונה שנים, ידוע כי כאשר נפרד מתושבי העיר, הדבר הצר להם ביותר, והוא הבטיחם כי על שם עיר זה יקרא תמיד, 'הרב

"יהי רצון שיהיה לך שפע ללא ברכה"

פעם בא יהודי כפרי אל הרה"ק מאפטא זצ"ל, וביקש שהרבי יברכהו בכדי שיעליח בבית מרוח

אומר ברכה, שותה והולך לו. מקונים כאלו אין פרנסה ואין שפע. לעומת זאת, גוי שנכנס לבית מרוח, אינו יוצא משם עד שהוא משתכר. זוהי אמנם שתייה ללא "ברכה", אבל "שפע" יש בה... במשנת רש"י - פר' בחקותי

(קרעטשמע) החדש שפתח. אמר לו הצדיק "יהי רצון שיהיה לך שפע ללא ברכה".

הכפרי נדהם ולא הבין את ברכת הרבי. על זה הסביר לו הרה"ק מאפטא: "כשיהודי נכנס לבית מרוח, הוא מבקש כוסית אחת קטנה של י"ש,

רבי אהרן ראטה זי"ע בעל שומרי אמונים זצ"ל ו' ניסן תש"ז

בימים ההם אמר רבינו שא"א להיות בעולם כאשר יש ויזניע רבי ולא יסעו אליו, ע"כ קם רבינו ויצא את ארצינו הק' ונסע להסתופף בצל הרה"ק האהבת ישראל מויזניץ זי"ע, אשר קרבו במאור פנים.

עם הסתלקות האהבת ישראל, חזר רבינו לעבר חבורתו בארץ ישראל, כאשר את החבורה בחו"ל השאיר תחת הנהגת תלמידו יקירו הגה"צ ר' יוסף מאיר פאלאק מבערגסאז זצ"ל הי"ד, אשר המשיך להנהיג את החבורה כהדרת רבינו, וכמו"כ היו בקשרי מכתבים עד שנעקד"ה בשנות הזעם.

כאשר חזר רבינו לא"י, המשיך ביתר שאת וביתר עוז להרבות פעלים לה' ולתורתו, עד שפקיע שמה דחבורת 'שומרי אמונים' כסגל מיוחד הצמאים לדבר ה' ורוצים להתעלות יותר ויותר במס"נ ממש.

במשך החורף האחרון אמר רבינו כמה פעמים שמתכוון הוא אחר הפסח להתחיל בדרך חדשה להתעלות עוד ועוד להקב"ה, אמנם נגזרה הגזירה ולא זכה העולם לכך. רבינו החזיר נשמתו הטהורה ליוצרו ביום ו' ניסן שנת תש"ז, והובא לקבורה במרומי הר הזיתים.

מדברי תורתו נדפסו בספרי שומרי אמונים, טהרת הקודש, שלחן הטהור, נועם הלבבות, אסיפת מכתבים, תקנות והזכרות, ועוד.

ניסיונותיו הגדולים בלימוד התורה

כתב הרה"ק רבי אהרן ראטה זי"ע (שומר אמונים' מאמר האמונה פרק ו): ומחמת נחיצות הענין ולחזק לבבות ידידי, אספר מה שבדידי הוה עובדא בימי נעורי, שנפלו עלי נסיונות גדולות וחשכות נורא, שלא יכולתי ליקח ספר בידי, כי טעמתי טעם מרור מאד בכל דיבור, ונפשי היה קשה עלי מרוב מרידות וחשכות ונסיונות מכל צד. ונפל עלי שינה וכבידות מאד בתמידות, וזה היה במשך איזה זמן ולא היה לי למי לספר, כי אפילו ספרתי לא היה לי מי שיתן לי איזה עצה.

באותם הימים הרבה רבינו להסתופף בצל צדיקי דורו, כאשר מכל אחד לוקח רבינו דרך בעבודת ה', כמו"כ קבע רבינו לעצמו שבכל שבת פרה נסע לויזניץ להסתופף בצל קדשו של הרה"ק האהבת ישראל זי"ע.

בשנות תרצ"ב (לערך) עלה רבינו לארץ ישראל, שם התחיל לבנות חבורתו בקודש, בימים ההם באו מזקני ירושלים שהכירו גדולת רבינו ורצו לקבל ממנו תורה בדרך הקבלה, ורצו לענוד לראשו עטרת אדמור"ת שהוא ינהיגם וידריכם, אמר להם רבינו לא בזאת הפצי, אלא הפצתי בתלמידים יקרים שאלקט בעצמי ואבנה אותם ביגיע כפי כפי ערכם.

תיכף ומיד אסף לו רבינו בחורים עזובים צעירים לימים, מכל חלקי הארץ, ובימים ההם אשר נגע הציונות והריסת הדת בערה בכל הארץ, קם רבינו והיה למגדל אור לכל דורש ומבקש את ה' באמת, כאשר הדריכם לעבוד את ה' במס"נ בעבודת התפלה, עד שבמשך הזמן גדלו הנערים והיו לפארי ירושלים.

הרה"ק רבי אהרן ראטה זי"ע נולד ביום א' דחול המועד פסח ו' ניסן תרנ"ד בעיר אונגוואר לאביו רבי שמואל יעקב זצ"ל.

בהיותו כבן ט' שנים נסע רבינו להסתופף בצל הקודש אצל הרה"ק ר' יוסף מקאסאן זצ"ל על שב"ק, וכאשר ראה שם שאומרים הודו פסוק בפסוק בקול רם (הודו ערש"ק) כמנהג זידיטשויב, מצא הדבר חן בעיניו, ולימים הנהיג כן בקהלתו.

כשנכנס רבינו לעול המצוות נכנס ללמוד בישיבת ראדאוואנקא אצל הראש ישיבה הגה"צ ר' פנחס אדלר זצ"ל אשר מיד הבחין ברבינו שלגדולות נוצר, מסופר שבתפלת שמו"ע אחר שהראש ישיבה גמר להתפלל הורה להבעל תפלה שימתין עד שרבינו ג"כ יסיים והיה הדבר לפלא בעיני התלמידים, אמנם רבו זה כבר חזה מראש שיש לרבינו נשמה גבוהה כאשר ראה שבכל תפלה רבינו מזיעה מרוב עבודת התפלה ובגדיו נרטבים מדי יום ביומו, והעיד על רבינו שכבר מאז ראה שעתיד הוא להתעלות מעלה מעלה ולקדש שם שמים, וילהיב לבבות בני ישראל ויקרבם לאבינו שבשמים.

אח"כ נתקרב במאוד לרבו המובהק הרה"ק מבלאזוב זי"ע אשר קרבו בקירוב אחר קירוב, כאשר העיר פעם אחד החסידים הוותיקים את הרה"ק שרבינו מוצאו מאונגריה שהיה אז מדינה נאורה, ולא גדלו שם חסידישע בחורים, אמר לו רבינו מה אעשה שבחור זה שואל אותי כאילו שאלות מעמיקות בעבודת ה' מה שלא שמעתי מעולם.

בהגיעו לפרקו נשא רבינו את ז' הרבנית הצדקנית מרת סימא ע"ה בת הגה"צ ר' יצחק כ"ץ זצ"ל. אחר חתונתם התגורר רבינו בעיר פעסט לזמן מה, ואמר רבינו על עצמו שהיה צריך ללכת דרך של שעה למקוה, ואח"כ חזר עוד שעה, אמר רבינו די פעסטער גאסן האבן מיר מעד מטהר געווען ווי די מקוה אלייגס, כאשר היה צריך לשמור עיניו במאוד, ואמר פעם לחתנו הרה"ק בעל דברי אמונה זי"ע שמעולם לא נכשל בראיה אסורה אפי' בשוגג.

אצטרך לידי מתנת בשר ודם. ועשה חשבון במחשבתו בבקשתו לפני יוצרו כמה ממון הוא צריך לאותו היום, וכאשר סיים תפילתו התחזק מאוד בביטחונו בה' אלקיו וצדיק באמונתו יחיה, ותכף פתח את הארנק שלו ומצא שם כסף כפי הצטרכותו לאותו היום. וכה עשה מידי יום ביומו ומצא די מחסורו שנתנו לו מן השמים כפי שביקש מהשי"ת. וככה עבר עליו חצי שנה.

וסיבת הפסקת השפעתו מן השמים היתה, אשר אשת בעל הזירה שהיתה צדקת גדולה הכירה את מעשי תקפו וקדושתו כאשר העידו חז"ל (ברכות י). 'אשה מכרת באורחין יותר מהאיש', והיא הרגישה בדבר, כי ראתה שבכל פעם הוא מקבל מביתו סכום כסף כדי מחיתו והצטרכותו, וזה כבר ששה חודשים אשר לא קיבל שום מכתב ולא כסף, ועם כל זה הוא משלם כמקודם לבעלה שוכר דירה, וגם עבור כביסתו וכדומה, ומגודל התפלאותה על דבר זה הציקה לו הרבה פעמים ושאלה: מהיכן מקור כספו, ומחמת שלא רצה להוציא שקד מפיו וגם מפני שרצה להיפטר ממנה שלא תבלבלהו יותר גילה לה את מקור השפעתו ומאותו יום ואילך נפסק הדבר.

(ספיר ויהלום פר' נח ע"ט - הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

כסף בארנק מן השמים

לאחר שהגיע הרה"ק רבי אהרן ראטה זיע"א, בעל 'שומר אמונים', לוויצען, התחילו להיות אצלו זמנים קשים מאוד בפרנסה, וככה עברו עליו כמה חודשים, ולא ידע איך לשית עצות בנפשו בענין זה. סמוך להסתלקותו סיפר שאז באלה הימים כשהיה מצבו דחוק כל כך ולא ידע מאין יבוא עזרו, פתאום נפתח לו איזה מקור נפלא ממש בדרך גם ומופת, שזמן אחד נתפרנס מזה בדרך כבוד על מה שצריך לו מדי יום ביומו, ואחר כך על ידי מעשה ידוע נפסק הענין. ואמר שהוא מוסר את הסיפור כיצד היה, כדי שגדע עד היכן יכול בר ישראל להשיג ולהגיע על ידי מדת הביטחון בהשי"ת.

וכה סיפר: באותו זמן הוא היה בדחוקת גדולה ולא השיגה על מצוקתו ושום דבר לא הפריע את התמדתו בלימודו ואת עבודתו בתפילתו, וחיוק את עצמו בגודל בטחונו בה'. פעם אחת הציק לו מצבו מאוד ויסב פניו אל הקיר ושפך שיחתו לפני קונו. שפתותיו נעות וקולו לא נשמע לשום אדם. וככה היתה תפילתו: ריבונו של עולם הזן ומפרנס לכל באי עולם מקרני ראמים ועד ביצי כינים, הלא גלוי וידוע לפני כסא כבודך את כל דחוקתי ומצוקותיי, הזמן לי היום את כל הצטרכותי ולא

ומרוב מרירות לבבי בכיתי הרבה לה, ולא מצאתי לי שום עזר ותרופה.

עד שפעם אחת הלכתי על קבר איזה גאון וצדיק ובכיתי שם בכי רב ועצום במר לבבי, או ח"ו שינטל נפשי ח"ו או יתהפך לבבי שאוכל לעסוק על כל פנים בתורה כאיש פשוט, ולא אהיה נדחה משני עולמות ח"ו. וברוב בכייתי נפל בלבי שאשוב לביתי ואקח לי ללמוד במסירות נפש ויעבור עלי מה. וכשבאתי לביתי פתחתי ספר ונפתח לפני הרא"ש של מקוואות. ואמרתי, מוכרח אני ללמוד זה הלימוד ולגמרו אפילו בכל מיני מסירות נפש. וישבתי ללמוד במסירות נפש גדול וטעמתי ממש טעם מיתה בכל דיבור. ואמרתי, יעבור עלי מה, אפילו תצא נפשי ח"ו, אגמור זה הלימוד. ואחר שגמרתי זה הלימוד במסירת נפש גדול הטעים לי ה' פתאום אור מתוק וטעם נפלא, ונהפך לבי לאיש אחר ונכנס בי שוב חמידא דאורייתא, עד שאחר כך יכולתי ללמוד אפילו בבית מלא אנשים המדברים ולא בלבלו אותי. וכתבתי זאת לחזק לבבות דורשי ה' שבאמת אין שום הסתר בעולם ולא נבראו ההסתרות רק כדי לשברם.

(ספיר ויהלום פר' דברים ע"ט - הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

הרה"ק רבי יצחק מדראהביטש זי"ע

ז' ניסן תק"ד

החליט להישאר אצל הבעש"ט. אחר כך שלח אליו את בנו הצעיר, רבי יחיאל מיכל מזלוטשוב, שהיה לתלמידו ואף שימש אותו שנים אחדות. היה מוכיח ומגיד מישרים בדרוהוביץ, בראדי, אוסטרעהא, ובסוף ימיו בהורחוב, עלה בסערה השמימה בז' ניסן שנת תק"ד.

הגביה נשמתו למעלת רשב"י

סיפרו לי מגידי אמת ששמעו מכבוד הרב הקדוש המגיד מה"ר יחיאל מיכל זצוק"ל. סיפר להם שבשעת בואו פעם הראשון להרב הבעש"ט זצלה"ה, צוה לכבדו, ואמר תדעו שהאיש הזה הוא בן הרב הקדוש מ"ה יצחק מדראהביטש, והגני אספר לכם אשר אביו של זה נתנו לו מן השמים נשמה קטנה אשר כמעט אין בדור נשמה קטנת הערך כמוה, והוא הגביה אותה למעלת התנא הקדוש הרשב"י, ע"כ שמעתי.

בית העלמין העתיק בעיר יאספאלי שם נטמן הרה"ק מדראהביטש זי"ע

אותו הבעש"ט (למרות שלא הכירו) בתואר "מורה מוריני רבי יצחק ב"ר יוסף" ואמר לו הבעש"ט: "מורי ורבי התלוצץ על הבעש"ט ונסע דרך כזה, הבעש"ט מוחל לו בלב שלם". בעקבות מקרה זה

הרה"ק רבי יצחק מדראהביטש, נולד לאביו ר' יוסף ספראווידליווד שהיה מוכנה "איש האמת". הרה"ק ר' יוסף היה בנו של הרב הקדוש המקובל ר' משה מסווידזש שנהרג על קידוש השם. ולאמו מרת "יענטא הנביאה". היא נקראה בשם זה מכיון שכשהייתה מכבדת את הבית, היא היתה שומעת את קול המלאכים שאומרת קדושה והיתה מצטרפת אליהם באמירת קדוש.

תחילה התנגד למרן הבעל שם טוב זי"ע, אולם לאחר מכן, הפך לתלמיד חבר שלו. מספרים כי היה נוהג לומר כל לילה בקריאת שמע שעל המיטה הפסוק "בידך אפקיד רוח" ומיד נרדם, ואם קרה שלא נרדם היה יודע כי חטא במשהו וצריך לחזור בתשובה על כך. אירע שבתקופת מגוריו בדראהביטש לא נרדם. הוא פשפש במעשיו ולא מצא שם דבר חטא, עד שזכר ששמע דברי ליצנות על הבעש"ט ולא מיחה. מיד קם וסע למזיבוז לפייסו. למחרת התפלל בבית הכנסת של הבעש"ט ובעת קריאת התורה קרא

ואכן, היום כאשר אכלתי לפתע באמצע שבוע של חול, תיכף ומיד שאלו בעולם העליון זה לזה 'מאין לקח איציקל מעות, הרי לא שבת היום ולא ראש חודש', ואז נודע הדבר כי בתו של רבי יחזקאל חולה, וכי אביה חילק צדקה ליושבים לפני ה' בבית מדרשו. וכי אז נמנו וגמרו בשמי שמיא כי בזכות לימוד התורה והצדקה הבריאה הבת.

את דברי והלכת ואמרת לאשתך שתכין לך סעודה כיד המלך. נענה לו רבי יצחק ואמר לו: כשאיציקל דרוהוביטשר [כוונתו על עצמו] צם ולא אוכל, הדבר בכלל לא עושה רושם בשמים, שכן בשמים רגילים לכך שאיציקל לא אוכל. אין זה חידוש. אבל כשאיציקל אוכל לפתע סעודה דשנה כזאת, דבר זה עושה מיד רושם גדול.

והבנתי מה שאמרו רז"ל (תנב"א רבה פ' כה) שכל אדם מחויב לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אברהם יצחק ויעקב. והנה לכאורה איך יקוה האדם לזה, הלא נשמות גבוהות כאלו הם מאצילות הקודש, וישנם נשמות קטנות מאוד ממלכות דמלכות דעשיה, אבל לפי הדברים הנ"ל הוא מובן שיש בכח האדם ע"י מעשיו להגביה נשמתו עדי אין חקר, והבן.

בס"ד (אגרא דפרקא, להרה"ק מדינוב, אות כט)

אכל סעודה כיד המלך

בין עשרת הבטלנים שישבו ולמדו בהתמדה בבית מדרשו של הנגיד רבי יחזקאל אוסטרר ז"ל מאוסטרליה, נמנה היה הרה"ק רבי יצחק מדרוהוביטש ז"ע, אביו של הרה"ק רבי יחיאל מיכל ז"ע המגיד מזולטשוב. רבי יחזקאל היה בזמנו העשירי הגדול ביותר בכל מדינת ווהלין, בהיותו סוחר גדול עם ארצות רחוקות וקרובות, ואף כיהן כפרנס הקהילה.

פעם, חלתה בתו במחלה קשה, וכסגולה לרפואתה נתן רבי יחזקאל לכל אחד מעשרת הבטלנים שבבית מדרשו סכום נכבד כדי שיעזמו יום אחד לרפואת בתו ואף יתפללו להחלמת בתו. כל תשעת הבטלנים עשו כפי שנתבקשו על ידי העשירי מנהל הכולל, ואולם, רבי יצחק מדרוהוביטש, במקום לצום הלך לביתו והורה לאשתו להכין סעודה כיד המלך עם דגים בשר וכל מטעמים. כל תשעת הבטלנים צמו, ורבי יצחק לעומתם אכל באותו יום סעודה כיד המלך.

בתו של רבי יחזקאל אמנם החלימה ונרפאה ממחלתה, אבל יחד עם זאת תמה רבי יחזקאל על רבי יצחק מדרוהוביטש ושאלו: 'הרי אני נתתי לך מעות כדי שתצום, ומדוע זה הפרת

מהדורה חדשה מפוארת, מאירת עינים, שלא נראה כמותה אור המאיר המבואר

ממוהר"ר זאב וואלף מזוזטאמיר

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

שופרו של משיח

עולם מקרבי הגאולה אשר כל ימיהם להביא לימות המשיח הם הם אשר שומעים תחילה, ובוודאי מעתירים בעדנו כי נזכה אף אנו לשמוע במהרה קול שופר המבשר ימות המשיח אמן (הגאון החסיד' פרק יג).

...

איתא ב'פרקי דרבי אליעזר' (פרק ל): רבי חנינא בן דוסא אומר: אותו האיל שנברא בין השמשות לא יצא ממנו דבר לבטלה. אפרו של איל הוא יסוד על גבי המזבח הפנימי. גידי האיל אלו עשרה נבלים של כנור שהיה דוד מנגן בהם. עורו של איל הוא אזור מתניו של אליהו ז"ל שנאמר 'איש בעל שער' וכו'. קרניו של איל, של שמאל שתקע בו בהר סיני שנאמר ויהי במשוך בקרן היובל, ושל ימין שהיא גדולה משל שמאל שהוא עתיד לתקוע בה לעתיד לבא, שנאמר 'והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול והיה ה' למלך על כל הארץ'.

...

על הפסוק (ויקרא א ט): 'קרבו וקרעו ירחץ במים והקטיר הכהן את הכל המזבחה עלה אשה ריח ניחוח לה', הביא רבינו האור החיים הקדוש זיע"א את דרשת חז"ל בתורת כהנים: 'את הכל' - לרבות הקרנים והטלפים. ומכוח זה הקשה רבינו על מעשה אברהם אבינו בעקידת יצחק: וקשה למה לא הקריב אברהם את השה לעולה בקרניו וגו' והניח קרניו לשופרות, כמאמרם ז"ל.

והביא רבינו שלשה פירושים: ואולי שהקריב הכל ופקע מעל המזבח, כדתנן (זבחים פו). וכולן שפקעו מעל המזבח לא יחזיר.

או אפשר שנתלש מעליו קודם זריקה, ולא נתרבו הקרנים וכו' להקרבה אלא בעודן מחוברים, אבל נתלשו אפילו עלו לראש

המזבח ירדו, דכתיב (דברים יב כז) ועשית עולותיך הבשר וגו', ומותר בהנאה, וכדברי זירא שאמר בפרק המזבח מקדש (זבחים פו) נתלש קודם זריקה שרי למעבד מנייהו אפילו קתא דסכיני.

או אפשר שעדיין לא נתנה תורה, והגם שאמרו ז"ל (יומא כח): קיים אברהם אבינו אפילו עירובי תבשילין כבר כתבתי בפרשיות אבות שזה היה לרצון, כל שאין הכרח בדבר לאיזו סיבות זכות, כמו שתאמר נישואי תמר ליהודה נישואי שתי אחיות ליעקב וכדומה, וכמו כן קרני איל עמדו לנס בהודעה נבואית (ב"ר נו י), ולזה לא קיימו מצות העתידות להקטיר קרניו.

(מתוך שיעורי הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

פעם אחת סיפר הרה"ק רבי דוד משה מטשורטקוב זיע"א, שבשנת הסתלקותו של אביו הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א, היה הוא שוכב על מטתו בראש השנה, מחמת שלא היה אז בקו הבריאות והתפלל יחד עם אביו הרב הקדוש מרוזין בהשטיבעל המיוחד שלו. וסיפר שהיה אז העבודה של אביו בראש השנה ממש חוץ לדרך הטבע.

ואחר התפילה אמר לו: היום שמעתי תקיעות שופר של משיח, כי היו התקיעות באמת נפלאים אז. ואחר כך אמר, שאת השופר הביא לו חסיד במתנה, והוא אמנם היה גדול ומשונה מאד, וגם קולו היה חזק מאד, ואחר כך נעלם פתאום השופר הזה עד היום (תפארת אדם' עמוד כג).

...

סיפר הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א להרה"ק רבי חיים מאיר יחיאל ממאגליצא זיע"א שבימי הרה"ק הצדיק רבי מענדלי מוויטעפסק זיע"א, כשהיה בירושלים, אירע אשר איש פתי וחסד דעה עלה להר הזיתים ותקע בשופר, ואין איש רואהו. והיה ההשערה להמון ישראל כי זהו התקיעת שופר המבשר הגאולה. וכאשר הגיע לאזני הרה"ק, פתח החלון והביט לאויר העולם. ומיד אמר שאין שום התחדשות, כי ודאי שאם היה סימנא דגאולה בוודאי היה מרגיש ורואה באויר העולם (הרה"ק רבי אלימלך מגראדזיסק זיע"א, 'דברי אלימלך' פרשת קרח).

...

הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא זיע"א סיפר: הרה"ק רבי מענדלע מוויטעפסק זיע"א ישב פעם בחדרו ונכנסו אליו כמה אנשים בבשורה טובה, והוא: משיח בא, כי הם שומעים שופרו של משיח. קם הרה"ק מכסאו וניגש אל החלון והוציא ראשו החוצה והריח אח"כ פנה אליהם באות שלילה באומרו: לא

מרגישים עדיין ריחו של משיח. ושאל על כך: למה היה צריך רבי מענדלע לגשת אל החלון כדי לברר אמיתות הענין ולא הריח מה שהריח במקום שישב. אלא שבביתו נאווה קודש היה רבי מענדלע מרגיש תמיד ריחו של משיח, ורצה לברר עתה אם גם בחוץ מורגש כזאת, לכן קם וניגש לברר את הדבר (נר ישראל ח"ג עמוד קח).

...

סיפור נדיר נמצא בכתבי הגה"ח ר' שמאי גינבורג זצ"ל: פעם בחודש ניסן אמר לי מרן הרה"ק האמרי אמת מגור זיע"א לצאת החוצה ולהאזין האם שומעים 'בלאזען', תקיעת קול שופר. ואמר כך: קול שופר של משיח לא כולם ישמעו ביחד, 'איידעלע נפשות' [-אנשים עדינים] שומעים קודם, צדיקי

**קול שופר של משיח
לא כולם ישמעו ביחד,
'איידעלע נפשות'
[-אנשים עדינים]
שומעים קודם, צדיקי
עולם מקרבי הגאולה
אשר כל ימיהם להביא
לימות המשיח הם הם
אשר שומעים תחילה,
ובוודאי מעתירים
בעדנו כי נזכה אף אנו
לשמוע במהרה קול
שופר המבשר ימות
המשיח אמן**

הדרש בממלכת התורה

הגדה של פסח האריז"ל

מכון 'אור לישרים'
- נהריה

בהוצאת ממלכת התורה
'עוז והדר'

הגדה של פסח עם כל
כוונות הרש"ש לליל
הסדר ועם ליקוט נרחב
והכוונות מכתבי האריז"ל,
ההגדה למכוונים וליודעי
סוד, ולכל הבא בשערי
תורת האריז"ל.

הגדה של פסח 'ספיר ויהלום'

מהדורת 'קרון טללי ברכה'

מכון 'אור לישרים' - נהריה

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

'הגדת השנה' - הגדה של פסח "ספיר
ויהלום" שנערכה מתוך שיעוריו
ושיחותיו של הגאון רבי מנחם מנדל
פומרניץ שליט"א, בתוספת משלים,
סיפורי הוד מצדיקי הדורות, הנהגות
ופנינים מאירים, משוכצים על סדר
ההגדה. 820 עמודים מלאים זיו ומפיקים
נוגה להרבות בסיפור יציאת מצרים.

"הדף היומי"

לכבוד תחילת לימוד מסכת סוטה

בסדר 'הדף היומי'

גמרות במגוון רחב של מהדורות וביאורים

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

הכסיס ללימוד 'דף היומי' מתוך הכנה ובהירות,
הוא מהדורת ש"ס 'עוז והדר' על שלל מעלותיה.
זו המהדורה האיכותית ביותר והנוחה לכל לומד
באשר הוא. מהדורה זו מוגהת היטב ונוספו בה
אלפי תיקונים ושכלולים רבים.

את הגמרות המהודרות של ממלכת התורה ניתן
להשיג במבחר עשיר של פורמטים וסוגי מהדורות:
'תלמידים' כחול; 'ישיבות' מורחב אדום; 'תלמידים'
מנוקד; מנוקד עם מפרשים; מנוקד מאורזת, כיס,
תלמודו בידו, ועוד.

כמו כן ניתן להשיג את הגמרא בתוספת מדורי ביאור
והרחבה, מהדורת 'מתיבתא' שכבשה את עולם
התורה, על שלל מעלותיה, ואף מהדורת 'שינון'
בכריכה בצבע כחול; מהדורת 'שפה ברורה', פירוש
קצר ורהוט, כאשר כל המסכת בכרך אחד, וכן
חוברות במהדורות שונות ובמגוון רחב.

ועתה מבצעים מיוחדים
לרגל תחילת לימוד מסכת
סוטה בסדר הדף היומי.

הגדה של פסח "אור החיים"

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

הגדה של פסח עם ליקוט מכתבי האור
החיים על התורה, במהדורה מבוארת
עם הערות וצינונים, 'מאורי אור' ו'מאורי
החיים', במהדורת פאר מאירת עיניים,
עם פירוש ראשון לציון על שיר השירים
במהדורה מבוארת ומאירת עיניים.

הגדה של פסח "מתיבתא"

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

הגדה של פסח עם ביאור משולב בתוך תיבות ההגדה, עם
הערות וצינונים, עם אוצרות ההגדה
והוא ליקוט מכל רבותינו הראשונים
והאחרונים חכמי אשכנז וחכמי
ספרד, בנוסח ספרד אשכנז וע"מ.

הגדה של פסח

"באר החיים"

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

הגדה של פסח עם תורת הגה"ח רבי
אלימלך בידרמן שליט"א, בעניני
ליל הסדר חג הפסח יציאת מצרים
ושביעי של פסח.

מלון ירוזן וזוזושם נלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מִי־הָרֵא חֹזֶה־תֵּא

חֹזֶה־תֵּא דְאֹרִי־תֵּא
יְסוּד חֲדָשׁ וְנִפְלֵא עַל הַפְּרָשָׁה

תחילת העבודה תהיה גם שלא לשם שמים

ירגילו עצמם בעבודה ומעט מעט יזכרו כוונתם שתהיה לשם שמים.

מתוך שלא לשמה יבוא לעבודה לשמה

ומכל מקום אין זו הדרך הנכונה שתהיה כל עבודתו לכוונת הנאת עצמו, כי הגם שהוצרכו להתיר תחילת העבודה בדרך זו כדי להמשיך לב האדם לעבודת ה', אבל אין זו העבודה הרצויה לנחת רוח לפני ה', ולאחר שזכה לקבוע עצמו בתורה ועבודת ה', יטהר מחשבותיו וידקדק עם עצמו שתהיה כוונתו רצויה ונכונה לשמים, ואדרבה כפי שמוסיף להתעלות בעבודת ה', כך מוסיפים לדקדק עמו גם על כל פניה דקה.

פרישות מן הגאווה והתענוגות

כמו שנצרך לפרוש מכוונה שאינה רצויה, כך נצרך לטהר עצמו מן הגאווה ומשאר תענוגי העולם, וזהו שאסרה תורה הקרבת שאור ודבש על המזבח, כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה', ולימוד גדול למדנו כאן לעבודת ה', כי 'שאור' רמז למידת הגאווה וגבהות הלב, שכן דרך השאור להגביה עצמו עד שמחמיץ את העיסה, ו'דבש' רמז לתענוגים והנאות הגוף, ושניהם אינם רצויים לפני ה', ובבוא האדם להתעלות בעבודת ה' צריך לטהר עצמו מן הגאווה ומן ההימשכות אחרי תענוגות העולם.

בתחילת העבודה קשה שתהיה הפרישות בשלמות

אכן לא תמיד מצוי האדם במדרגה זו לפרוש מכל הנאות העולם אשר לא לה' המה, וביותר מצוי בתחילת התקרבות האדם לעבודת ה' שקשה בעיניו להצטמצם שלא ליהנות מתאוות העולם יותר מכפי המוכרח לו, על כן אמרה תורה קרבן ראשית תקריבו אותם לה', כי הגם שנאסר השאור והדבש לקרבן לה', עם כל זאת בראשית עבודת האדם רשאי להיעזר בהם לעבודתו, כדי שמתוך כך יזכה להתעלות בעבודתו ולפרוש לגמרי מן הגאווה ומתאוות העולם, כי בדרך קבע נאמר ואל המזבח לא יעלו לריח ניחוח.

לשמים, והרבה יגיעה ועבודה נצרך כדי לזכך המחשבה ולטהרה, ולפיכך לא ימנע עצמו מעבודת ה' אף שלא זכה לטהר כוונתו, ובלבד שלא תהיה כוונתו על מנת לקנטר את חבירו.

וכן הוא דרך הקטנים בראשית עבודתם, שדעתם קצרה לכוון עבודתם לשם שמים, ולפיכך נצרך למשוך לבם לעבודת ה' ולרצות אותם גם בדרך זו להנאת עצמם, ומתוך כך

כָּל הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַה' לֹא תַעֲשֶׂה חֶמֶץ כִּי כָל שֹׂאֵר וְכָל דְּבִשׁ לֹא תִקְטְרוּ מִמֶּנּוּ אִשָּׁה לַה'. קָרְבַּן רֵאשִׁית תִּקְרִיבוּ אֹתָם לַה' וְאֶל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יַעֲלוּ לְרִיחַ נִיחֹחַ (ב יא-יב).

עובד ה' בתחילת עבודתו עדיין קשה לו לטהר מחשבתו וכוונתו בשלמות להיות כל כוונתו לשם שמים, ואף שהעובד שלא לשם שמים אין עבודתו רצויה ונוח לו שלא נברא, מכל מקום לאו כל אדם זוכה לטהר מחשבתו

מִי־הָרֵא דְפִלְיָאָה

זעקה אמיתית מעומק הלב בדורנו

פועלת יותר מתעניות וסיגופים של דורות הראשונים

וְנִפְשׁ כִּי תִקְרִיב קָרְבַּן מִנְחָה לַיהוָה סֶלֶת יִהְיֶה קָרְבָּנוֹ וְיֵצֵק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְנָתַן עָלֶיהָ לְבָנָה (ב, א).

אמרו רבותינו בגמרא (מנחות קד:): אמר ר' יצחק, מפני מה נשתנית מנחה שנאמר בה 'נפש'. אמר הקדוש ברוך הוא, מי דרכו להביא מנחה, עני, מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו לפני.

חיזוק גדול יש לנו ללמוד מקרבנו של העני הנחשב כאילו הקריב את נפשו, שכמו כן הוא גם בדורות, שיש דורות עשירים ויש את דורותינו האחרונים שבבחינת 'עני' - 'אין עני אלא בדעת' (נדרים מא.), בוודאי מעלה עליהם הכתוב כאילו הקריבו נפשם בעבודתם את ה' עם כל המניעות וקטנות המוחין, וחשובים הם עוד יותר מכל אותם דורות הראשונים כמלאכים.

וכך שאל רבי חיים ויטאל ע"ה את רבו האר"י הקדוש ע"ה, על מה שאמרו בירושלמי (שבת פ"ה ה"ד) שפעם אחת יצאה פרתו של רבי אלעזר בן עזריה ברצועה שבין קרניה והושחרו שיניו מרוב תעניות שהתענה על כך. אם כן, שאל רבי חיים, מה נענה אנחנו אזובי הקיר אם בארזים נפלה השלהבת והתענו על חטא קטן תעניות למכביר. ענה לו האר"י הקדוש: בזמן הזה בחשכת הגלות אף צעקה ואנחה אחת אמיתית מישראל מעומק לבו נחשב כהתעניתים משנים הקדמונים.

הוסיף על כך הישמח ישראל (חנוכה אות נ"ו), את זה אמר האר"י הקדוש בדורו, אם כן בדורנו אנו שירדנו פי כמה וכמה מדורו המופלא של האר"י, על אחת כמה וכמה שכל זעקה אמיתית הבוקעת מעומק ליבו של יהודי, עושה רושם ופועלת יותר מתעניות וסיגופים של דורות הראשונים עכ"ד.

והוא הדבר שרצה נותן התורה ללמדנו באמרו נפש כדרשת חז"ל 'מי דרכו להביא מנחה עני, מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו', כי כמו שבזמן שבית המקדש היה קיים נחשב קרבנו של עני כאילו הקריב נפשו כן גם בדורנו דור עני שאין עני אלא בדעת, דור עני במצוות בתורה וברוחניות, מעלה עליהם הכתוב כאילו הקריבו ישראל נפשם.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

אדם ובהמה תושיע ה' - הכפרה בימינו מישועתו של הקב"ה

יסורים שהם הרעה הרודפת את החטאים. כנגד ששאלו לנבואה ואמרה 'הנפש החוטאת היא תמות' נאמר 'אדם כי ימות באוהל'. כנגד מה שאמרה תורה יביא קרבן נאמר 'אדם כי יקריב מכס'. וכנגד דברי הקב"ה 'עשה תשובה ויתכפר נאמר 'אדם ובהמה תושיע ה'.

והנה, בתשובת השנים הראשונים שהם הנבואה והחכמה, יוצא ממנה רעה הן לאדם והן לבהמה [ראה בשערי תשובה לרבינו יונה (שער ג' קז): כי מי שהוא חייב מיתה בידי שמים עולה מות בחלונותיו, ובעלי חיים מקנה קנינו מתים, פרתו רועה באפר והיא מתה, תרנגולתו רועה באשפה והיא מתה, וידבק המוות בו עד כלותו אותו], וגם בעצת התורה 'ביא קרבן ויתכפר' עדיין הויה רעה לבהמה כי נשחטת היא לקרבן. אך בדברי הקב"ה הויה ישועה לכל הן לאדם והן לבהמה, ויפה מרמז על כך הפסוק 'אדם ובהמה תושיע ה'', שבדברי הקב"ה הויה ישועה לאדם ולבהמה. ודברי פי חכם חן ושפתיים ישק.

לחוטא הדרך הישר שה' יתברך הוא הישר, ומאחר שהוא הישר הוא גם כן מורה הדרך הישר לאדם.

[ועוד כי מפני כי הרעה מוכן לרשעים בסוף והוא יתברך טוב, והטוב רוצה בטוב ולא ברע שיהיה לרשע, ולפיכך מצד ב' בחינות מה שהוא יתברך טוב וישר ראוי שה' יתברך מורה לחטאים שהם הולכים בדרך מעוקם מורה להם אל דרך הישר ולהציל אותם מן הרעה אשר מוכן לרשעים (מהר"ל שם)].

ישועת הקב"ה הן לאדם והן לבהמה

דרוש נאה דרש על כך הרה"ק רבי שלמה קלוגר ע"ה (גבורות שלמה תזריע). במסורה מצינו ארבע פעמים 'אדם' - 'אדם כי יהיה בעור בשרו' (ויקרא יג ב), 'אדם כי יקריב מכס קרבן' (שם א ב), 'אדם כי ימות באוהל' (במדבר יט יד), 'אדם ובהמה תושיע ה' (תהלים לו ז). וארבעה אלו כנגד ארבעת התשובות שאמרו בירושלמי. כנגד ששאלו לחכמה ואמרה 'חטאים תרדף רעה' נאמר 'אדם כי יהיה בעור בשרו שאת', דהיינו

אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּס (א ב). בירושלמי מובא (מכות פ"ב ה"ו): אמר רבי פינחס 'טוב וישר' (תהלים כה ח), למה הוא טוב, שהוא ישר, ולמה הוא ישר, שהוא טוב, 'על כן יורה חטאים בדרך' (שם) שמורה דרך תשובה. שאלו לחכמה חוטא מהו עונשו, אמרו להם 'חטאים תרדף רעה' (משלי יג כא). שאלו לנבואה חוטא מהו עונשו, אמרה להן 'הנפש החוטאת היא תמות' (יחזקאל יח ד). שאלו לקודשא בריך הוא חוטא מהו עונשו, אמר להן יעשו תשובה ויתכפר לו. היינו דכתיב 'על כן יורה חטאים בדרך' יורה לחטאים דרך לעשות תשובה. ובפסיקתא דרב כהנא (כד ז) וכן בילקוט (יחזקאל רמז שנח) נוסף, שאלו לתורה חוטא מהו עונשו, אמרה להם יביא אשם ויתכפר לו.

ביאר המהר"ל מפראג ע"ה (נתיבות עולם נתיב התשובה פ"א): במדרש הזה בא לבאר כי אם שהאמת הוא שמצד השכל אין ראוי שיהיה לחוטא תשובה, מכל מקום יש לאדם תשובה, ואף כי נפלאה היא בעינינו. וזה שאמר 'טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך', ורוצה לומר שה' יתברך הוא מורה

ה' יראה ללבב וחשוב בעיניו הקרבן שמביא כפי יכלתו

(מנחות קד): את הפסוק (להלן ב א) 'ונפש כי תקריב קרבן מנחה לה'', אמר ר' יצחק, מפני מה נשתנית מנחה שנאמר בה 'נפש', אמר הקדוש ברוך הוא, מי דרכו להביא מנחה, עני, מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו לפני. וכיוצא בזה כתיב בפסוק שלפנינו, כי מהתיבה 'מכס' למדנו שה' מבקש מהאדם שיעבוד אותו כפי כוחו ויכולתו, ומאיך תיבת 'מכס' משמעותה גם מעצמותכם. דבא לרמוז לנו, כי המקריב ועובד את ה' כפי יכולתו, מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב את עצמו.

וזה הביאור בפסוק אדם כי יקריב מכס קרבן לה', כאשר אדם כי יקריב, האל יתברך אינו מעריך הקרבן אליו, אלא רואה שהוא מכס, לכך מתפייס בדבר שהוא כפי ערככם, מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן, יש שיביא בהמה גדולה ויש שיביא בקר, ויש שאין בערכו אלא שיביא צאן, כל אחד יביא כפי ערכו מן הבהמה מן הבקר מן הצאן כפי ערכו.

המביא כפי ערכו כאילו הקריב

עצמותו ונפשו

יתכן להוסיף על דבריו, כי הנה על האדם העושה כפי ערכו ויכולתו דרשו בגמרא

אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּס קֶרְבָּן לַה', מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבְּקָר וּמִן הַצֹּאן מִקְרִיבֵי אֵת קֶרְבָּנְכֶם (א ב). חסד גדול עשה האל-ל יתעלה עם האדם, שאינו מבקש ממנו לשרתו לפי גדולתו של ה' יתברך, אלא לפי יכולתו של האדם, וכפי שביאר ביד יוסף לרבי יוסף צרפתי ע"ה (כי תבוא דרוש א'): הנה אמת ויציב שאחד מחסדי האל יתברך שעושה עם ברואיו, שאינו שואל מהאדם שישמשנו כפי ערך גדולתו ורוממותו, אלא כפי כוחו ויכולתו של האדם, אם מעט מעט ואם הרבה, כפי השגת יכלתו, עשיר בשורו בינוני בשיו עני בתרנגולתו,

רמז לג' עיקרי הקדושה בעולם הזה

כי כדי שיבוא האדם לפני ה' יש לו לשחוט ולמעט בדברים הרמזים כאן. על ירך רומז על קדושת הברית שבירך. המזבח - קדושת האכילה, שכידוע שולחנו של אדם הרי הוא כמזבח. צפונה - רמז לתאוות הממון וכדכתיב (איוב לו כב) 'מצפון זהב יאתה'. ואז יוכל להיות לפני ה', שבכך מתקדש כל גופו ונעשה ראוי להיות לפני ה'.

בשלושה אלו, קדושת האכילה, קדושת הממון וקדושה בדברים שנפשו של אדם מחמדתו ובכלל זה קדושת הברית והנוגעים אליה, כשמירת העיניים והמחשבה וקדושת הבית.

אמר הרבי הקדוש רבי ישראל מרוזין ע"ה, דבר זה רמזה לנו תורה בנועם אמריה: ושחט אותו על ירך המזבח צפונה לפני ה', ללמדנו

וְשַׁחַט אֹתוֹ עַל יָרֵךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפוּנָה לִפְנֵי ה' (א).

אמרו צדיקים הנה ענייני הקדושה רבים הם, שבכל דבר ודבר יכול ואף נדרש מהאדם לקדש את עצמו לעשות הדברים לשם פועלן, וכשהולך בדרך זו מקדש את עצמו ואת סביבתו וזוכה להשראת השכינה. אך עיקרי התעצמות הקדושה עיקרם

כשבדוק כל אבר ואבר מאבריו בפני עצמו ידע את מצבו

אף על גב דאתגזר עליה עונשא, יתקרא ולא יכיל ההוא עונשא לשלטאה ביה.

כח הפה גם כאשר הלב אטום וסתום

ואף כשהאדם מנסה לרחוץ את לבו ורואה שלבו אטום אל יפול לבו בקרבו, כי גלוי וידוע לפני רבון העולמים שרצוננו לעשות רצונו ולקיים כל מצוותיו חוקיו ומשפטיו, ולא להיכשל בשום נדנדוד חטא והרהור עוון במחשבה בדיבור ומעשה, וחפצים אנחנו להרגיש את ההרגשות הגדולות שאדם צריך להרגיש אחר שעושה חטא, אך מה נעשה ותוקף הגלות אוטם וסותם את ליבנו בחותם בתוך חותם, ופעמים שקשה להרגיש אפילו הרגשה קטנה, לא גנוחי ולא יליל.

אך על זה אמר הנביא (הושע יד ג) 'קחו עמכם דברים ושובו אל ה', אמרו אליו כל תשא עוון וקח טוב ונשלמה פרים שפתינו', שאף שהלב אינו מרגיש, עם כל זאת נקח עמנו דברים, ועל דרך שכתוב 'כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו', והקשה **בשם משמואל** (נצבים תרע"א ד"ה כי קרוב) ובעוד ספרים, מדוע נכתב 'בפיך' קודם ל'לבבך', הרי סדר התשובה היא שבתחילה מתחרט בליבו ואחר כך מתודה בפיו, וביארו שיטתם פעמים שהלב אינו מרגיש חרטה ועדיין אינו מבין את גודל הריחוק שיש לעושה עבירה, אך לכל הפחות יתחיל בפיו ויתוודה על עוונותיו, וישפוך שיח פני בוחן לבות שיפתח ליבו לתשובה וחרטה, ואחר כך יסייע לו הקב"ה ויכנסו הדברים לליבו.

מעלת המחשב לעשות מצוה אף שלא עשאה

וכבר אמרו צדיקים על דברי הגמרא (ברכות ו.) 'חישב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה', שכאשר אדם עושה מצוה כמעט ואי אפשר שלא יתערב בזה פניות ונמצא שהמצוה אינה בשלימות, אך אם נאנס ומעלה עליו הכתוב כאילו עשאה זה ביתר שלימות כי אין פניות במצוה. וכן בענין התשובה, אדם יעשה המוטל עליו ויעזוב דרכיו הרעים, ואז יבכה ויתחנן ויעשה כל מה שיכול, ואם נאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה והקב"ה יעזור לו להשלים תשובתו, ותהיה התשובה ביתר שלימות.

רכה תשבר גרם' (שם כה טו) וכפי שכתב רש"י: 'ולשון רכה' בתפילה ובתחנונים, 'תשבר' את עצם קושי הגזרה. כן הדבר אצל אבינו שבשמים שאף מי שהתרחק וקשה דרכו לחזור בתשובה שלימה, אבל אם שופך את לבו ברחמים ותחנונים וצועק לבו אל ה', ע"י זה מתעוררים רחמים מרובים ועצומים ונפתחים כל השערים, ע"י התפלות צומות וזעקות.

תיקון החטאים בבכייה מעומק הלב

כן ראינו אצל רבי אלעזר בן דורדיא (ע"ז ז.) אף שעבר עבירות חמורות ביותר, אך כששמע שאינו יכול לחזור בתשובה, תפס את עצמו וצעק ובעה מקירות לבו, שמים וארץ בקשו עלי רחמים וכו', אמר אין הדבר תלו אלא בי, נתן ראשו בין ברכיו וגעה בבכייה עד שיצאה נשמתו, יצאה בת קול ואמרה רבי אלעזר בן דורדיא מזומן לחיי העולם הבא.

אמנם אין לנו השגה במה שהצליח לתקן ואת הניצוצות שהעלה ע"י תשובתו ולאיהז מדריגות עצומות הגיע כדאיתא בספרי המקובלים, אך זאת נוכל ללמוד כל אחד ואחד מישראל שאף אם חטא והרשיע חלילה עד שנראה שאין לו אפשרות לחזור בתשובה, יתן ליבו לקחת לימוד מרבי אלעזר בן דורדיא, שכאשר ראה והבין שבשביל לתקן את העוונות החמורים שעבר, לא יספיקו כל ימי חייו, געה בבכייה נוראה עד שיצאה נשמתו.

וכן כתוב (ירמיה ח כג) 'מי יתן ראשי מים ועיני מקור דמעה ואבכה את חללי בת עמי', שהיא העצה לאדם שחללים הפיל במעשיו, שיתן ראשו מים ועיניו מקור דמעה, וה' יתברך ברחמי שרואה את צערן ודמעותיו ולפניו נגלו כל מצפוני הלב ורואה שמתחרט על מעשיו, אף שאין בכח האדם לתקן מעשיו בעצמו, משלים הקב"ה את תשובתו ומחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה (קידושין מ.). ולא עוד אלא גם ממתיק את הדין מעליו, שבכוח הדמעות לשבור כל מחיצה וגזירה שחלילה נגזרה על האדם כדברי הזוהר הקדוש (ויחי רכג.): כל בר נש דאושיד דמעין קמיה דקודשא בריך הוא,

והפשיט את העלה ונתח אתה לנתחיה. ונתנו בני אהרן הפהו אש על המזבח וגו'. וערכו בני אהרן הפהנים את הנתחים וגו'. וקרבו וקרעו ירחץ במים והקטיר הפהו את הכל המזבחה עלה אשה ריח ניחות לה' (א ו-ט).

מכאן לימדנו הרה"ק יחיאל מיכל המגיד מזלאטשוב ע"ה דרך תשובה לשוב לאבינו שבשמים. וכך דרש, על האדם לקחת כל אבר ואבר מרמ"ח איבריו בפני עצמו, ויבדוק ויעיין איזה פנים וצורה יש לו. ובכך הפשיט את העולה היא הגאווה שבאה לו לאחר שעשה איזה מצוה וחושב שבא לשלימות, ובכך שינתח ויעיין בכל אבר לבדו, יראה שעדיין יחסר הרבה לבוא לשלימות.

כשבוכה ומתחנן בדמעות יכול לטהר נפשו

והמשך הכתובים מורים לנו אף הם, מה יעשה האדם לאחר שרואה את מצבו כי נורא הוא, שלאחר מכן כתוב **וערכו בני אהרן הכהנים את הנתחים וגו' על העצים אשר על האש וגו'**, ובא ללמד שאש בקרבו תוקד, בהעלותו את מצבו על לבו. ואז **וקרבו וקרעו ירחץ במים**, שלבו ימס כמים מהמצב שנמצא בו, וכמו שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים קיט קלו) 'פלגי מים ירדו עיני על לא שמרו תורתך'.

כפי שאמרו בספרן של צדיקים על הפסוק (במדבר לא כג) 'כל דבר אשר יבוא באש תעבירו באש וטהר, וכו' וכל אשר לא יבוא באש תעבירו במים', ישנם דברים שיעברו ויחלפו באש, ויש דברים שהם בבחינת 'אשר לא יבוא באש' ועליהם נאמר 'תעבירו במים' שצריך להוריד דמעות כפלגי מים כדי לטהר נפשו לה'. שצריך האדם להשתמש בכל האמצעים העומדים לרשותו כדי לזכות להתקרב חזרה לאביו שבשמים. אפשר לרמוז במה שאמרו בגמרא (ר"ה לג:) שתי דרכים לפרש 'תרועה' שנאמרה בתורה, או 'גנוחי גנח' או 'ילולי יליל', שצריכים לגייס את כל הכוחות, אם באש אם במים, אם בגניחה אם ביללה, וכשאדם עושה כל שביכלתו עוזר לו הקב"ה וזוכה שיתרצה עבד אל אדוניו.

וידוע שכל עולם הזה הוא משל, וכמו בעולם הזה אם בן מתחנן לאביו אפילו בדבר הקשה עליו, אולם אם הוא בבחינת 'תחנונים ידבר רש' (משלי יח כג), אזי 'לשון

יצא לאור ע"י מכון אור לישראל © כל הזכויות שמורות אין להעתיק או לנצל ללא אישור מפורש בכתב ממכון אור לישראל עיצוב ועימוד: שוקי קנר

איזרות ומיד ממעוררטי

בית מדרשו של המגיד

סיכום ותמצות דברי תורתו של המגיד

מגיד מראשית

תורתו של המגיד ויע"א לפרשת השבוע

קול ה' מדבר אל האדם תמיד לקשרו לשרשו

של הנשמה, שהוא לדבר אפילו בענייני העולם מבלי להתנתק במחשבתו מהשורש, כפי שהנשמה חבוקה ודבוקה בשורשה למעלה על ידי הדיבור הנזכר. ועל ידי זה זוכה לקשר עולמות עליונים ותחתונים יחדיו, שהרי באופן זה שורה בו כח המחשבה שאליו נמשך ונזל כח הדיבור העליון, המקשר אותו עד לעולמות העליונים והנעלים ביותר שבהם מאיר אור אין סוף ברוך הוא, ונמצא שהבורא יתברך שוכן באותיות הדיבור, וממילא אף בכח העשייה של הגוף, שעל ידו יוצא כח המעשי של הדיבור בהגיית חמשה מוצאות הפה.

ועל כן, אף שאר הדיבורים שמתעוררים בו במחשבתו לדברם בכל ענין שהוא, אם יזכה וישגיח עליהם שיהיו כראוי על פי דרכי התורה, יבין שיש בהם רמזים עמוקים של הנשמה שרוצה לקשר את כל כוחות הנפש בהקב"ה, ועל ידי מחשבתו של האדם והתקשרותו באלוקים חיים יוכל להבין כל דיבור ודיבור להיכן הוא שייך - לאיזה מידה מהמידות האלוניות הנטועות בו, ואז יהיו כל דיבוריו דיבורים אלוניים ממש, וממילא יזכה להביא על ידיהם את אור השכינה בתחתונים.

ומכיון שבכל דיבור ודיבור שהאדם מדבר מאיר בו כח הדיבור העליון שהוא אורה של הנשמה, לכן הדיבור עצמו מתרה בו בקול גדול לבל ינתק משורשו לדבר דברי חולין שאין בהם שום תועלת לעבודת השי"ת, כי כל הדרכים והדיבורים שאדם מדבר בענייני העולם בחזקת סכנה הם, שמה ינטה מאור הנשמה המאיר במחשבתו וישכח מצ"איות השי"ת וכלי דעת ידבר, ואז ישתמש בכוח העצום של הדיבור להתקשר דווקא בדברי חול ולתרחק יותר משורשו - היפך הכוונה האלונית בכח הדיבור.

אבל החכם, גם בדיבור שמדבר בכל ענין וענין מעסקיו ודיבוריו, יחזק ויזכור בהתחדשות להאיר בתוכו את ידעית ה' ברוך הוא המאירה במחשבתו מכח אותה השבועה, על ידי יישוב דעתו להזכיר לעצמו השבועה שנחקה בנשמתו, ועל ידה לקשר עצמו להקב"ה, ועל ידי שישבו ויחזק את התקשרות מחשבתו באור הבורא ברוך הוא.

מלבד זאת מוסיף רבינו ומבאר, שההתראה הנשלחת אל האדם מכוח עליון המשגיח ושומר אותו שיהיה תמיד מקושר לשורשו, אינה רק ברוחניות - על ידי המחשבות הנשלחות אליו, כי אם גם באופן שהקב"ה מסבב את כל מה שנקרה לעיני האדם, שכל מעשה וענין הנראה לפניו יהיה כפי העניין הרוחני שעליו לתקן באותה שעה.

וכללו של דבר שאותו שורד רבינו לאורך כל מאמר זה, הוא שהקב"ה מדרך את האדם בכל עת על ידי השכינה שהיא נשמתו המדברת אליו, ועל ידי מאורעותיו ומקוריו, שהכל באמת בהשגחה פרטית מדוקדקת ונפלאה שעל ידה הקב"ה מלמדו בינה בדרך הישר.

במאמר זה נתבאר כוחה הפנימי של הנשמה שנמסר לה בשעה שירדת לעולם, כאשר יורדת לתוך הגוף שהוא חומר גשמי המסתיר על החיות האלונית שנמשכת אליו על ידי הנשמה, ואז מתגרים בו כוחות הרע, המעורבים בכוחות הנפש החיונית אשר בו - הנפש הבהמית השורה בגוף, ועל ידי זה התשוקות רעות והתשוקות הטובות השורות בנפש בערבוב גדול, עד שאפילו בשעה שיוסק בטוב כגון בעבודת התפילה, צצין בו על כרחו מחשבות זרות.

והעצה לזה היא שהנשמה תאיר בגוף, בכוח התקשרות איתנה אל שורשה העליון, ועל ידו תגיע אל הגוף תודעת הנשמה וידיעתה העמוקה להבחין בין טוב לרע, כי הערבוב בין טוב לרע הוא כאשר המבט החיצוני של הגוף גובר, אבל כאשר מאירה בנפש ראייתה האמיתית של הנשמה, שחצובה ממקור האמת ומכירה בין טוב לרע בכוחה האלוני שהוא אור האמת, רואה האדם את דרכו הסלולה אל בית ה', וזהו דיבור הרוחני של הנשמה.

והתגלות הדעת וההתקשרות הזאת **שצא מהמחשבה אל הפועל אף בידעית הגוף החומרי**, הוא על ידי כח הדיבור בפועל, שהוא עיבוי כוחות רוחניים בצורה מוחשית בגשמיות, ולכן על ידו נמשך ומאיר בנפש כח המחשבה שהוא כח רוחני, בצורה מוחשית ומעשית הניכרת בגשמיות בחוש השמיעה, שהרי הדיבור נובע מהמחשבה, שצינורותיה מתפשטים אל הבל הלב והתרגשות נימיו, ומשם יוצא הקול שמתבטא בקול האדם ובהגיית הדיבור בפיו, ועל ידי זה נשלם התקשרות החיות הפנימיות עם החיצוניות.

ובאמת כל מהותו של כוח הדיבור מתחילתו ועד סופו נובע משורש הנשמה ממש, כמבואר כאן, שלפני שהנשמה יורדת לעולם, היא מתקשרת בקשר אמיץ ומיוחד בכח הדיבור האלוני שהוא השכינה - דבר המלך המנהיגה את כל הבריאה, ובסדר הספירות, נקראת השכינה בשמה של ספירת המלכות - המידה העשירית, המביאה תמיד בכל העולמות **לידי פועל** את אור החכמה והמחשבה, אשר הוא פנימיותו וחיותו של כל עולם מכל העולמות שיתמשך לדרגות התחתונות ויקשר אותם לאורו.

וכח זה של הדיבור ששוכן בנשמה, הוא **כח חי וקיים, תענוג החיבור אל השורש המתחדש ומתווסף בכל עת לקשר את הנשמה לשרשה**, וזהו בעצם **דיבור הקב"ה אל האדם לקשרו אליו**, שזו היא הקריאה "תהי צדיק ואל תהי רשע" (נדה ל:), כלומר שתמשיך להיות אחוזה ודבוקה בחבל הכסף - הכיסופים והחשק - בחי החיים ברוך הוא, שרק על ידי דביקות זאת נמשכת לו חיותו האמיתית.

והגילוי בפועל של הכוח האלוני הנזכר שצפון בכח הדיבור, הוא הכוח האלוני שבאדם שהוא המדבר את דיבורי התורה והתפילה שהם דיבורים אלוניים - בקולה של הנשמה, ויותר מכך - הוא המעניק לאדם את היכולת ליצור בעצמו כח דיבור גשמי כעין כוחה

קול קורא במדבר פנו דרך ה' (ישעיה מ ג). על דרך ושמעה קול אלה (ויקרא א א). ויבאר על פי הקדמת דברי הגמרא (נדה ל:): שמשביעין אותו הוי צדיק ואל תהי רשע שעה אחת בעולם. כי בהתחלת היות הנשמה לברא, בבוא הזמן שבו הנשמה צריכה לירד ממקור חוצבה שנחצבה ממקור כבודה בעולם העליון, לעולמות התחתונים - להתלבש בתוך הגוף, מקשרים אותה בשכינה שהיא עולם השבועה השכינה נקראת 'עולם השבועה' על שם השבועה שנמשכת משם לכל נשמות ישראל, כלומר שחיות הנשמה נמשך לנשמות ממקור נשמות ישראל - הקב"ה, על ידי בנין כל חלקיה, שנמשכים ממקורם בסדר ההשתלשלות מלמעלה למטה, יחידה, חיה, נשמה רוח ונפש, וחלק הנפש נשלם לצאת ולהגמר אך ורק על ידי השכינה, שעניינה הוא גילוי 'מלכות' שמים בתחתונים. ומציאות זאת שהשפע האלוני נמשך תמיד על ידי ה'מלכות', היא עצמה חבל ההתקשרות המקשר את הנשמות בקשר בו ינתק, שהצינור שקובע את חיותה שימשך דווקא באופן זה על ידי מלכות שמים, הוא מכריח אותה להתקשר שם תמיד, שלולי כן יתנתק חיותה ממקור החיים - אור ה'.

ונמצא שזה עצמו **השבועה, היא שתהא מקשרת שם**, כלומר השבועה הוא ההתקשרות, כשם שאדם נשבע שיעשה כך וכך מוכרח להיות על ידי דיבורו לעשות כפי שדיבר, כך הקשר שמקשרים הנשמה בשרשה הוא עולם הדיבור, ודיבור זה שהוא ההתקשרות התמידית הדובר אל הנשמה ומזכיר לה בכל עת "תהי צדיק ואל תהי רשע" לבל תנתקי ממקור חיותך, הוא עצמו מכריח בפועל בכל עת שעה לנשמה להיות מקושרת לשם, כי רק על ידי קשר זה ימשך הקשר שלה למקור החיים ברוך הוא, גם כשהיא מלובשת בעולם העשייה.

וכל הדבורים שמודברים בעולם הזה נחצבים מהדבור שלמעלה, כח הדיבור הזה שנטוע בנשמה, שהוא כח ההתקשרות, הוא מקור כח הדיבור בנפש שנמשך ונובע מכח הנשמה, שלולי הנשמה היה האדם כבעל חי ולא היה בו כח השכל המדבר, ונמצא שכל דיבור ודיבור שבו הוא מאותו הדיבור שהוא המקשר בינה לעולמות העליונים.

והדבור הזה הוא ממצע הכולל את דבור אחרון שלמעלה ודבור ראשון שלמעלה כדרך כל העולמות, שהדרגה התחתונה של המשפיע היא הדרגה העליונה של המקבל, כי הדיבור הוא תמיד המקשר בין עולם לעולם, כדרך לימוד הרב את תלמידו על ידי הדיבור, שכל חכמת הרב טמונה באותו דיבור ומשם נמשכת אל התלמיד כל חכמתו, וכל

הַדְּבוּרִים שְׁמֻדְבְּרִים בעולם הזה **בְּאִים מְזָה הַדְּבוּר**, שהדיבור שיש בנפש האדם בעולם הזה נמשך מדיבור אחרון שלמעלה שהוא הידיעה שמוסר לה העולם העליון שיש מנהיג ואדון לכל ומוכרחת להיות מקושרת אליו, וזה מקור כח הדיבור שבאדם, שהוא נטוע בו על מנת שעל ידו תוכל הנשמה להתפשט אל תוך כל חלקי הנפש, ולהוציא כוחותיה אל הפועל בדיבורי התורה והתפילה, וּמְמִילָא כָּל מַה שְׁמֻדְבְּר מְעוֹרֵר זֶה הַדְּבוּר, מכיון שבכל דיבור יש התפשטות כח השכינה, כי בלעדיה אין לאדם כלל כח דיבור, נמצא שבכל דיבור הוא מוציא מהכח אל הפועל את כח השכינה.

וְזֶהוּ 'לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׂוֹא' (שמות כ ז), פְּרוּשׁ, כְּשֻׁמְדְבֵר דְּבָרִים בְּטָלִים מְגַבְיָה וּמְעוֹרֵר כַּח זֶה הַדְּבוּר בְּחֻמּוֹ שֶׁהוּא כַח שֶׁמְעוֹרֵר הַשְּׂכִינָה וּמְמִילָא הַהִשְׁתַּמְשׁוּת בּו הַיָּאֵרֶק לְשֵׁם הַמַּלְכַת הַקַּב"ה בְּעוֹלָם עַל יַדִּי דִּיבוּרֵי תוֹרָה וְתַפִּילָה וִירַת שָׁמַיִם, וְכַל הַשְׁתַּמְשׁוּת אַחֲרַת הוּא בְּבַחֲנֵת נוֹשֵׂא אֶת שֵׁם ה' (הַדְּבוּר שֶׁהוּא מִכַּח הַשְּׂכִינָה) לְשׂוֹא, וּבְבַחֲנֵת 'מוֹעֵל בְּהַקְדָּשׁ', שֶׁמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּכַח הַשְּׂכִינָה לְחִינּוֹ, וְהוּא מִתְרָה וְעוֹמֵד בְּזָה מִתְחִילָה קוֹדֵם שְׁעוֹלָה בְּדַעְתוֹ לְדַבֵּר, שֶׁהוּא מוֹזֵהר לֹהִיּוֹת לוֹ הַתְּקַשְׁרוֹת בְּזָה הַדְּבוּר, בְּכַל דִּיבוּר שֶׁהוּא גִילוּי כוּחוֹת הַנֶּפֶשׁ מִהַכּוֹחַ אֶל הַפּוֹעֵל, מְחוּיֵיב הָאָדָם לְהַתְקַשֵּׁר קוֹדֵם כָּל בְּכַח הַדְּבוּר שֶׁל הַנֶּשְׁמָה שֶׁהוּא מִהַשְּׂכִינָה, לְבַל יֵאבֵד חֲלִילָה מִכּוֹחַ הַחַיּוּת שְׁלוֹ שִׂיִּצְא וִינִטָּה מְצִינּוֹר הַחַיִּים שְׁלוֹ שֶׁהוּא הַשְּׂכִינָה, וּמְמִילָא מוֹתֵרָה הוּא שִׁיְהִי דִּיבוּרוֹ בְּאוֹפֵן זֶה לְקַשֵּׁר מִחֻשְׁבַּת הַדְּבִיקוֹת שֶׁל הַנֶּשְׁמָה - אֶל עוֹלָם הַמַּעֲשֵׂה, וְכִשְׁהוּא רוֹצֵה חֵס וְשִׁלּוּם לְנִטּוֹת מְדַרְגָּה הַטּוֹב מִתְרָה בּוֹ הַדְּבוּר וּמְזַכֵּיר לוֹ שֶׁאֵם יִנְטָה מְדַרְגָּה הַטּוֹב נוֹטָה הוּא מְצִינּוֹר הַחַיִּים שְׁלוֹ שֶׁהוּא הַשְּׂכִינָה, וְגַם מִי שְׂזוֹכָה שׁוֹמֵעַ שְׁמִתְרָה בּוֹ הַקּוֹל שֶׁבְכָל יוֹם וַיּוֹם מִתְחַדֶּשֶׁת קִרְיָתוֹ שֶׁל קוֹל זֶה, אֲלֵא שְׁאִין הַבְּרִיּוֹת מְאִיזִינִים לוֹ, כְּלוֹמֵר שְׁאִין דַּעְתָּם פְּנוּיָה לְשִׁמּוֹעַ אֶת קוֹל ה' וְקוֹל הַנֶּשְׁמָה, וְלִכֵּן אִין בְּאֵה קִרְיָה זֹאת לְתוֹדַעְתָּם, וּמִי שֶׁמְצַפֵּה וּמִשְׁתוֹקֵק לְשִׁמּוֹעַ זוֹכָה לְשִׁמּוֹעַ.

וְזֶהוּ 'נֶפֶשׁ כִּי תִחְטָא' (ויקרא ד ב), ומפרש הזוהר הקדוש (שמות יג): **אוֹרִיתָא קָא מִתְמַה הַאִיךְ אֶפְשֵׁר שְׁתִּחְטָא וְשִׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים**, אִין יִתְכֵן שֶׁתִּשְׁמַע הַנֶּשְׁמָה קוֹל אַחַר בְּעוֹלָם הַמְעוֹרֵר אוֹתָהּ לְעַנְיָן אַחַר הַנוֹטָה מְצִינּוֹר הַחַיִּים שְׁלָה, וְלֹא תִקְשִׁיב לְקוֹל הַנֶּשְׁמָה הַמְזַהֵר אוֹתָהּ לְבַל יִנְטָה מִמֶּנָּה לְבַל תֵּאבֵד אֶת מְקוֹר הַחַיִּים, הֵלֵא הִיָּה לוֹ לְשִׁמְעַ קוֹל הַשְּׂבוּעָה שְׁבָה תְּלוּי כָּל חַיּוֹתָהּ.

'אוֹ רָאָה', כֵּאֵן מִמְשִׁיךְ וּמְבָאֵר, עוֹד דְּרַךְ שֶׁמְעוֹרְרִים אֶת הָאָדָם מִשָּׁמַיִם לְתִשְׁבוּבָה, עַל פִּי הַמְּבֹאֵר בְּהַמְשָׁךְ דְּבָרֵי הַזוֹהַר הַקְּדוֹשׁ הַנ"ל, שְׂרָאָה מַעֲשֵׂה שְׁלֵל אַחֲרִים, וְנִזְכָּר בְּמַעֲשָׂיו. כִּי כָּל מַה שְׂאָדָם רוֹאָה, יִשִּׁים אֶל לְבוֹ לְמַה הָרָאָה לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת זֶה, הֵלֵוֹא הַכָּל בְּהַשְׁגָּחָה פְּרִטִית, וְאֵם כֵּן יִתְבּוֹנֵן אוֹדוֹת הַמַּעֲשֵׂה הַנִּרְאָה לְעִינָיו מְאִיזָה מִידָה הוּא, שְׁבוּדָאֵי נִרְאָה לְעִינָיו אוֹתוֹ הַמַּעֲשֵׂה מְאוֹתָהּ הַמִּידָה - מְאֵהבָה אוֹ מִירָאָה וְכִיּוֹצֵא, כְּדִי שִׁיּוּכַל לְהַעֲלוֹתוֹ לְאוֹתָהּ מִידָה, וְאֵם רוֹאָה דְּבַר עֲבָרָה

אז יש בדבר הנראה לעינינו מוסר ותוכחה לאדם זה הרואה, (מלבד עבודת העלאת המידות), **וְיַחְשָׁב מִסְתַּמָּא גַם אֲנִי עֲשִׂיתִי זֹאת**, ואם לא עשיתי זאת בפועל בוודאי עשיתי שִׁמְצִי מְנָה, ואם לא עשה אפילו שִׁמְצִי בפועל, יאמר לעצמו **אֵף עַל פִּי שְׁלֵא עֲשִׂיתִי זֹאת בְּמַעֲשֵׂה מַמְשׁ, מְכַל מְקוּם בְּעִנְיָן אַחֵר** עשה זאת, כגון **שֶׁהֲרָהר בְּלָבוֹ לְעֲשׂוֹת** או שעשה מעשה שלפי דרגתו הוא נחשב כעניינה של אותה עבירה.

וְיָדוּעַ כִּי הַמְחַשְׁבָּה חֲמוּרָה מִמַּעֲשֵׂה כִּיּוֹן שהיא רוחנית ונעלה יותר, היא פוגמת בעולם גבוה יותר מאשר המעשה שהוא במיעוט מחשבה שיש בו מיעוט חיות. **לְמַשְׁלֵל אֵם הוּא רוֹאָה אֶת אֶחָד שְׁבָא עַל אִשְׁתִּי אִישׁ וְהוֹלִיד מִמְזָר**, הרי זה בא לרמז לאדם שחטא כעין זה במחשבה, והמחשבה שהיא דְּמִיּוֹן לְזָה, הִנֵּי מְחַשְׁבָּה זָרָה, כגון כשמחשבה זרה רוכבת על הדיבור בשעת תפילתו, שמכיון שהמחשבה היא בחינת כוח משפיע המכונה 'בעל', והדיבור מקבל מהמחשבה ומוציא את החיות שבו לידי פועל כ'אשה' המביאה את החיות שבבעלה לידי פועל והולדה, נמצא שכשמחשבה זרה רוכבת על דיבורי התפילה נחשבת המחשבה בבחינת איש שבא על אשת חבירו שהיא הדיבור, ואם כן המציאות שנולדה בעולם מחמת הדיבור, היא בבחינת ממזר.

עוד בחינה שלפעמים שמרמזים לו לאדם משמים, כשרואה אדם מוליד ממזר, והוא מוציא זָרַע לְבִטְלָה עַל יַדִּי מְחַשְׁבָּה זָרָה, כמו שאמר (עבודה זרה כ:): 'ונשמרת מכל דבר רע' (דברים כג י) שלא יהרהר אדם ביום ויבוא לידי טומאה בלילה, וחטא זה חמור כמו מוליד מְמֻזָּר, ובזה גם כן עובר על איסור אשת איש במחשבה, וכשמוציא על ידי מחשבה זאת זָרַע לְבִטְלָה, נחשב זָרַע זה בבחינת ממזר, שחמור כמו חטא הנ"ל (ובבחינה מסויימת אף יותר). **וְזֶהוּ אוֹ רָאָה, שְׂרוּאָה דְּבַר עֲבָרָה מְאָדָם אַחֵר, וְנִזְכָּר בּוֹ דְּבַר שְׁעָשָׂה.**

אוֹ יָדַע לשון התקשרות, לעורר את החוטה לתשובה, כשמתבונן בחומר הפגם שגורם בשעה שמתקשר להקב"ה בעודו מטונף בכח מחשבת העבירה: **עַל דְּרַךְ הַנֶּאֱמָר בְּסִלְחוֹת אֱלֹהִים בְּשָׁנוֹ בְּמַעֲשָׂיו וְנִכְלַמְנוּ לְהָרִים פְּנִינוּ אֵלֶיךָ. עַל דְּרַךְ מְשַׁל חוֹתָם הַמְטוּנָף, אֵם יִשִּׁים אוֹתוֹ עַל שְׁעוֹה שְׁעָלֵיו דְּרַךְ לְחַתּוּם עִם הַחוֹתְמַת, אֲזִי נְתַטְנֵף גַּם הַשְּׁעוּה. כִּי כְּשֶׁהָאָדָם מְלַכְלֵךְ בְּעֲבָרָה וּמְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ לְהִשָּׁם יִתְבַּרְךָ וּנְמַשֵּׁל לְחוֹתָם שֶׁהוּא מְקַבֵּל אֶת צוֹרַת הַשְּׁעוּה לְפִי הַחֻקִּיקָה אֲשֶׁר בּוֹ, כִּי הָאָדָם הוּא מְקַבֵּל אֶת אוֹר ה' לְפִי צוֹרַת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר בְּקַרְבוֹ, וְאֲזִי כְּבִיכּוֹל נַעֲשֵׂה הַלְּכָלוֹף לְמַעַלָּה כְּבִיכּוֹל, כְּשִׁנְעֵשֵׂה אַחֲדוֹת עִם הִשָּׁם יִתְבַּרְךָ בְּעַת תְּפִלָּתוֹ, שְׁבַתְפִּילָה מְדַבֵּק הָאָדָם אֶת מַחֲשַׁבּוֹתָיו לְהִשָּׁם יִתְבַּרְךָ, וְעַל יַדִּי זֶה נִמְשָׁךְ אוֹר ה' לְתוֹךְ נַפְשׁוֹ וּמְמִילָא נַפְשׁוֹ מִתְכַלֶּלַת עֵימוֹ וְנַעֲשִׂית מִרְכַּבָּה לְקְדוּשָׁתוֹ, שִׁיּוֹרֵד וּנְמַשָּׁךְ אוֹר ה' הַיּוֹרֵד לְתוֹךְ נַפְשׁוֹ מְשׁוֹרֵשׁ נַפְשׁוֹ שֶׁהוּא חֵלֶק מִתּוֹךְ קוֹמַת הַקְּדוּשָׁה הַכְּלִלִית שֶׁל כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּמְכִיּוֹן שֶׁהוּא מְלוֹכֵךְ נִמְצָא שְׁאוֹר ה' הַנִּמְשָׁךְ אֵלָיו יּוֹרֵד אֶל תּוֹךְ**

כלי מלוכלך ומצטייר בצורה ובאופן זה רח"ל, שנעשה בקדושה זאת בבחינה מסויימת פגם זה של החטא כביכול, ובאיזה אופן שורה הקב"ה עליו שיגרום הפגם הנזכר, ומבאר על ידי שְׁמֻדְבֵר דְּבוּרִים וְשׁוֹרָה בְּהֵם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹר ה' יוֹרֵד וּנְמַשָּׁךְ אֶל תּוֹךְ דִּיבוּרֵי הַתְּפִילָה, לְכֵן צָרִיךְ תְּשׁוּבָה קְדָם הַתְּפִילָה כְּדִי שְׁלֵא לְעֲשׂוֹת פֶּגַם זֶה לְמַעַלָּה חֲלִילָה, וכדי שיוכל להתעלות ולהדבק כראוי, כי באופן שהוא מטונף אזי גם האור שממשיך הוא באופן של פגם חלילה ואינו יכול להתעלות ולהדבק.

וְזֶהוּ נוֹסַח הַסְּלִיחוֹת הַנִּזְכָּר בְּשָׁנוֹ בְּמַעֲשָׂיו, מִכַּח הַעֲבֻרוֹת, וְנִכְלַמְנוּ לְהָרִים פְּנִינוּ אֵלֶיךָ, פְּרוּשׁ פנינו מלשון פְּנִימִיּוֹתָנוּ, אֵלֶיךָ, שְׁיִהָא אֲנִי מְדַבֵּק בְּךָ כִּיּוֹן שֶׁנַּעֲשֵׂה עַל יַדִּי כֵּן פֶּגַם לְמַעַלָּה, בְּשִׁבְיֵל לְכָלוֹף הַעֲבֻרוֹת. וְזֶהוּ הַמְּדָה שְׁלֵל נִשְׂא עוֹן, שְׁסוֹבֵל הָעוֹן שֶׁהַקַּב"ה מְצִיֵּר צוֹרַת הָאָדָם הַחוֹטָא וְשׁוֹב בּוֹ בְּעוֹלָם הַמַּחֲשַׁבָּה, עַל מִנְתַּ שִׁיּוּכַל לְשׁוֹב אֵלָיו, אֵף עַל פִּי שְׁאִין מִן הָרְאוּי שֶׁתְּצַטִּיר צוֹאֵת הָעוֹוֹן בְּעוֹלָם קְדוֹשׁ זֶה, וְזֶהוּ 'אוֹ יָדַע', שֶׁהַתּוֹרָה מוֹכִיחָה אֶת הָאָדָם שְׁלֵא יִחְטָא, כִּי 'יָדַע' הוּא לְשׁוֹן הַתְּקַשְׁרוֹת, רוֹצֵה לְזַכֵּר בְּשִׁבְיֵל הַתְּקַשְׁרוֹת הַבּוֹרָא, מוֹנֵעַ אֶת עַצְמוֹ מִעֲבָרוֹת כְּדִי שְׁכַאשֵׁר יִדְבֵּק בּוֹ בְּשַׁעַת הַתְּפִילָה לֹא יִגְרוֹם עַל יַדִּי זֶה פֶּגַם לְמַעַלָּה, וּלְמַנּוּעַ שִׁיְצַטְרֵךְ לִיבוֹשׁ לְהָרִים פְּנִי אוֹלֵיו יִתְבַּרְךָ (כְּלִשׁוֹן הַפִּיוֹט 'בוֹשְׁנוּ בְּמַעֲשָׂינוּ.. לְהָרִים פְּנִינוּ אֵלֶיךָ' וכמוזב לעיל).

וְזֶהוּ 'קוֹל קוֹרָא, הַקּוֹל אֱלֹהִים קוֹל הַשְּׁבוּעָה שֶׁמְשַׁבְּעִין אוֹתוֹ תְּהִי צְדִיק וְאֵל תְּהִי רִשְׁעִי, קוֹרָא, 'בְּמִדְבָּר', פְּרוּשׁ בְּהַדְּבוּר, 'פְּנּוֹ דְרַךְ ה', שְׁיִהָא הַשָּׁם יִתְבַּרְךָ שׁוֹרָה בּוֹ שִׁיפְנָה מַחֲשַׁבּוֹתָיו שֶׁהֵם הַדְּרַךְ לְהִשְׁרָאֵת הַשְּׂכִינָה מִמַּחֲשַׁבּוֹת זְרוֹת וְאֲזִי יִשְׂרוּ עֲלֵיו מַחֲשַׁבּוֹת הַשְּׁגַת אֲלֻקוֹת. 'יִשְׂרוּ בְּעֵרְבָה', לְשׁוֹן עֵרְבוֹב, כְּשֶׁמְעוֹרְבֵב מִמַּחֲשַׁבּוֹת זְרוֹת, וְהֵינּוּ כְּשִׁנְפּוֹלֶת לְאָדָם מְחַשְׁבָּה זָרָה בְּתַפְלָתוֹ, יָדַע וְיִתְבּוֹנֵן שְׁבָא בְּהִיכַל הַמְּלָךְ וְדַחְפוֹ אוֹתוֹ מִשָּׁם מִפְּנֵי שְׁאִינוֹ רְאוּי לְהַכְנֵס לְשֵׁם, שְׁעִדִּין לֹא זִיכָר עַצְמוֹ, וְכַאֲשֶׁר יִשִּׁים אֶל לְבוֹ שְׁדַחְפּוֹ אוֹתוֹ, יִשׁוּב לְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאִימָה גְדוֹלָה וּבּוֹשָׁה גְדוֹלָה, וְעַל יַדִּי הַיִּירָאָה וְהַאִימָה יִתְבַטְלוּ מִמֶּנּוּ הַמַּחֲשַׁבּוֹת זְרוֹת, וְיִהִי רְאוּי לְהַכְנֵס לְהִיכַל הַמֶּלֶךְ.

וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבַטֵּחַ אוֹתוֹ 'אֵל תִּירָא כִּי אֲתָךְ אֲנִי' (ישעיה מג ה) אִין לָךְ לִירָא מִכָּךְ שֶׁהוֹצִיאָוּךְ מִהִיכַל הַמֶּלֶךְ, עַל יַדִּי הַמַּחֲשַׁבּוֹת זְרוֹת, כִּי גַם מִשֵּׁם תוֹכַל לְעַלּוֹת וּלְהַעֲלוֹת אוֹתָם עִימָךְ, כִּי בְּכָל מְקוּם שְׁאֵנּוּ שָׁם, אֲזִי מְמִילָא אֲנּוּ מְבִיִּאִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שָׁם וּמְמִילָא לְעוֹלָם אִין בֵּן יִשְׂרָאֵל מְגוֹרֵשׁ בְּאֵמַת מִהִיכַל הַמֶּלֶךְ, כִּי הַמֶּלֶךְ עַצְמוֹ עֵימוֹ תְּמִיד עַל יַדִּי חֵלֶק אֲלוֹק מְמַעַל הַשׁוֹרָה בּוֹ, וְזֶהוּ יִשְׂרוּ בְּעֵרְבָה, בְּזָה שְׁהַמְחַשְׁבָּה שֶׁל הָאָדָם מְעַרְבֵב בְּקַלְפוֹת שֶׁהֵם הַמַּחֲשַׁבּוֹת זְרוֹת.

וְזֶהוּ יִשְׂרוּ בְּעֵרְבָה מְסִילָה לְאַלְקִינוּ - כְּשֶׁהָאָדָם עִדִּין הוֹלֵךְ בְּמִסְלָה, נִקְרָא דְרַךְ שְׁאִינוֹ כְּבוֹשָׁה לְפָנָי שִׁזִּיכָךְ עַצְמוֹ מִהַמַּחֲשַׁבּוֹת זְרוֹת, לְאַלְקִינוּ! לְאוֹר הַמַּחֲשַׁבָּה שְׁבָה מְלוּבֵשׁ אוֹר אֲלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ, הֵינּוּ שִׁיטְהַר עַצְמוֹ כְּדִי שִׁיּוּכַל הָאוֹר לְשִׁרּוֹת עֲלָיו כְּרָאוּי, וְלֹא יִתְטַנֵּף עִמוֹ בְּפַגְמִים שֶׁל עוֹוֹנוֹתָיו.

אומנות הענווה

טעמים של 'לעתיד לבוא'

בת עין המבואר - אור אין סוף של הכנעה וענווה

ענווה היא תכלית כל המדרגות, וצריך לבארה. שר הענווה הרה"ק רבי אברהם דוב זיע"א מאווררטש סולל באומנות אומן דרכים של הכנעה אמיתית כאין, כאשר לא די שהיא עוקרת את השלימזליות והענווה הפסולה, אלא אדרבה, הענווה נתעלית להיותה מזרז ראשון במעלה להתחדשות, שמחה ואור בהיר בעבודת הבורא "יוסיפו ענווים בה' שמחה" מהדורת פאר | אגרות וליקוטים נבחרים | ביאורי החסידות | ציוני החסידות | פרקי תולדות מורחבים ומאירים | שער המפתחות

בת עין המבואר
מהדורה חדשה ללא ביאור
פורמט גדול | פורמט קטן

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

המאור הגדול לתורת החסידות

מאור ושמש המבואר

כיאור נרחב | ציונים והשוואות
אלפי מראי מקומות

פיסוק וניקוד | הקדמות מופלאות
פרקי תולדות ומבוא

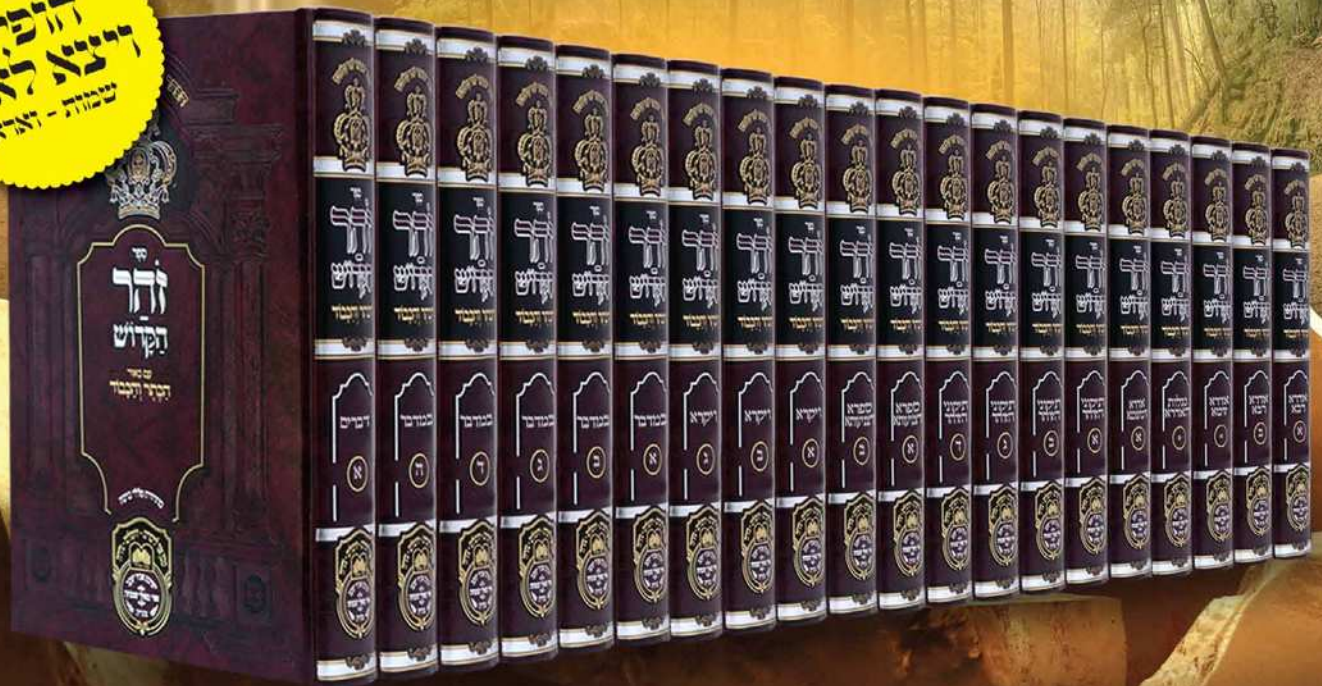
כותרות משנה | מפתחות
עימוד מרהיב עין

זוהר הקדוש

• עם ביאור הכתר והכבוד •

השתקקות עולמית לשלהבת רבי שבמון

זוהר המבואר במדבר ג
זוהר המבואר במדבר ד
זוהר המבואר במדבר ה
זוהר המבואר דברים א

זוהר המבואר ויקרא ב
זוהר המבואר ויקרא ג
זוהר המבואר במדבר א
זוהר המבואר במדבר ב

תיקוני זוהר חלק ד
ספרא דצניעותא חלק א
ספרא דצניעותא חלב ב
זוהר המבואר ויקרא א

זוהר המבואר אדרא דמשכנא
תיקוני זוהר חלק א
תיקוני זוהר חלק ב
תיקוני זוהר חלק ג

אדרא רבא חלק א
אדרא רבא חלק ב
זוהר המבואר אדרא זוטא
זוהר המבואר נגלות האדרא

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66